

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
มีนาคม 2559

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

มีนาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญภา พิทักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
มีนาคม 2559

เพ็ญภา พัทธย์. (2558). การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนา ศักยภาพมนุษย์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร. กนกพร วิบูลย์พัฒน์วงศ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร.

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่อง แต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 8 แผน แบบฝึกหัดการอ่านจับใจความ และแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบ One group Pretest-Posttest Design เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 60 นาที สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IQR) และสถิติทดสอบ The Signed Test for Median: One Sample และ The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในระดับดี (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน; $t = 3$, $P\text{-value} = 0.8125$)
2. ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิกสูงขึ้น ($T = 0$, $p < .05$)

A STUDY ON DEVELOPING THAI LANGUAGE READING COMPREHENSION
IN GRADE 4 STUDENTS WITH READING DISABILITIES THROUGH
THE USE OF DIRECTED READING – THINKING ABILITY(DR – TA)
STRATEGY AND GRAPHIC ORGANIZERS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Research & Development on Human Potentials
at Srinakharinwirot University
March 2016

Pennapa Pitak. (2016). *A Study on Developing Thai Language Reading Comprehension in Grade 4 Students with Reading Disabilities Through the Use of Directed Reading-Thinking Ability (DR-TA) Strategy and Graphic Organizers*. M.Ed (Research and Development on Human Potential) Bangkok ,The Graduate School of Srinakharinwirot University . Adviser Committee: Dr. Kanokporn Vibulpatanavong, Asst. Prof. Dr.Paithoon Bhotisarn

This research aimed at investigating the use of Directed Reading-Thinking Ability (DR-TA) strategy and Graphic Organizers in developing Thai Language reading comprehension in Grade 4 students with reading disabilities. The subjects of the study were 5 students with reading disabilities, with no other disabilities, selected by purposive sampling. They were able to read words but had difficulties with reading comprehension. The students were studying in Grade 4 of Phra Tumnuksuankularb School (Primary Educational Service Area Office - PEASO) in Bangkok. The tools of this research consisted of the lesson plans for identifying the main ideas using DR-TA strategy and graphic organizers, the practice exercises, and the reading comprehension tests. This experiment used One Group Pretest-Posttest Design and lasted 8 weeks (2 days a week, 60 minutes a day). The statistics used were Median, Interquartile range (IQR) and the Signed Test for Median: one Sample and the Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Rang Test.

The results of this research

1. The Thai language reading comprehension in Grade 4 students with reading disabilities after the use of Directed Reading-Thinking Ability strategy and graphic organizers was at good level (Median =23 points from 30 points, $t=3$, $P\text{-value} = 0.8125$).
2. The Thai language reading comprehension in Grade 4 students with reading disabilities after the use of Directed Reading-Thinking Ability strategy and graphic organizers was higher at 0.5 level of significance ($t = 0$, $P < (t = 0$, $P < .05)$).

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

ของ

เพ็ญนภา พิทักษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลัก
สูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณฤทัย โยเหลา)

วันที่.....เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.กนกพร วิบูลย์พัฒน์วงศ์)

(อาจารย์ ดร.ลินดา เข้ม)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยังค์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กนกพร วิบูลย์พัฒน์วงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จากความอนุเคราะห์ของ อาจารย์ ดร.กนกพร วิบูลย์พัฒน์วงศ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ลินดา เขห์ ประธานกรรมการการสอบปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ ดร. ชนิตา มิตรานันท์ คุณครูสุภารัตน์ สิทธิรัตนพงศ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและข้อคิด ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการ และคณะครู โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ในการทำวิจัยครั้งนี้

เพ็ญญา พัทภัย

สารบัญ

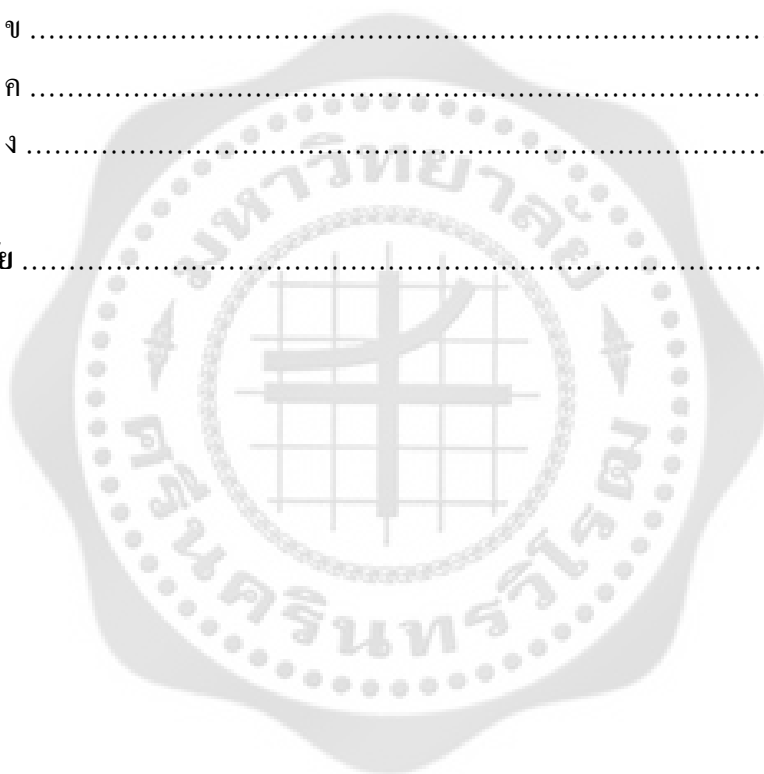
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	8
ความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้	8
สาเหตุของปัญหาในการเรียนรู้	10
ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน	12
การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน	14
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้	19
หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ด้านการอ่าน	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ	24
ความหมายของการอ่านจับใจความ	24
ประเภทของการอ่านจับใจความ	24
จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ	25
หลักการอ่านจับใจความ	26
กลวิธีการอ่านจับใจความ	27
องค์ประกอบในการอ่านจับใจความ	30
การสอนอ่านจับใจความ	31
การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธี DR-TA	34
การสอนอ่านแบบ DR-TA	34
ขั้นตอนการสอนของวิธี DR-TA	36
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก	38
ความหมายของผังกราฟิก	38
ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผังกราฟิก	39
รูปแบบของผังกราฟิก	41
การสอนโดยใช้ผังกราฟิก	43
ประโยชน์ของผังกราฟิก	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
วิธีดำเนินการทดลอง	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สังเขปการวิจัย	79
สรุปผลการวิจัย	80
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	82
ข้อเสนอแนะ	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก	90
ภาคผนวก ข	93
ภาคผนวก ค	98
ภาคผนวก ง	109
ประวัติย่อผู้วิจัย	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนคะแนน คำมัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก	75
2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก โดยเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับดี (21 – 23 คะแนน)	77
3 การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก	78
4 ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างความสามารถรับรู้ทางสายตากับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความโดยผู้เชี่ยวชาญ	94
5 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงการเรียนรู้ที่มีความหมาย เมื่อ a,b,c เป็นความรู้ใหม่จะเชื่อมโยงกับโครงสร้าง ปัญญาคเดิมที่มีอยู่เดิม คือ a,b,และ c ตามลำดับ (Novak and Tyler)	40
2 แสดงการเรียนรู้แบบท่องจำ การเรียนรู้ที่มีความหมายและรูปแบบ โครงสร้างการ เรียนรู้ทางด้านจิตพิสัย (Novak and Tyler)	40
3 แสดงการจัดโครงสร้างความคิดล่วงหน้าในโครงสร้างทางปัญญาในสมอง (Novak and Tyler)	41
4 ภาพประกอบขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (อ่านจับใจความ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก	63
5 การสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ จากการสอนอ่านด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผัง กราฟิก	65
6 ภาพขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทย	
7 แผนภูมิแสดงความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR- TA ร่วมกับผังกราฟิก	76

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากในบทเรียนและวิชาการต่างๆ จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถในการอ่านเพื่อจะทำความเข้าใจเนื้อหา และจับใจความจากเรื่องที่อ่าน แล้วจึงนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ การที่จะพัฒนานักเรียนให้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้ นักเรียนสามารถอ่านเรื่องได้ดีซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ตัวชี้วัด ป.4/3 ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ตัวชี้วัด ป.4/4 ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ ตัวชี้วัด ป.4/5 สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. 2551: 11) ตัวชี้วัดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

การอ่านจับใจความ เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพราะหากนักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ การอ่านในระดับสูงขึ้นไปก็ทำได้ยาก เพราะการอ่านในใจทุกอย่างต้องอาศัยการอ่านจับใจความเป็นพื้นฐาน การอ่านจับใจความของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน บางคนสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็ว บางคนอ่านได้ช้า ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเนื้อหาเรื่อง ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องรู้กลวิธีการอ่านจับใจความรวมทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ (พัชรินทร์ แจ่มจำรูญ. 2548: 38) การอ่านจับใจความนับว่าเป็นหัวใจของการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็ยังพบว่าการอ่านเป็นปัญหาที่พบมากชิ้นเรื่อยๆ มีนักเรียนจำนวนมากประสบปัญหาเนื่องจากสามารถอ่านหนังสือได้แต่อ่านหนังสือไม่เข้าใจ จับประเด็นและตอบคำถามจากเรื่องไม่ได้เพียงแค่อ่านอย่างผ่านๆ เท่านั้น โดยปัญหานี้เกิดจากสาเหตุที่แตกต่างกัน บางคนเกิดจากความผิดปกติของระบบสมอง ทำให้พัฒนาการทางการอ่านของนักเรียนไม่เป็นไปตามระดับชั้นเรียน ดังนั้น การสอนอ่านจับใจความจึงมีความสำคัญมาก ครูจึงเป็นผู้ที่จะช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ให้มีพัฒนาการด้านการอ่านที่สูงขึ้นตามศักยภาพและสภาพความพร้อมของผู้เรียนแต่ละบุคคล

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ที่ไม่สามารถจับใจความได้ จะมีลักษณะของปัญหา คือ ไม่สามารถเรียงลำดับจากเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และไม่สามารถสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้ ดังนั้นการอ่านจับใจความจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการอ่านมากที่สุด เพราะเป็นการแสดงถึงความเข้าใจในการอ่านสิ่งต่างๆ โดยจะต้องเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ค้นหาสาระสำคัญในเรื่องที่อ่านได้จับประเด็นสำคัญของเรื่อง เก็บความรู้หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจะช่วยให้อ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ในสาขาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจ (สุภัทสร วัชรคุปต์. 2543: 1)

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ที่ไม่สามารถจับใจความได้ จะต้องแก้ปัญหาให้เด็กสามารถอ่านเข้าใจเรื่องราว ตอบคำถาม ลำดับเหตุการณ์ และสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ในการแก้ปัญหาจะต้องสร้างแรงจูงใจและสิ่งเร้าในรูปแบบต่างๆ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ นอกจากความสามารถในการอ่านจับใจความแล้ว ความสนใจในการอ่านเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญในการเรียน ครูควรสร้างความสนใจของเด็กแต่ละคนเพื่อเป็นแนวทางในการอ่านหนังสือ โปรแกรมสอนอ่านจึงควรเร้าความสนใจและควรใช้ประสบการณ์ทางภาษาเป็นพื้นฐานในการเข้าสู่บทเรียนเพื่อช่วยให้เด็กเห็นว่าการเรียนภาษาเป็นสิ่งที่น่าสนใจและไม่ใช่ว่าเรื่องยากเกินความสามารถของนักเรียนหากนักเรียนสนใจที่จะเรียนและทำงานด้วยความพากเพียร

การสอนด้วยวิธี DR – TA (Directed Reading – Thinking Activity) เป็นกระบวนการคิดที่ต้องใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้ามาเชื่อมโยงกับความคิดของผู้เขียน การเชื่อมโยงนี้เริ่มด้วยการตั้งสมมติฐาน โดยใช้ความคิดของผู้อ่านเอง คาดเดาเนื้อหา จากนั้นจึงอ่านเพื่อหาข้อมูลและตรวจสอบการคาดเดากระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความคิดของผู้อ่านกับความคิดของผู้เขียนนี้จะสิ้นสุดลงด้วยการสรุปว่าผู้อ่านคาดเดาถูกหรือไม่ โดยการสอนประกอบด้วย 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 เป็นกระบวนการคิดแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1.การคาดเดา 2.การอ่านเนื้อเรื่อง 3.การแปลความหมาย 4. การตรวจสอบความเข้าใจ และในช่วงที่ 2 เป็นกระบวนการฝึกสรุปสาระสำคัญ โดยการสรุปสาระสำคัญของเนื้อเรื่องและทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น หลังจากทีนักเรียนได้อ่านเรื่องแล้วนั้นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความคงทนในการอ่านคือการมองเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการนำผังกราฟิกมาช่วยในการสังเคราะห์ข้อมูลจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน วิธีการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จและเกิดกำลังใจสามารถนำความรู้จากการอ่านมาพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

ผังกราฟิกเป็นแผนผังหรือแผนภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยง ระหว่างความคิดกับเนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อยของเรื่อง เพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ เช่น การ

เปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ และการสรุป ดังนั้นผังกราฟิกจึงเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ช่วยจับประเด็นของเรื่องที่อ่านและนำมาจัดระบบข้อมูลหลังจากที่ได้อ่านเนื้อเรื่องนั้นแล้ว เพื่อให้ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ที่ไม่สามารถจับใจความได้ สามารถลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน และมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น

จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนอ่านด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิกนั้นจะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความ ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน และรวบรวมสาระข้อมูลจากเรื่องที่อ่านได้ เพื่อจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน สามารถอ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้วิชาอื่นๆ หรืออ่านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ที่ไม่สามารถจับใจความได้ สามารถอ่านจับใจความได้หลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน และผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความและความสนใจในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่องแต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่องแต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนพระตำหนักสวน

กุหลาบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง(Purposive Sampling)

การสอนด้วยวิธี DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) ร่วมกับผังกราฟิก (Graphic Organization) หมายถึง การนำเอาขั้นตอนการสอนด้วยวิธี DR -TA โดยฝึกให้เด็กรู้จักการใช้กระบวนการคิดจากประสบการณ์เดิมของนักเรียนเข้ามาเชื่อมโยงกับความคิดของผู้เขียน การเชื่อมโยงนี้เริ่มด้วยการตั้งสมมติฐาน คาดเดาเนื้อเรื่องจากรูปภาพ จากนั้นจึงอ่านเพื่อหาข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลแล้ว นักเรียนอาจจะได้ข้อมูลแบบกระจัดกระจาย การนำผังกราฟิก (Graphic Organization) เข้ามาช่วยระหว่างการอ่าน เป็นการนำข้อมูลมาจัดระบบเป็นแผนผัง หรือ แผนภาพ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ระหว่างความคิดกับเนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อย ทำให้นักเรียนสามารถสรุปข้อมูล และจับใจความของเรื่อง ได้ดีขึ้นจากนั้นจึง นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปประมวลผล โดยมีกระบวนการ ดังนี้

ช่วงที่ 1 กระบวนการอ่านและคิด (Directing the reading-thinking process)

ขั้นที่ 1 การคาดเดา

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูรูปภาพ แล้วให้นักเรียนคาดเดาเนื้อหาของเรื่องที่กำลังจะอ่านนั้นว่าจะเป็นอย่างไร เกี่ยวกับอะไร ครูพยายามกระตุ้นด้วยคำถามให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคาดเดาเนื้อหาของเรื่อง

ขั้นที่ 2 การอ่าน

นักเรียนเริ่มอ่านเนื้อเรื่องแบบคร่าวๆ หลังจากนั้นครูถามว่ามีคำศัพท์ใดบ้างที่นักเรียนไม่รู้ความหมายหรือไม่เข้าใจ และครูอธิบายความหมายของคำศัพท์จนนักเรียนเข้าใจ

ขั้นที่ 3 การแปลความหมาย

นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบการคาดเดา และในระหว่างที่นักเรียนอ่านเนื้อเรื่อง ให้ครูคอยสังเกตการณ์อ่านและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ หากนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์อีกครั้ง ครูแนะนำให้ให้นักเรียนใช้วิธีต่อไปนี้

- ก. ดูรูปภาพอีกครั้ง
- ข. อ่านประโยคซ้ำอีกครั้ง
- ค. เปิดพจนานุกรม
- ง. ถามเพื่อนหรือครู

การทำผังกราฟิก

ครูนำผังกราฟิกที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ให้นักเรียนเขียนข้อมูลลงไปในแต่ละช่อง โดยช่องใดที่นักเรียนทำไม่ได้หรือไม่เข้าใจ สามารถกลับไปอ่านเนื้อเรื่อง และหาข้อมูลจากเรื่องที่อ่านได้ โดยมีครูคอยช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความเข้าใจ

นักเรียนอธิบายเนื้อเรื่องจากผังกราฟิกที่นักเรียนได้เขียนลงไป เมื่ออธิบายจบแล้ว ครูเริ่มถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดของนักเรียนอีกครั้ง

ช่วงที่ 2 การฝึกทักษะที่จำเป็น (Fundamental skill training)

เป็นช่วงของการรวบรวมข้อมูลหลังจากการอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด และทบทวนความเข้าใจในการอ่าน เพื่อเป็นการเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ถูกต้อง และแม่นยำมากขึ้น โดยการตอบคำถามท้ายเรื่อง และการทำแบบฝึกหัด

ตัวแปรที่ศึกษา

ความสามารถอ่านจับใจความ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ครบถ้วน ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการสื่อให้กับผู้อ่าน โดยผู้อ่านจะต้องทราบเรื่องที่อ่านนั้นกล่าวถึงอะไร เกี่ยวกับใคร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไหร่ และเกิดขึ้นอย่างไร รวมถึงสาเหตุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อคิดสำคัญของเรื่อง และทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง จนสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในระดับดี
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.2 สาเหตุของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 1.3 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
 - 1.4 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
 - 1.5 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียน
 - 1.6 วิธีการสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ
 - 2.1 ความหมายของการอ่านจับใจความ
 - 2.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ
 - 2.3 ทักษะการอ่านจับใจความ
 - 2.4 ขั้นตอนการอ่านจับใจความ
 - 2.5 เทคนิคและวิธีการสอนอ่านจับใจความสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านจับใจความสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธี DR – TA
 - 3.1 ความเป็นมาและหลักการของวิธี DR – TA
 - 3.2 ขั้นตอนการสอนของวิธี DR – TA
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ DR - TA
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก
 - 4.1 ความหมายของผังกราฟิก
 - 4.2 รูปแบบของการใช้ผังกราฟิก
 - 4.3 การสอนโดยใช้ผังกราฟิก
 - 4.4 ประโยชน์ของผังกราฟิก
 - 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม (2537: 3) ได้ให้คำจำกัดความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disable Children) หมายถึงเด็กที่มีความผิดปกติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งความผิดปกตินี้อาจเห็นได้ในลักษณะของการมีปัญหาในการรับฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคำนวณ ตลอดจนการรับรู้อันเป็นผลมาจากความผิดปกติทางสมองแต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการมองเห็น ปัญญาอ่อน การไม่ได้ยิน การเคลื่อนไหว ไม่ปกติเนื่องจากร่างกายพิการมีอารมณ์แปรปรวนหรือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ผดุง อารยะวิญญู (2537: 115) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่อง ในกระบวนการทางจิตวิทยาทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะกดคำหรือมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขนขา ลำตัว สายตา การได้ยิน ระดับสติปัญญา อารมณ์ สภาพจิตเวชและสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

อุบล เล่นวารี (2542: 13) ได้กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือเรียกย่อๆ ว่า LD หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน ระดับสติปัญญา อารมณ์ สภาพจิตเวชและสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 15) ได้กล่าวว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งเรื่องขึ้นไป ความผิดปกติดังกล่าวจะเกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา การพูด หรือการเขียน ซึ่งอาจส่งผลถึงความสามารถที่บกพร่อง เกี่ยวกับการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน สะกดคำ ตลอดจนการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ รวมถึงสภาวะความพิการด้านการรับรู้ การที่สมองบาดเจ็บสมองไม่อาจทำหน้าที่บางอย่างได้เล็กน้อย การมีปัญหาด้านการอ่านและการมีปัญหาด้านภาษา แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนอันเนื่องจาก ความพิการด้านสายตาการได้ยินหรือร่างกายพิการ ตลอดจนการมีภาวะปัญญาอ่อนมีปัญหาด้านอารมณ์หรือเด็กด้อยโอกาส

ศันสนีย์ จัตรคุปต์ (2543: 3) ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมากกว่านั้นที่

เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษาหรือเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งอาจแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ ในการฟัง การคิด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ คำจำกัดความยังได้ระบุต่อไปด้วยว่าความบกพร่องในการเรียนรู้ยังครอบคลุมสภาพต่างๆ เช่นความบกพร่องในการรับรู้ภาวะที่สมองถูกกระทบกระเทือนเพียงเล็กน้อย ภาวะความบกพร่องในการอ่าน และความบกพร่องในการเข้าใจ

เบญจพร ปัญญาองค์ (2543: 4) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้หรือความบกพร่องด้านการเรียนรู้ (Learning Disabilities, LD) เป็นความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงออกมาในรูปของปัญหาการอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ เกิดจากการทำงานที่ผิดปกติของสมอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่เป็น โดยพิจารณาจากผลการเรียนเปรียบเทียบกับกัน ระดับเชาวน์ปัญญา

อริญา เชื้อทอง (2544: 13) ได้กล่าวว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ทำให้เด็กมีปัญหาในด้านการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือการคำนวณ ตลอดจนปัญหาในการเคลื่อนไหว การรับรู้อารมณ์ พฤติกรรม โดยไม่ได้เกิดจากความบกพร่องทางสติปัญญาบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนของเด็กทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือโดยใช้วิธีเดียวกับเด็กปกติได้ จำเป็นต้องให้บริการทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปจากเด็กปกติ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการศึกษาพิเศษ

สมิท และคนอื่นๆ (Smith and Other. 1995: 101) ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่าเกิดจากความบกพร่องทางพันธุกรรมทำให้เด็กที่ปัญหายุ่งยากในการดำเนินชีวิตประจำวัน การแสดงออกทางพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นซึ่งแสดงออกในลักษณะของการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดและการเรียนคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน และไม่ได้รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรมความแตกต่างทางวัฒนธรรม

จากความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ทำให้เด็กมีปัญหาในด้านการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือการคิดคำนวณ โดยไม่ได้เกิดจากความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส การมีปัญหาด้านพฤติกรรม และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือโดยใช้วิธีเดียวกับเด็กปกติได้

1.2 สาเหตุของปัญหาในการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 7-8) กล่าวถึงสาเหตุของความบกพร่องในการเรียนรู้ อาจจำแนกได้ดังนี้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในหลายประเทศมีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้นั้น เนื่องจากได้รับบาดเจ็บทางสมองเล็กน้อย อาจจะได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอดหรือหลังคลอดก็ได้ การได้รับบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม การได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก สมองและระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนเท่านั้นที่บกพร่องไปบ้างทำให้นักเรียนมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ปัญหานี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมดเพราะนักเรียนบางรายอาจเป็นกรณียกเว้นได้

2. พันธุกรรม งานวิจัยเป็นจำนวนมากระบุตรงกันว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเป็นรายกรณีพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคน อาจมีพ่อ แม่ พี่ น้อง หรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียน และความเข้าใจทางภาษา มีรายงานการวิจัยที่น่าเชื่อถือ เกี่ยวกับนักเรียนฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน (Identical twins) พบว่านักเรียนฝาแฝดคนหนึ่งมีปัญหา ในด้านการอ่าน ฝาแฝดอีกคนหนึ่ง มักมีปัญหาในการอ่านด้วย แต่ปัญหานี้จะไม่ค่อยพบบ่อยนักสำหรับนักเรียนฝาแฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ (Fraternal twins) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าปัญหาทางการเรียนรู้ อาจสืบทอดทางพันธุกรรมได้

3. สิ่งแวดล้อม สาเหตุทางสภาพแวดล้อมในที่นี้ หมายถึง สาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ใช่การได้รับบาดเจ็บทางสมองและพันธุกรรม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนภายหลังการคลอด เมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่นักเรียนมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วยสาเหตุบางประการ การที่ร่างกายได้รับสารอันเนื่องจากสภาพมลพิษสภาพแวดล้อมการขาดสารอาหารในวัยทารก และในวัยเรียน ตลอดจนการที่ผู้ปกครองมีความบกพร่องทางภาษาทางด้าน การแสดงออกหรือภาษาที่ผู้ปกครองใช้อาจคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง ในกรณีเช่นนี้ทำให้นักเรียนขาดต้นแบบที่ดีในการพัฒนาทางภาษา ทำให้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้รวมถึงการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้ อาจทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีความบกพร่องมากขึ้น

เบญจพร ปัญญาข (2543: 13) กล่าวว่า iva ความสำเร็จในการเรียนรู้ อาจจะมีสาเหตุมาจากสมองทำงานผิดปกติ โดยมีรายงานการวิจัยมาสนับสนุนดังนี้

1. พยาธิสภาพของสมองการศึกษาเด็กที่มีบาดแผลทางสมอง เช่น คลอดก่อนกำหนด ตัวเหลืองหลังคลอด ฯลฯ แต่มีสติปัญญาปกติพบว่า มีปัญหาการอ่านร่วมด้วย

2. ความผิดปกติของสมองซีกซ้าย โดยปกติสมองซีกซ้ายจะควบคุมการแสดงออกทางด้านภาษา และสมองซีกซ้ายจะมีขนาดโตกว่าซีกขวา แต่เด็ก LD สมองซีกซ้ายและซีกขวามีขนาดเท่ากัน และมีความผิดปกติอื่นๆ ที่สมองซีกซ้ายด้วย

3. ความผิดปกติของสมองซีกซ้ายเด็ก LD จะมีคลื่นอัลฟาที่สมองซีกซ้ายมากกว่าเด็กปกติ

4. กรรรมพันธุ์ เด็กที่มีปัญหาการอ่าน บางรายมีความผิดปกติของโครโมโซมคู่ที่ 15 และสมาชิกของครอบครัวเคยเป็น LD โดยที่พ่อแม่มักเล่าว่าเมื่อตอนเด็ก ๆ ตนเคยมีลักษณะคล้ายกัน

5. พัฒนาการล่าช้า เดิมเชื่อว่าเด็ก LD มีผลจากพัฒนาการล่าช้า แต่ปัจจุบันไม่เชื่อเช่นนั้น เพราะเมื่อโตขึ้นเด็กไม่ได้หายจากโรคนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 355-366) กล่าวถึงสาเหตุของความด้อยความสามารถในการเรียน มีสาเหตุสำคัญ 4 ประการดังนี้

1. ระบบประสาทบกพร่อง เป็นเวลานานหลายสิบปีที่มีความด้อยความสามารถในการเรียน (Learning Disabilities) ได้มีการพิสูจน์ว่าเกิดจากความผิดปกติทางระบบประสาท ซึ่งอาจเกิดจากการพัฒนาของระบบประสาทและสมองที่ผิดปกติ หรือความเสียหาย และบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการพัฒนาการในครรภ์ การขาดออกซิเจนในระหว่างคลอด และการติดเชื้อ เป็นต้น

2. พัฒนาการด้านต่างๆ ช้ากว่าวัย บางทฤษฎีเชื่อว่า ความด้อยความสามารถในการเรียนเกิดจากการพัฒนาที่ช้ากว่าวัยตามเกณฑ์ปกติอย่างมากโดยเฉพาะสมองและระบบประสาท จากการศึกษาวิจัยมักพบว่านักเรียนเหล่านี้พัฒนาการล่าช้ากว่าวัย ในด้านต่างๆ หลายด้าน เช่น วุฒิภาวะเชิงทักษะ พัฒนาการทางภาษา การทำงานประสานสัมพันธ์ของการเห็นและการเคลื่อนไหว เป็นต้น

3. สาเหตุจากพันธุกรรม มีการศึกษาจำนวนมากที่ได้พิสูจน์ว่าความด้อยความสามารถในการเรียนเกิดจากปัจจัยทางพันธุกรรม

4. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับสาเหตุจากพันธุกรรม มีการศึกษาหลายชิ้นที่สรุปผลการศึกษาว่าความด้อยความสามารถทางการเรียนเกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม อาทิ ทุพโภชนาการ รังสี สารตะกั่ว ยา หลอดไฟที่เคลือบปรอท (Fluorescent) และการสอนที่ไร้ประสิทธิภาพในบางกรณี สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความด้อยของการเรียนกำลังได้รับการศึกษาวิจัยอย่างมาก

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหาในการเรียนรู้ อาจเกิดจากการที่สมองได้รับบาดเจ็บ ทั้งก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอด ซึ่งสมองซีกซ้ายเป็นตัวควบคุมการแสดงออกด้านภาษา มีความผิดปกติคือมีขนาดเท่ากับสมองซีกขวา รวมถึงด้านพันธุกรรมและสภาพแวดล้อมที่ทำให้ปัญหาในการเรียนรู้เพิ่มความรุนแรงขึ้น

1.3 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2538: 29) กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ไว้ดังนี้

ปัญหาด้านการอ่าน เด็กที่มีปัญหาด้านการอ่านจะไม่สามารถอ่านหนังสือได้เท่ากับระดับของเด็กในชั้นเรียนเดียวกันแม้ว่าจะพยายามช่วยเหลือเรื่องความจำเป็นพิเศษแล้ว ซึ่งอาจเป็นผลจากความบกพร่องของการมองเห็นหรือการได้ยิน พฤติกรรมการอ่านที่ไม่เหมาะสม จึงปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงอาการเครียด เช่น อารมณ์เสีย หน้านิ่ง
2. อ่านหลงบรรทัด อ่านซ้ำ
3. อ่านตกหล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่หรืออ่านกลับคำ
4. อ่านเรียงลำดับคำผิด สับสนตำแหน่ง ประธาน กริยา กรรม
5. อ่านสับสนระหว่างอักษรหรือที่คล้ายคลึงกัน
6. อ่านช้าและตะกุกตะกัก
7. อ่านด้วยความลังเลไม่สนใจ
8. อ่านเอาเรื่องไม่ได้
9. บอกลำดับเรื่องราวไม่ได้
10. จำประเด็นสำคัญของเรื่องราวไม่ได้ (อ่านได้แต่อธิบายไม่ได้)
11. แยกสระเสียงสั้น ยาวไม่ได้

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 24-25) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีปัญหาในการอ่านว่าอาจมีพฤติกรรมดังนี้

1. จำตัวอักษรไม่ได้ ทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้
2. จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้
3. ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่นในชั้นเรียนเดียวกัน
4. ระดับสติปัญญาของเด็กอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เมื่อวัดโดยใช้

แบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่เชื่อถือได้

5. เด็กบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตา
6. เด็กบางคนอาจมีความไวในการฟัง
7. พุดไม่เป็นประโยค

8. เด็กสามารถเข้าใจภาษาได้ดี หากเด็กฟังหรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟังจากเทปแต่ถ้าให้อ่านเองเด็กจะอ่านไม่ได้ อ่านไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้

9. อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น

กบ	เป็น	บก
งอม	เป็น	มอม
ยอด	เป็น	คอย
กาบ	เป็น	บาก เป็นต้น

10. ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน – หลัง ตัวอักษรใดอยู่ทางซ้ายหรือขวา

11. ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ เช่น ระหว่าง น้ำลง กับ แผลง เด็กมักอ่านคำว่าแผลง หรือ มะ-แลง-ลง เป็นต้น เด็กกลุ่มนี้มีศัพท์ทางวิชาการเรียกว่า ดิสเล็กซิก (Dyslexic) เด็กที่มีปัญหาในการอ่านเรียกว่าเด็กดิสเล็กซิก (Dyslexic child) เด็กแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมดังกล่าวมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 119) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ดังนี้

1. อ่านข้ามบรรทัด จับหนังสือเข้าแนบชิดหน้า สันนิษฐานขณะอ่านหนังสือใช้เสียงสูงขณะออกเสียง กัดริมฝีปากขณะอ่านหนังสือ อ่านหนังสือไม่ออก ไม่ยอมอ่านตามที่ครูสั่งอาจร้องไห้
2. การจำคำ อ่านข้ามคำ ใช้คำอื่นแทนคำที่อ่าน อ่านสลับกันอ่านออกเสียงผิด อ่านคาง่ายๆ ไม่ได้ อ่านซ้ำ อ่านไม่ออก
3. ความเข้าใจ จำเรื่องที่อ่านไม่ได้ ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน จำขั้นตอนของเรื่องที่อ่านไม่ได้ จับใจความสำคัญไม่ได้

ลักษณะอื่นๆ เช่น อ่านทีละคำ อ่านทีละพยางค์ ไม่สามารถนำพยางค์มารวมกันเป็นคำได้ ไม่เว้นวรรคในขณะอ่าน

เบญจพร ปัญญาข (2543: 5-9) กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ดังนี้

1. อ่านซ้ำ มีความลำบากในการอ่าน เช่น อ่านคำต่อคำ จะต้องสะกดคำจึงจะอ่านได้
2. อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน
3. ไม่ระมัดระวังในการอ่าน จะเดาจากอักษรตัวแรก บาท เป็น บทที่ เมื่อนั้น เป็นบัดนั้น
4. อ่านข้าม อ่านเพิ่มคำ อ่านผิดประโยคหรือผิดตำแหน่ง
5. อ่านโดยไม่เน้นคำ หรือเน้นข้อความบางตอน
6. จำคำศัพท์ได้จำกัด พยายามอธิบายความหมายของคำที่อ่านไม่ได้
7. ผันวรรณยุกต์ไม่ได้
8. เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้

9. จับใจความสำคัญหรือเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านไม่ได้

10. ไม่รู้จักเดาคำจากคำหรือประโยคที่อยู่หน้าหรือหลังคำหรือย่อหน้านั้นๆ

ศรียา นิยมธรรม (2546: 155) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

คือ

1. ขมวดคิ้ว นิ้วหน้าเวลาอ่านไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์
2. หลงบรรทัด อ่านตะกุกตะกัก ผิดๆ ถูกๆ
3. อ่านสลับคำ อ่านข้ามคำ อ่านซ้ำ อ่านย้อนกลับไปกลับมา
4. อ่านสลับตัวอักษร อ่านออกเสียงไม่ชัด
5. อ่านซ้ำ อ่านถอยหลัง

จากลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน สรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ด้านการอ่าน พบว่าส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากสมองบาดเจ็บทำให้มีปัญหาในการรับรู้ภาษา การเล็งดูที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านการอ่าน และ ประสิทธิภาพของกล้ามเนื้อบางส่วนทำให้เด็กมีพฤติกรรมในการอ่านต่างจากเด็กปกติทั่วไป อาจจะมีปัญหาในการอ่านหนังสือจนกระทั่งทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเด็กในวัยเดียวกัน และยังส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆตามมามากด้วย

1.4 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

ผดุง อารยะวิญญู (2533: 45-48) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้แบบสำรวจปัญหาในการเรียน

แบบสำรวจปัญหาในการเรียนเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่ใช้สำรวจปัญหาในการเรียนของเด็ก ประกอบด้วยคำถาม 50 ข้อ ประเมินลักษณะปัญหาของเด็กในการเรียน 5 ด้านใหญ่ และ 25 ด้านย่อย ใช้มาตราส่วนประเมินค่า 1-5 ให้สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เครื่องมือมีค่าความเที่ยงตรงตามมาตรฐานของเครื่องมือในการวิจัยที่ดี มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 98 มีเกณฑ์ปกติ (Norms) ให้เปรียบเทียบโดยผู้ประเมินเด็กต้องรู้จักเด็กเป็นอย่างดีไม่น้อยกว่า 3 เดือน ควรจะเป็นครูประจำชั้นหรือครูสอนเด็กประจำหลังจากกรอกแบบสำรวจแล้วนำข้อมูลมา Plot ลงในกราฟที่มีลักษณะ Profile ของเด็ก ถ้าหากเส้นกราฟตกในช่องเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 1-3 ตั้งแต่ 1 ด้านย่อยขึ้นไปให้ถือว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน แต่เด็กที่มีปัญหาในการเรียนนี้อาจจะเป็นเด็ก LD หรือเป็นเด็กปัญญาอ่อนระดับเรียนได้ EMR ก็ได้ จึงจำเป็นต้องทดสอบต่อไปในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 ใช้แบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน

เป็นแบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้โดยเฉพาะ (Specific Learning Disabilities) ใช้ชื่อย่อ SLD สำรวจปัญหาในการเรียน 3 ด้านคือ ด้านการอ่าน ด้านการเขียนและการสะกดคำ ด้านคณิตศาสตร์ ประกอบข้อย่อยทั้งหมด 100 ข้อ ให้มาตราส่วนประเมินค่าตั้งแต่ 1-5 ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเด็กเป็นอย่างดีไม่น้อยกว่า 3 เดือน เด็กคนใดมีค่าเฉลี่ยของปัญหาตั้งแต่ 2.5 ขึ้นไปถือว่ามีปัญหาในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 สัมภาษณ์ผู้ปกครอง

เชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็ก ก่อนสัมภาษณ์ควรให้ผู้ปกครองกรอกแบบ ชักประวัติเด็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ปกครองคือ การอ่าน เด็กมีปัญหาด้านใด เช่น เด็กอ่านเป็นคำไม่ได้เลย ไม่รู้จักตัวสระ พยัญชนะอ่านเป็นคำได้แต่ไม่เข้าใจความหมาย อ่านเรื่องได้แต่จับใจความของเรื่องไม่ได้ อ่านเรื่องได้แค่เรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ได้

ขั้นที่ 4 ทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล

สร้างแบบทดสอบขึ้นเองเป็นแบบทดสอบที่เป็นทางการเพื่อวัดทักษะของเด็กด้านการอ่าน เช่น ให้เด็กอ่านคำจากแบบเรียนที่เรียนในชั้นเรียนอยู่ เพื่อประเมินว่าเด็กอ่านคำในชั้นเรียนได้หรือไม่ นำข้อมูลทั้งหมดทั้ง 4 ชั้นมาประมวลกันแล้วพิจารณาว่า ความบกพร่องของเด็กที่ได้จากข้อมูลแต่ละชั้น สอดคล้องกันหรือไม่ หากข้อมูลมีความสอดคล้องกันทั้ง 4 ชั้น ต้องให้สอดคล้องกันอย่างน้อย 2 ชั้น และมีความรุนแรงในลักษณะที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยพิจารณาว่าหากไม่ให้ความช่วยเหลือเด็กแล้ว เด็กจะไม่สามารถเรียนหนังสือได้ ไม่มีพัฒนาการทางการเรียนเท่าที่ควรเรียนไม่ทันเพื่อนจึงตัดสินใจว่า เป็นเด็ก LD ในการพิจารณาตัดสินใจนั้น ควรร่วมกันตัดสินใจเป็นทีมซึ่งอาจจะประกอบด้วย ครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้เกี่ยวกับ LD ครูผู้สอนเด็กปกติ นักจิตวิทยา หรือนักวิชาการเกี่ยวกับด้านการศึกษาพิเศษอื่นๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 15) กล่าวถึงการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านไว้ดังนี้

1. พิจารณาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาของเด็กคนเดียวกัน คือ เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงเช่นเด็กที่มี IQ. 120 แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม หรือวิชาใด วิชาหนึ่งต่ำ

2. คำนึงถึงความสามารถเฉพาะทาง สังเกตจากเด็กที่มีสติปัญญาปกติ หรือสูงกว่าปกติแต่มีปัญหาในการเรียน ซึ่งเด็กจะมีความบกพร่องในการรับรู้หรือการทำงานของสมองเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำกับข้อมูล เช่น เด็กที่ผิดปกติด้านการเขียน เขียน ก เป็น บ สลับอักษรหน้าและหลัง เช่น บก เป็น กบ เป็นต้น

3. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สืบเนื่องจากความแตกต่างของเด็กกับเพื่อนว่า สิ่งใดที่เพื่อนทุกคนทำได้แต่เด็กคนนั้นยังทำไม่ได้ มีความยุ่งยากสับสนเกี่ยวกับเรื่องวัน เช่น วันนี้ พรุ่งนี้ แต่ไม่รู้ว่าเมื่อไร เป็นต้น สับสนเกี่ยวกับเรื่องเวลา เช่น น้ด 9.00 น. ตอนเช้ามา 9.00 น. ตอนกลางคืน เป็นต้น

4. หาจุดตัดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พิจารณาจากการกำหนดค่าองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ถ้าเด็กคนใดได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ครูกำหนดเด็กคนนั้นจะเป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

ศรียา นิยมธรรม (2541: 36-39) กล่าวว่า ทางเลือกในการคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีหลายทางไม่มีวิธีใดที่ง่ายในการคัดแยกทุกวิธีจะมีข้อจำกัดหรือ อาจมีข้อชวนสงสัยและยังไม่มีทางเลือกใดที่เป็นกระบวนการซึ่งยอมรับกันทั่วไป และได้สรุปรายละเอียดของวิธีการต่างๆ ที่เป็นทางเลือกในการคัดแยกไว้ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 ความแตกต่าง (The Discrepancy Method) จะพิจารณาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาของเด็ก

ทางเลือกที่ 2 คำนึงถึงความสามารถเฉพาะทาง (The Specific Abilities Method) จะพิจารณาจากเด็กที่มีสติปัญญาปกติหรือดีกว่าปกติแต่มีปัญหาในการเรียน หรือมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในการเรียนรู้ที่ดูจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาซึ่งระบุว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ทางเลือกที่ 3 คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (The Intraindividual Differences Method) จะสังเกตความแตกต่างในแต่ละวิชาเด็กจะไม่มีปัญหาในหลายๆ ด้าน หรือไม่มีปัญหาเป็นส่วนใหญ่ แต่จะมีความยุ่งยากสับสนเฉพาะบางเรื่องหรือบางด้านเท่านั้น เช่น ด้านการอ่าน ด้านการคำนวณ ด้านการสะกดคำ เรื่องความทรงจำ การสับสนเกี่ยวกับ เรื่องเวลา หรือยุ่งยากกับการจัดระเบียบสิ่งของต่างๆ

ทางเลือกที่ 4 โดยหาจุดตัดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (The Low Achievement Cut off Method) เด็กทุกคนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำในระดับหนึ่งของวิชาใดก็ตามอาจได้รับความช่วยเหลือโดยไม่คำนึงถึงสาเหตุว่าทำไมจึงมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ เช่น อาจกำหนดจุดของผลสัมฤทธิ์ต่ำที่ 10% คนใดที่ได้คะแนนต่ำใน 10% ก็จะถูกระบุว่าเป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ

ผดุง อาชะวิญญู (2542: 35-44) กล่าวถึงวิธีคัดแยกเด็กได้ 2 วิธีใหญ่ๆ คือการคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ และการคัดแยกอย่างเป็นทางการ ดังนี้

การคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Identification)

เป็นการคัดแยกนักเรียนโดยไม่ใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ครูอาจใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สังเกต 2-3 คน ครูลงมตร่วมกันว่านักเรียนที่สังเกตมีปัญหาอะไรบ้าง ข้อมูลที่ได้สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจคัดแยกประเภทนักเรียนได้เป็นอย่างดี อีกวิธีหนึ่งที่โรงเรียนหลายแห่งใช้ได้ผลมาแล้วคือ การบันทึกพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนว่า นักเรียนมีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้างจึงขอกว่าการคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ 2 วิธีพอสังเขป ดังนี้

การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ครูอาจประเมินผลนักเรียนเพื่อการคัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนได้ โดยการสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนและพฤติกรรมทั่วไป แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านภาษาไทย ครูสังเกตว่านักเรียนมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่

1.1 นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งครูได้หรือไม่ เพียงใด

1.2 เวล่านักเรียนใช้คำพูดในการติดต่อสื่อสาร ครูฟังคำพูดของนักเรียนแล้วเข้าใจหรือไม่ เพียงใด

1.3 ลักษณะการพูดของนักเรียน นักเรียนพูดเป็นคำ เป็นประโยคที่ชัดเจนชัดคำหรือไม่ เพียงใด

1.4 นักเรียนอ่านคำง่ายๆ ได้หรือไม่

1.5 ความสามารถในการอ่านของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในชั้นต่ำกว่า หรือสูงกว่าเพื่อนชั้นหรือไม่

1.6 นักเรียนอ่านข้ามบรรทัดหรือไม่

1.7 นักเรียนอ่านข้ามข้อความหรือไม่

1.8 นักเรียนอ่านสลับตัวอักษรหรือไม่

1.9 นักเรียนลอกคำศัพท์จากกระดานดำได้หรือไม่

1.10 นักเรียนเขียนตามคำบอกได้หรือไม่

1.11 ลายมือของนักเรียนอ่านยากหรือไม่เพียงใด การสะกดคำ อ่านเป็นคำที่ถูกต้องได้หรือไม่

1.12 นักเรียนเขียนตัวอักษรกลับหลังหรือไม่

1.13 นักเรียนเขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาไทยหรือไม่ เพียงใด

2. ด้านคณิตศาสตร์ ครูสังเกตว่ามีพฤติกรรมดังต่อไปนี้หรือไม่

2.1 นักเรียนนับเลขได้หรือไม่

2.2 นักเรียนเข้าใจความหมายของจำนวนหรือไม่

2.3 นักเรียนนับจำนวนตามครูได้หรือไม่ เพียงใด เช่น ครูให้นักเรียนพูดตาม 1 5 2 3 6 9 4

8 1 7 6 3

2.4 นักเรียนบอกขนาดของสิ่งของได้หรือไม่

2.5 นักเรียนบอกความแตกต่างของรูปทรงทางเรขาคณิตได้หรือไม่

2.6 นักเรียนเข้าใจความหมายของเงินตราหรือไม่

2.7 นักเรียนเข้าใจความหมายมาตรการชั่ง ตวง วัด หรือไม่

2.8 นักเรียนทำเลขได้ การบวก ลบ คูณ หาร ได้หรือไม่ เพียงใด

2.9 นักเรียนทำโจทย์ปัญหาได้หรือไม่ เพียงใด

3. ด้านพฤติกรรม

3.1 นักเรียนเสียสมาธิง่ายหรือไม่ เพียงใด

3.2 นักเรียนมีช่วงความสนใจสั้นหรือไม่ เพียงใด

3.3 นักเรียนมีใจจดจ่อกับพฤติกรรมได้นานหรือไม่ เพียงใด

3.4 นักเรียนอยู่นิ่งเฉยได้นานหรือไม่ เพียงใด

3.5 นักเรียนเดินหรือวิ่งได้คล่องแคล่วหรือไม่ เพียงใด

3.6 นักเรียนหยิบจับสิ่งของได้ดีหรือไม่ จับดินสอได้หรือไม่

3.7 นักเรียนมีความอดทนต่อการรอคอยได้หรือไม่ เพียงใด

3.8 นักเรียนจำสิ่งของได้หรือไม่ เช่น เกมการจำสิ่งของ

3.9 นักเรียนแสดงความสับสนระหว่างซ้าย ขวา หรือไม่ เพียงใด

3.10 นักเรียนทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ เพียงใด

การบันทึกพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียน

ครูผู้สอนจะเข้าใจปัญหาในการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากครูผู้สอนเป็นคนที่มีทักษะในการสังเกตว่านักเรียนในชั้นของตน มีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้าง นักเรียนทำตามคำสั่งของครูได้หรือไม่ หากทำได้ ทำได้มากน้อยเพียงใด หากทำไม่ได้ นักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างไร เป็นต้น

ผู้ที่ทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมในการเรียน อาจเป็นครูประจำชั้น ครูประจำวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ เป็นต้น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนในการเรียนที่รวบรวมมาจากครู 2-3 คน เพื่อให้เห็นปัญหาชัดเจน โรงเรียนอาจกำหนดแบบฟอร์มขึ้น เพื่อใช้ในการบันทึกปัญหาในการเรียนของนักเรียน

การคัดแยกอย่างเป็นทางการ (Formal Identification)

เป็นการคัดแยกนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งมีความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้ และมีเกณฑ์ปกติสำหรับใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจในการคัดแยกนักเรียน LD มักมีการประเมินนักเรียนใน 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. การวัดระดับความสามารถของนักเรียน ความสามารถในที่นี้ หมายถึง ความสามารถทางสมอง นั่นคือ ระดับสติปัญญาผู้วัดส่วนใหญ่เป็นนักจิตวิทยา ซึ่งอาจใช้แบบ ทดสอบต่อไปนี้

- Stanford

- WISC

- WAIS

- Progressive Matrices

แบบทดสอบมาตรฐานที่จะนำมาใช้ในการทดสอบระดับสติปัญญา เพื่อตัดสินว่าเป็นนักเรียนหรือไม่ ควรใช้แบบทดสอบที่ไม่มีการทดสอบความสามารถด้านภาษา (Nonverbal Test) เพราะนักเรียน LD อาจด้อยความสามารถในการทำแบบทดสอบที่มีภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ไม่ได้ระดับสติปัญญาที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด แบบทดสอบที่นิยมใช้ในการคัดแยกนักเรียน LD อาจเป็น Color Progressive Matrices เพราะเป็นแบบทดสอบที่ไม่วัดทักษะด้านภาษา

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะต้องทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน 3 ด้านเป็นอย่างน้อยนั่นคือ ด้านการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ แล้วนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ (Norms) แบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีบริการตามที่สำนักทดสอบและประเมินต่างๆ ซึ่งมีชื่อเรียกกันมากมาย แบบทดสอบหนึ่งที่มีคนนำมาใช้มากคือ Wide Range Achievement Test (WRAT)

เพื่อให้คะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วให้นำมาเปรียบเทียบกับระดับสติปัญญาของนักเรียน โดยเทียบตามชั้นหรืออายุ นักวิชาการมีความเชื่อมั่นว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามไปด้วย นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาดำมักจะมียผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่ถ้านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแสดงว่านักเรียนอาจมีปัญหาบางอย่าง โดยทั่วไปแล้วนักเรียน LD มักมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าชั้นที่ตนเรียนอยู่ประมาณ 2 ปี เช่น นักเรียนเรียนอยู่ชั้น ป. 3 แต่อ่านเขียนหนังสือแบบเรียนชั้น ป. 3 ไม่ได้ เป็นต้น แต่ผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณา องค์ประกอบอื่นๆ ด้วยเพื่อไม่ให้เกิดการคัดแยกนักเรียนผิดพลาดได้

จากวิธีการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการใช้แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องรู้จักเลือกและใช้แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับตัวเด็ก และเกิดประโยชน์แก่เด็กมากที่สุดจึงจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กที่เป็นจริง

1.5 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2538: 83-86) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ ดังนี้

1. สอนโดยเน้นความสามารถเด่นของเด็กเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จ เช่น ถ้าพบว่าเด็กใช้สายตาในการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ครูควรให้เด็กมองวัตถุต่างๆ แทนที่จะพูดให้เด็กฟังเท่านั้น

2. พยายามลดกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะหรือความสามารถที่เป็นจุดบกพร่องของเด็ก เช่น ถ้าพบว่าเด็กมีปัญหาการเขียน ก็ไม่ควรให้งานที่เด็กต้องเขียนมากแต่อาจให้เด็กตอบด้วยปากเปล่า หรือตอบใส่เทปบันทึกเสียงแทนการเขียน

3. พยายามพัฒนาจุดบกพร่องของเด็กหลังจากที่เด็กประสบความสำเร็จ จากการใช้ความสามารถเด่นได้แล้ว

4. กำหนดความคิดรวบยอดที่จะให้เด็กเรียนให้ชัดเจน ถ้าจะสอน ความคิดรวบยอดใหม่ครูต้องนำความคิดรวบยอดใหม่ไปสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาแล้ว และสรุปความคิดรวบยอดให้ชัดเจน เพราะเด็กจะไม่สามารถสรุปใจความสำคัญได้เอง

5. ช่วยให้เด็กตระหนักถึงเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ให้เด็กเห็นว่าเมื่อวานนี้เด็กทำอะไรได้บ้าง วันนี้เด็กทำอะไรสำเร็จและเด็กจะทำอะไรได้ในวันนี้บ้าง

6. ตั้งเป้าหมายระยะสั้นอย่างชัดเจนที่เด็กสามารถทำได้ โดยจัดลำดับของงานให้มีความยากง่ายต่างๆ กันไป โดยให้เด็กทำงานในอันดับแรกๆ ตามความสามารถของเขา จากนั้นค่อยๆ จำกัดเวลา พร้อมทั้งบันทึกความก้าวหน้าของเด็ก เมื่อเด็กทำงานก้าวแรกได้สำเร็จตามกำหนดเวลาจึงค่อยให้งานที่ยากขึ้น โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบเดียวกัน

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีที่เด็กทำงานได้สำเร็จถ้าเด็กทำผิดบอกให้ทราบทันทีอธิบายใหม่ และให้เด็กแก้ไขใหม่ทันทีแต่ต้องใช้วิธีทางบวก ถ้าเด็กทำได้สำเร็จต้องรีบให้คำชมและบอกเหตุผลที่เด็กได้รับคำชม โดยเน้นความพยายามในการทำงานเป็นหลัก ไม่ชมเฉพาะงานที่ครูพอใจ

8. ให้หยุดกิจกรรมนั้นชั่วคราวรอเวลาอีกระยะหนึ่ง ถ้าครูได้พยายามใช้วิธีการใหม่ๆ หรือกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กแล้ว แต่เด็กยังไม่สามารถพัฒนาได้

9. อย่าพยายามสอนสิ่งที่เด็กไม่สามารถเรียนรู้และไม่อาจเรียนรู้ได้

10. เนื้อหา บทเรียนและเทคนิควิธีการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้สอนนั้น ควรเริ่มสอนจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องที่ยากขึ้น เป็นลำดับ

11. จัดกิจกรรมในทักษะเดียวกันให้หลากหลาย เพื่อว่าเด็กจะได้เลือกงานที่ทำได้ และให้เด็กทำงานตามแนวทางของเขาเอง เช่น ใช้ปากกาสีแดงเลือกมุมที่นั่งทำงานเอง ใช้อุปกรณ์ช่วยประเภท เครื่องเล่นเทปหรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

12. ใช้อุปกรณ์การสอนที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด

13. ใช้เกมและกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้มองเห็น ได้ยิน และได้ฟัง เพราะจะทำให้เด็กสนุกสนานในการเรียนและเรียนรู้ได้เร็ว

14. สอนซ้ำและทบทวนบ่อยๆ เพราะตามปกติแล้ว เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ต้องการประสบการณ์ซ้ำและบ่อยมากกว่าเด็กปกติ

15. จัดทำป้ายกระดาดแข็งหรือธงสีแดง ซึ่งมีความหมายว่าต้องการความช่วยเหลือ โดยข้างหนึ่งของป้ายอาจเขียนว่า “พยายามทำงานต่อไป” และอีกข้างหนึ่งให้เขียนว่า “หนูมีปัญหา” ให้เด็กยกขึ้นตั้งหันออกนอกตัวเมื่อต้องการความช่วยเหลือจากครู วิธีนี้จะช่วยลดความคับข้องใจให้แก่เด็กได้บ้างและป้ายหรือธงก็จะช่วยลดความวุ่นวายไปได้ โดยที่เด็กไม่ต้องลุกจากที่นั่ง หรือยกมือ หรือเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากครูบ่อยๆ และนอกจากนี้ ป้ายดังกล่าวยังทำหน้าที่เตือนเด็กให้ทำงานต่อไปอีก

กระทรวงศึกษาธิการ (2541: 19-20) ได้อธิบายว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้มีหลายประเภท ซึ่งเกิดจากปัญหาทางด้านจิตวิทยาหรือเกิดจากความผิดปกติของสมองบางส่วน ดังนั้นการสอนเด็กเหล่านี้จึงต้องใช้วิธีที่หลากหลายโดยพิจารณาจากปัญหาของเด็กแต่ละคน ซึ่งการสอนเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้มีหลักการสอน ดังนี้

1. ไม่สอนเด็กโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ควรให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ ด้าน
 2. ใช้คำสั่งที่สั้น ชัดเจน เข้าง่าย และในหนึ่งคำสั่งไม่ควรให้ทำกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมคือระดับประถมศึกษาไม่ควรเกิน 3 กิจกรรมในหนึ่งคำสั่ง และในระดับมัธยมศึกษา ไม่ควรเกิน 5 กิจกรรมในหนึ่งคำสั่ง
 3. ใช้คำสั่งที่ซ้ำๆ กัน แต่ควรเปลี่ยนคำหรือสำนวนทุกครั้งแต่มีความหมายเหมือนกันแล้วให้เด็กทบทวนคำสั่งของครูก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบว่าเด็กมีความเข้าใจตรงตามที่ ครูสั่งหรือไม่
 4. การบ้านที่เด็กนำมาส่งครูไม่จำเป็นต้องเขียนแต่อาจพิมพ์ก็ได้ บันทึกเสียงก็ได้ ไม่ควรให้การบ้านเด็กมากเกินไป
 5. ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กตอบถูกหรือตอบไม่ถูก เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กได้ใช้ความพยายามแล้ว
 6. งานที่มอบให้เด็กทำจะต้องกำหนดเวลาให้พอเหมาะไม่ควรมากเกินไป
 7. ครูทำใจให้รับสภาพว่าเด็กไม่สามารถทำทุกๆ สิ่งได้ตามที่ครูต้องการ
 8. ครูกับเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นแล้วบันทึกความก้าวหน้าของเด็กไว้หากเด็กประสบความสำเร็จอย่างดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรรายงานให้ผู้ปกครองทราบ
 9. ถ้าให้เด็กทำงานที่ต้องใช้เวลานาน ควรให้เด็กรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะๆ
 10. เปิดโอกาสให้เด็กปกติได้ช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยงแก่เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในด้าน
- การเรียน

1.6 หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ด้านการอ่าน

1. ให้เด็กเข้าใจจุดหมายของการอ่านเช่น อ่านเพื่อแสวงหาความรู้หาความเพลิดเพลินทางอารมณ์ หาข้อมูลเพื่อจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ควรส่งเสริม ให้เด็กเลือกอ่านตามความสนใจของตัวเองครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ
 2. จัดให้เด็กได้อ่านในช่วงเวลาสั้นๆ เป็นประจำทุกวัน มุ่งเน้นความสำเร็จในการอ่านและครูให้การเสริมแรง
 3. ประสานงานกับผู้ปกครองโดยแจ้งให้ทราบความสำเร็จ ความก้าวหน้าในการอ่านและเสนอแนะให้ผู้ปกครองจัดกิจกรรมการอ่านที่บ้านในลักษณะเดียวกัน
 4. จัดหาหนังสือในการอ่านไว้มากๆ ครอบคลุมในหลายแขนงวิชา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกอ่านตามความสนใจ
 5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เด็ก เพื่อให้มีโอกาสดฝึกทักษะในการอ่านและการเขียน เช่น จัดชุมนุมการละคร สโมสรกวี สโมสรนักอ่าน หนังสือพิมพ์ประจำห้อง
 6. สอนให้เด็กรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ
 7. สอนให้เด็กรู้จักประเมินตนเอง โดยเฉพาะการประเมินผลความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง
 8. นำเทคนิค “เพื่อนสอนเพื่อน” มาใช้กับเด็กที่อ่านช้า เมื่อมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการอ่าน
 9. ตรวจสอบว่าเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับสายตาหรือไม่ โดยตรวจสอบเป็นระยะๆ ถ้าหากพบว่าเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา ก็ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสายตาแก้ไข
- ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ควรจัดให้เหมาะสมและหลากหลายวิธี โดยจัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้แตกต่างกันไป อุปกรณ์ที่ใช้ควรเป็นรูปธรรมให้มากที่สุดและกิจกรรมควรให้เด็กได้มีส่วนร่วม ให้เด็กมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน เช่น กิจกรรมการเล่นเกม เพราะจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

ศรียา นิยมธรรม (2537: 43-44) ได้ทำวิจัย การสร้างแบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยศึกษาเด็กอายุ 4-5.5 ปี จำนวน 1,500 คน จากทั่วประเทศ ทำการทดสอบเพื่อคัดแยกและพิจารณาว่าเด็กที่อยู่ใน “ภาวะเสี่ยง” หรือมีปัญหาทางการเรียนรู้โดยคัดแปลงเครื่องมือคัดแยกของแมคคาร์ธีย์ (Mc Carthy Screening Test) ทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล และมีเนื้อหาในการทดสอบ 6 หมวด คือ ช้า-ขว การจำคำ การวาดรูป การจำตัวเลข การจัดหมวดหมู่ และการใช้ตา ผลการวิจัยทำให้ได้แบบคัดแยกเด็กที่

มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับใช้คัดแยกเด็กปฐมวัยที่มีอายุอยู่ในช่วง 4-6.5 ปี เครื่องมือนี้มีความเชื่อมั่น .63 - .85 มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเชิงโครงสร้างจำแนกและความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์

วาสนา เลิศศิลป์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2540) ผลการศึกษาพบว่า จำนวนเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ขั้นรุนแรง ในโรงเรียนสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 5.51 ปัญหาในการเรียนรู้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พบมากที่สุดจากมากไปน้อย คือ หมวดพฤติกรรมภาษา คณิตศาสตร์ การเคลื่อนไหว เวลา และทิศทาง ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน 5 หมวด และแยกย่อย 25 ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ และกลุ่มโรงเรียนพบว่า ปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กอายุ 6 ปี 4 ปี และ 8 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กจำแนกตามกลุ่มโรงเรียนพบว่าเด็กในแต่ละกลุ่มในปัญหาการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงใจ วรรณสังข์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทย พบว่า ความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยสูงกว่าก่อนการสอน โดยใช้ชุดการสอนประกอบภาพพยัญชนะไทย ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 2-3) ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือในการคัดแยก เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อายุระหว่าง 6-12 ปี เป็นเครื่องมือมาตรฐานพร้อมทั้งหาเกณฑ์ (Norm) สำหรับเด็กทั่วประเทศเพื่อใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบและตัดสินใจในการคัดแยก เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า สำรวจปัญหาในการเรียนของเด็ก 5 ด้านใหญ่ๆ คือ ภาษา คณิตศาสตร์ เวลาและทิศทาง การเคลื่อนไหว พฤติกรรม และสำรวจปัญหาในการเรียน 25 ด้านย่อย คือ คำศัพท์ การคำนวณ เวลา ขนาด การจัดลำดับ ทิศทาง การเดิน การวิ่ง การกระโดด การทรงตัว การใช้นิ้วมือ การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ ความร่วมมือ ความสนใจ ความเป็นระเบียบ การปรับตัว และความรับผิดชอบ โดยให้ครูประจำชั้นเป็นคนประเมินค่าเด็ก ข้อจำกัดของเครื่องมือนี้คือ ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้รู้จักเด็กเป็นอย่างดีและไม่ลำเอียง

แมรีและเบิร์ตแตรม (Mary and Bertram, 1977: 174-178) ได้ศึกษากลวิธีการสอนอ่านและเขียน หนังสือสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากครูการศึกษาพิเศษและนักการศึกษาทั่วไปได้ศึกษาเด็กเกรด 2 และเกรด 5 ว่าครูใช้วิธีสอนแบบใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ใช้วิธีอ่านแล้วเติมคำตอบ (Guided Reading) 90% การอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading) 87.0% การแลกเปลี่ยนหนังสือกัน (Trade books) 81.5% และการเปลี่ยนกันอ่าน (Round-

Robin Reading) 74.1% เป็น 4 วิธีของระดับแรกที่นิยมใช้กันมากที่สุด และยังมีอีก 17 วิธีที่ใช้สอนเด็ก ปกติและเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

2.1 ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝนจากการอ่านอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วและจับใจความได้อย่างถูกต้อง หากไม่มีการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้อ่านต้องใช้เวลาในการอ่านเพิ่มมากขึ้นและไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างครบถ้วน มีผู้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 188) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่าเป็นการอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องในหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง

ภาควิชาภาษาไทย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2538: 50) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่าเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องการเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน โดยสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ว่า เป็นเรื่องอะไร ของใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม และอย่างไร

รัฐจิต แก้วจำปา (2544: 15) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความว่าเป็นการอ่านที่สามารถจับใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ครบถ้วน ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้สื่อ

ดังนั้นความหมายของการอ่านจับใจความตามที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการจับใจความสำคัญของเรื่องที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้กับผู้อ่าน โดยผู้อ่านจะต้องทราบเรื่องราวที่อ่านนั้นกล่าวถึงอะไร เกี่ยวกับใคร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไหร่ และเกิดขึ้นอย่างไร จึงจะทำให้เกิดการสื่อสารที่ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในเนื้อเรื่อง

2.2 ประเภทของการอ่านจับใจความ

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2539: 24) ได้กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่ามี 2 แนว คือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความรวม เป็นการอ่านเพื่อรู้และจะได้ตัดสินใจคุณค่าของหนังสือหรือเรื่องที่อ่านนั้น ๆ สมควรที่จะอ่านอย่างละเอียดหรือไม่ หรือเป็นเครื่องมือชี้แนวทางให้ผู้อ่านรู้ว่าศึกษาค้นคว้าเรื่องใดมาประกอบเพื่อช่วยเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องอย่างไร วิธีเก็บใจความสำคัญ ผู้อ่านอาจตั้งคำถามให้กว้างๆ ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และพยายามตอบคำถาม สั้นๆ แต่ให้ได้ใจความชัดเจน

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านที่ละเอียดมาก เพื่อจะได้ความสำคัญของงานเขียนนั้นได้ ในลักษณะนี้ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจกับข้อความทุก ๆ ย่อหน้า ผู้อ่านอาจสังเกตประโยค

ใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า ซึ่งตามหลักการเขียนย่อหน้าจะประกอบด้วยประโยคใจความสำคัญและประโยคขยายประโยคใจความสำคัญอาจจะอยู่บรรทัดแรก ตอนกลาง หรือข้อความตอนท้ายของย่อหน้าก็ได้

ชลธิชา กลัดอยู่ (2517: 25-26) กล่าวถึง การอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความรวม คือ การทำความเข้าใจเนื้อหาสำคัญของข้อความหรือเนื้อเรื่องที่อ่าน เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์ และรายละเอียดของเนื้อหานั้น ๆ และเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องนั้น ๆ ได้ การอ่านประเภทนี้ทำได้โดยการพินิจและกวาดสายตาผ่านหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าเป็นแต่ละหัวข้อนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และมีการดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางด้วยวิธีเชื่อมโยงเนื้อหาและความคิดตลอดจนข้อมูลต่างๆ อย่างไร

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ คือ การอ่านเพื่อทำความเข้าใจกับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านที่ชำนาญจะไม่อ่านทุกตัวอักษร ในขณะที่เดียวกันผู้ชำนาญต้องอ่านอย่างพินิจพิจารณาจึงจะสามารถจับใจความสำคัญได้ ความสำคัญมิได้จำกัดแต่เพียงเนื้อเรื่องเท่านั้นนักอ่านที่ดีจะต้องเก็บเนื้อหาสาระที่สำคัญของเรื่องหนึ่งได้หลายแง่ หลายมุม เช่น เก็บความรู้ เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บแนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน ตลอดจนจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องอาจจะมีอยู่หลายประการ น้ำหนักความสำคัญอาจจะแตกต่างกันออกไป

2.3 จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ

สมบัติ มหาเรศ (2523: 68) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน จับใจความไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนอ่านและจับใจความได้ ไม่ใช่เพียงเพื่อเรียนจบภายในชั่วโมงเท่านั้น เพื่อให้กิจกรรมการอ่านมีความหมาย การอ่านจึงควรเป็นการอ่านจากเอกสารนอกเหนือจากหนังสือเรียนและหนังสือไม่ควรหนาจนเกินไป ควรจับเวลาให้พอเหมาะกับเนื้อเรื่อง

2. ให้ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องราวที่อ่านว่ามีสาระอะไรบ้างโดยเล่ารายละเอียดได้ชัดเจนเพื่อแสดงว่า ผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

3. อ่านเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ

4. ฝึกการใช้สายตา นิยมการอ่านเพื่อฝึกการอ่านเร็วและตอบคำถามได้ถูกต้อง แม่นยำ

5. อ่านเพื่อสรุปหรือย่อเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอะไร

6. อ่านและสามารถคาดการณ์ ทำนายเรื่องว่าจะลงเอยอย่างไร

7. อ่านและทำรายงานย่อสรุป มีการฝึกโน้ตย่อ

8. อ่านเพื่อหาความจริง และแสดงข้อคิดเห็นได้

2.4 หลักการอ่านจับใจความ

เพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ่านจับใจความในการอ่านได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 189) ได้กำหนดแนวทางในการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสมและสามารถจับใจความหรือคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2. สืบหาส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าวๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงในการใช้หนังสือ ภาคผนวก ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

3. ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าเป็นประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางในการอ่านจับใจความสำคัญได้ง่าย

4. ใช้ความสามารถทางภาษาในการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่างๆ อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

5. ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำให้เข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

สนิท ตั้งทวี (2529: 104-105) มีความเห็นว่าผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเป็นผู้ที่ต้องศึกษาวิชาการต่างๆ หลายวิชา การอ่านจับใจความจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ในเวลาที่มีจำกัด ผู้อ่านจึงควรได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษด้านการอ่านจับใจความ จึงมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสมและสามารถจับใจความหรือคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2. ฝึกการแบ่งจับสายตาในแต่ละบรรทัดโดยใช้สายตาจับเป็นจุดๆ พยายามแผ่ช่วงสายตาให้กว้างและใช้เวลาให้น้อย แล้วเคลื่อนสายตาไปอย่างรวดเร็ว ทำซ้ำๆ หลายๆ ครั้งจนเกิดความชำนาญ เมื่อชำนาญแล้วจะใช้สายตาในการจับเนื้อความในแต่ละบรรทัดน้อยลง

3. พยายามเก็บแต่ใจความสำคัญของข้อความ หรือเรื่องที่อ่านอย่างรวดเร็ว

4. ขณะที่อ่านจะต้องรู้ว่าข้อความสำคัญอยู่ที่ใด โดยมีข้อสังเกตว่าใจความสำคัญส่วนมากจะปรากฏให้เห็นในบรรทัดแรก หรือบรรทัดสุดท้ายของแต่ละย่อหน้าหรือแต่ละอนุเจตนั่นๆ

5. กำหนดปริมาณของข้อความที่จะอ่านไว้ล่วงหน้า และจับเวลาทุกครั้งเมื่อเริ่มต้นอ่านในแต่ละหน้า ซึ่งหากมีการฝึกหลายๆ ครั้งจะทำให้เวลาในการอ่านลดน้อยลง

6. ขณะที่อ่านต้องพยายามบังคับสายตาให้กวาดไปตามตัวหนังสืออย่างรวดเร็ว ควรหลีกเลี่ยงการอ่านทีละคำ และควรได้รับการฝึกอ่านทีละประโยค

7. หากเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องที่มีขนาดยาวและหลายย่อหน้า เมื่ออ่านจบลงทุกครั้งควรมีการทดสอบความเข้าใจด้วยการฝึกถามตัวเองตามหัวข้อดังนี้ เป็นเรื่องอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไรและทำไม ซึ่งบางเรื่องอาจมีคำตอบไม่ครบแต่ต้องตอบเท่าที่มีอยู่ให้ครบถ้วนเพื่อจะจับใจความสำคัญให้ได้มากที่สุดและจดลงในกระดาษ นำไปเปรียบเทียบกับเนื้อเรื่องที่อ่านมาถึงความถูกต้องและพยายามสำรวจหรือเปรียบเทียบข้อบกพร่องเพื่อหาทางแก้ไข

สรุปได้ว่าผู้อ่านควรมีหลักในการอ่านคือ ผู้อ่านต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสม ขณะที่อ่านผู้อ่านต้องเก็บใจความสำคัญของย่อหน้า ในการอ่านทุกครั้งผู้อ่านจะต้องฝึกอ่านเป็นประโยคและนำพื้นฐานความรู้ในการใช้ภาษามาช่วยให้เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น หลังการอ่านจบทุกครั้งควรมีการตั้งคำถามในใจจากเรื่องที่อ่านว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ควรทราบจุดมุ่งหมายของผู้เขียนว่าต้องการอะไร แล้วสรุปใจความสำคัญของเรื่องแล้วเรียบเรียงใจความสำคัญด้วยสำนวนของตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ผู้อ่านต้องฝึกการอ่านจับใจความอย่างสม่ำเสมอ และรู้จักสังเกตลักษณะของใจความสำคัญว่าอยู่ตอนใดของประโยคหรือย่อหน้า จะสามารถทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2.5 กลวิธีการอ่านจับใจความ

การอ่านเพื่อจับใจความเป็นการอ่านที่ศึกษาส่วนสำคัญของเรื่อง เข้าใจถึงความต้องการของผู้เขียน และประโยชน์ของเรื่องที่อ่าน จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนะกลวิธีในการอ่านจับใจความ เพื่อให้ผู้อ่านได้นำไปศึกษาและนำวิธีการไปใช้ในการจับใจความของเรื่องได้สะดวก รวดเร็ว และบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 189-190) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการอ่านจับใจความดังนี้

1. อ่านผ่านโดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญ
2. อ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่องเพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ต่อเนื่องกัน
3. อ่านซ้ำในตอนที่ไมเข้าใจและตรวจสอบความเข้าใจในบางตอนให้ถูกต้อง
4. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

สุวรรณ ตั้งทิษะรักษ์ (2543: 63-64) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการอ่านจับใจความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ ตีความ หรือวิพากษ์วิจารณ์ดังนี้

1. อ่านอย่างรวดเร็วตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อให้เห็นเนื้อเรื่องโดยรวมและพิจารณาชื่อเรื่องซึ่งจะทำให้พอทราบประเด็นสำคัญของเรื่อง ควรสังเกตการลำดับเรื่องและความสัมพันธ์ของเนื้อหาแต่ละย่อหน้าที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถทราบจุดมุ่งหมายของเรื่องและเข้าสู่ประเด็นสำคัญของเรื่องได้รวดเร็วขึ้น

2. อ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจข้อความทุกย่อหน้า เนื่องจากในแต่ละย่อหน้าจะประกอบด้วยประโยคใจความสำคัญที่ปรากฏอยู่ที่ต้นย่อหน้า กลางย่อหน้า ท้ายย่อหน้า หรือจะอยู่ทั้งตอนต้นและตอนท้ายของย่อหน้า บางย่อหน้าอาจไม่ปรากฏประโยคใจความสำคัญผู้อ่านจะต้องสรุปเอง

3. เมื่อได้ประโยคใจความสำคัญแล้วต้องพิจารณาว่าประโยคใจความสำคัญออกจากผลความถูกต้องหรือไม่

4. เมื่อได้ใจความสำคัญแล้วนำมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่องสละสลวยด้วยสำนวนภาษาของเราเอง โดยให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย ได้เนื้อหาตรงตามความต้องการ ซึ่งเรียบเรียงได้ดังนี้

- นำใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้ามาเรียบเรียงเท่านั้น
- หากใจความสำคัญที่นำมาเรียงมีความซ้ำซ้อนกันให้ตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออก
- เรียบเรียงใจความสำคัญตามลำดับย่อหน้าที่ได้อ่านสรุปไว้ โดยใช้ภาษากระชับ เข้าใจ

ง่าย สื่อความหมายชัดเจน ใช้ประโยคที่ถูกต้องตามหลักภาษา เชื่อมโยงแต่ละประโยคด้วยคำเชื่อมที่สัมพันธ์กัน หรืออาจเรียบเรียงใหม่เพื่อให้สาระสำคัญของเรื่องอ่านได้เข้าใจง่ายขึ้น

5. เมื่อเรียบเรียงแล้วทบทวนดูว่าใจความสำคัญที่เรียบเรียงมีเนื้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านครบถ้วนหรือไม่ ตอนใดที่ขาดหายไปควรมีการเพิ่มเติมให้ครบถ้วน

สนิท ตั้งทวี (คนยา วงศ์ณะชัย. 2542: 158; อ้างอิงจาก สนิท ตั้งทวี. 2529: 307-310) ได้สรุปลักษณะของใจความสำคัญที่ปรากฏอยู่ในส่วนต่างๆ ของข้อความเพื่อเป็นกลวิธีในการอ่านจับใจความดังนี้

1. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นของย่อหน้า ซึ่งจะเป็นจุดที่พบได้มากที่สุด เนื่องจากผู้เขียนจะบอกประเด็นสำคัญให้ผู้อ่านทราบแล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจน

2. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งท้ายของย่อหน้า เป็นจุดที่พบใจความสำคัญมากรองลงมาจากจุดที่หนึ่ง ซึ่งรายละเอียดของเนื้อหาจะอยู่ในตอนต้นของย่อหน้าและประโยคที่เป็นประเด็นสำคัญจะอยู่ในตอนท้ายของย่อหน้า

3. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นและท้ายย่อหน้า และจะมีรายละเอียดอยู่ตรงกลางของย่อหน้า

4. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางย่อหน้า จะมีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับตอนท้าย

5. ใจความสำคัญที่ปรากฏรวมอยู่ในหลายๆ ย่อหน้า ซึ่งผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างคร่าวๆ พอเข้าใจแล้วจึงอ่านให้ละเอียดแล้วนำมาตั้งคำถามจากเรื่องที่ได้อ่าน นำคำตอบที่ได้มาเรียบเรียงให้สละสลวย และมีความเหมาะสมตามลำดับความสำคัญของเนื้อความ

นุชน้อย สติธรังกูร (2538: 67) ได้กล่าวถึงวิธีการจับใจความว่า

1. พิจารณาความทีละย่อหน้า หาประโยคใจความสำคัญของในแต่ละย่อหน้า
2. ตัดส่วนที่เป็นรายละเอียดหรือข้อปลีกย่อยออก รวมถึงการตั้งคำถามหรือคำพูด

3. สรุปใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

แวมบุรา เหมือนนิล (2538: 23-30) ได้กล่าวถึงกลวิธีการอ่านจับใจความสำคัญไว้ ดังนี้

1. ควรเริ่มต้นจากการอ่านจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าให้ถูกต้องแม่นยำ เพราะในและย่อหน้าจะมีใจความสำคัญที่สุดอยู่ใจความเดียว และเมื่อนำประเด็นที่สำคัญของแต่ละย่อหน้ามาพิจารณา รวมกันจะได้แนวคิดหรือแก่นของเรื่องที่สำคัญที่สุดได้ง่ายขึ้น

2. ใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า หมายถึง ข้อความที่มีสาระคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้านั้นๆ ไว้ทั้งหมด

3. ใจความสำคัญแต่ละย่อหน้า ส่วนมากมักอยู่ในประโยคใดประโยคหนึ่ง โดยมีข้อสังเกตได้ดังนี้

- ประโยคตอนตดย่อหน้า เป็นจุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้ามากที่สุด เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญแล้วจึงขยายรายละเอียด เพื่อให้ชัดเจนขึ้นภายหลัง

- ประโยคตอนท้ายย่อหน้า เป็นจุดที่พบใจความสำคัญมากรองลงมาจากประโยคตอนต้นย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อมาก่อนแล้วสรุปด้วยประโยคที่เก็บประเด็นสำคัญไว้ภายหลัง

- ประโยคตอนกลางย่อหน้า เป็นจุดที่ค้นหาใจความสำคัญได้ยากขึ้น เพราะต้องพิจารณาเปรียบเทียบให้ได้ว่า สาระสำคัญที่สุดอยู่ในประโยคใด

- ไม่ปรากฏในประโยคใดอย่างชัดเจน อาจอยู่ในหลายประโยคหรืออยู่รวมๆ ในย่อหน้าซึ่งผู้อ่านจะต้องสรุปออกมาเอง ซึ่งเป็นการจับใจความที่ยากกว่าอย่างอื่น ผู้อ่านอาจจะใช้วิธีในการตั้งคำถามกับตนเองว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเห็นถึงส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญและส่วนที่เป็นประเด็นเสริม หรือการขยายความได้ง่ายขึ้น

4. การตัดประโยคหรือข้อความที่เป็นส่วนขยายหรือไม่จำเป็นในแต่ละย่อหน้าออกก็จะเหลือส่วนที่เป็นใจความสำคัญของย่อหน้าได้ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่ากลวิธีการอ่านจับใจความนั้นผู้อ่านจะต้องอ่านเนื้อหาของเรื่องทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ โดยไม่หยุดอ่านเข้าไปมาเฉพาะตอนใดตอนหนึ่ง เมื่ออ่านจบเรื่องแล้วให้พิจารณาอ่านเฉพาะตอนที่ไม่ว่าใจซ้ำอีกครั้งหนึ่ง หาประโยคใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้าซึ่งอาจจะอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของย่อหน้า หรืออาจจะไม่ปรากฏให้เห็นผู้อ่านจะต้องสรุปใจความสำคัญด้วยตนเอง นำประโยคใจความสำคัญที่ได้มาจากแต่ละย่อหน้ามาเรียบเรียงให้เกิดเป็นสาระสำคัญที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยจะต้องตรวจสอบเนื้อความที่สำคัญให้ได้ครบถ้วน แล้วสรุปเป็นสำนวนภาษาของตนเอง

2.6 องค์ประกอบในการอ่านจับใจความ

ตามที่ได้กล่าวถึงในทักษะการสอนอ่านจับใจความข้างต้นว่าผู้เรียนจะต้องฝึกอ่านอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคำและความหมายของคำ สร้างพื้นฐานที่ดีด้านการอ่านให้กับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านอ่านได้รวดเร็วและจับใจความได้ถูกต้องครบถ้วนยิ่งขึ้น ดังนั้นพื้นฐานด้านทักษะการอ่านจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านจับใจความ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (คนยา วงศ์ระชัย, 2542: 157; อ้างอิงจาก สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2537. หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. หน้า 97-98) กล่าวถึง ความรู้พื้นฐานอันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านจับใจความได้ดี 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ทางด้านภาษา การที่ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ตลอดจนเรื่องราวในวรรณคดี มาเป็นประโยชน์ในการอ่าน จะช่วยให้สามารถอ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้น
2. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง หากผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านจะทำให้ใช้เวลาในการอ่านจับใจความน้อยลง เพราะความรู้เดิมจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและจับใจความได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
3. ประสบการณ์ทางด้านความคิด เมื่อผู้อ่านมีประสบการณ์ด้านการอ่านมากก็จะช่วยให้ผู้อ่านได้พัฒนาความคิดเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากรู้เพียงว่าเรื่องที่อ่านมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรมาสู่การคิดในลักษณะวิจารณ์แสดงเหตุผล และการคิดในขั้นของการวิเคราะห์

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบารยัน อัมมสารญ (2547: 42-43) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ประสบการณ์ของผู้อ่าน ดังนี้

1. ประสบการณ์ด้านการอ่าน ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านจะมีโอกาสในการจับประเด็นและพัฒนาความคิดด้านการอ่านได้สูงกว่าผู้ที่มีนิสัยไม่รักการอ่าน
2. ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องราวและข้อมูลที่อ่าน หากเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องที่เคยทราบข้อมูลมาบ้างแล้ว จะทำให้ผู้อ่านสามารถจับใจความได้รวดเร็วขึ้น
3. ประสบการณ์ด้านภาษาและการใช้ภาษา การที่ผู้อ่านมีความเข้าใจความหมายของคำและสำนวนต่างๆ จะช่วยให้จับใจความได้รวดเร็วและสามารถนำมาเรียบเรียงความคิดได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ได้ดีกว่าผู้มีทักษะน้อยกว่า
4. ประสบการณ์ด้านความคิด ความคิดของผู้อ่านมีความสำคัญในการช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านและการจับใจความ เพราะผู้ที่มีความคิดกว้างไกลจะทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น

สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ่านจับใจความได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างรวดเร็ว คือ ผู้อ่านจะต้องเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งจะทำให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้สะดวกขึ้นเพราะผู้อ่านมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาได้ดีกว่าผู้ที่ไม่อ่าน

หนังสือ และถ้ามีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านจะทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้แสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์เรื่องได้ตามลำดับความคิดอย่างมีเหตุผล

2.7 การสอนอ่านจับใจความ

การอ่านเป็นทักษะหนึ่งในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนจึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้เกิดพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีและมีความชำนาญ เนื่องจากความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่านจับใจความจึงมีความจำเป็นในการศึกษาเรื่องการอ่านจับใจความ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนทักษะการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

จรรยา บุญมีประเสริฐ (2537: 29) ได้เสนอแนวทางการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ ดังนี้

1. ให้นักเรียนเข้าใจความ กลุ่มคำ ประโยคและข้อความสั้นๆ
2. ฝึกให้นักเรียนจับความคิดที่สำคัญโดยตั้งคำถามให้ตอบ
3. ฝึกให้อ่านเพื่อสังเกตรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
4. ฝึกอ่านเพื่อคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไป
5. ฝึกให้อ่านโดยกำหนดว่าต้องการให้รู้เรื่องอะไรบ้าง
6. ฝึกให้อ่านเพื่อให้มีจินตนาการเพิ่มขึ้น
7. ฝึกให้อ่านเพื่อให้ทราบแนวการจัดลำดับความ
8. ขยายความในคำตอบออกไปอีก เมื่อต้องการรายละเอียดที่จำเป็นของใจความสำคัญ

กุสซัค (อรรถ พลายนะหาร. 2536: 25; อ้างอิงจาก Guszuk. 1978: 182) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่สำคัญในการอ่านเพื่อความเข้าใจว่า การสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจควรคำนึงถึงหลัก 5 ประการ คือ

1. การฝึกให้นักเรียนคาดการณ์ล่วงหน้าว่าสิ่งที่จะได้อ่านต่อไปนี้ในการอ่านน่าจะเป็นอย่างไร
2. การฝึกให้นักเรียนรู้จักแหล่งค้นคว้า เช่น ห้องสมุด รู้จักหนังสือที่จะค้นคว้าหลาย ๆ ประเภท รู้จักส่วนต่างๆ ของหนังสือ
3. ฝึกให้นักเรียนรู้จักนำความรู้ที่ได้มาจัดระบบระเบียบสืบเสาะใหม่
4. การฝึกให้นักเรียนรู้จักพิจารณาว่าสิ่งใดมีความสำคัญควรจดจำ
5. การฝึกให้นักเรียนรู้จักประเมินผลสิ่งที่อ่าน ว่าเป็นความจริงหรือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนและเชื่อถือได้หรือไม่

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2530: 90) ได้เสนอแนะหลักเกี่ยวกับการสอนอ่านจับใจความไว้ดังนี้

- 1.ให้อ่านเรื่องราวต่างๆ ให้ตลอดก่อน เพื่อให้รู้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จุดใด เป็นจุดสำคัญ
- 2.ให้อ่านตอนที่สำคัญอย่างละเอียด แล้วทำความเข้าใจให้ชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่อง เพราะจะทำให้ทำความเข้าใจไม่ต่อเนื่อง
- 3.ให้อ่านตอนที่เข้าใจช้า และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนและถูกต้อง
- 4.ให้ตอบคำถามสั้นๆ ในเรื่องที่ได้อ่าน เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน และทำบันทึกย่อเรื่องที่อ่านเพื่อป้องกันการลืม
- 5.ให้เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่อง
- 6.ควรฝึกอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจคำศัพท์อย่างกว้างขวางและมีพื้นฐานความรู้เป็นแนวทางในการอ่านต่อไปจะทำให้สามารถอ่านได้เร็วขึ้น

จากการทักะการสอนอ่านที่ได้กล่าวถึงในข้างต้นสรุปได้ว่า การสอนทักษะในการอ่านจับใจความนั้น นักเรียนจะต้องฝึกอ่านอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีพื้นฐานคำศัพท์ที่ดีและจะช่วยให้อ่านได้รวดเร็วขึ้น เมื่อต้องการอ่านเรื่องเพื่อจับใจความควรอ่านตั้งแต่ต้นจนจบไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่อง เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจได้ไม่ต่อเนื่อง เมื่ออ่านจบควรมีการตั้งคำถามสั้นๆ เพื่อเป็นการทวนความเข้าใจของเรื่องและนำมาเขียนสรุปเป็นใจความสำคัญต่อไป

2.8 การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ

การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความอาจทำให้หลายวิธีขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการวัดของครูผู้สอน ซึ่งสาขาสุนี สกุลแก้ว (2534: 30) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

- 1.แบบสอบมาตรฐาน (Standardized Test) ข้อสอบนี้นำไปให้นักเรียนทำเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ (Norms) แบบสอบนี้ประกอบด้วยข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกคำตอบ เรียงจากเรื่องที่ง่ายไปหายาก จำกัดเวลานักเรียนจะได้รับคะแนนตามความสามารถของความเข้าใจในการอ่านแบบสอบคะแนนจะออกมาในรูปคะแนนดิบ (Raw Score) เปอร์เซ็นไทล์ (Percentile) หรือระดับ (Grade Equivalent)
- 2.แบบสอบชนิดอิงเกณฑ์ (Criterion – Referenced Test) ลักษณะของแบบนี้คล้ายกับแบบแรก คือ มีข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกคำตอบ แต่ไม่เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติหรือนักเรียนกลุ่มอื่นๆ คะแนนของนักเรียนขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์การอ่าน เกณฑ์ที่ถือว่านักเรียนมีความสำเร็จจากการเรียนนั้นอยู่ระหว่างร้อยละ 80 และ 90

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

บุภาวดี จันทร์ธูลา (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้โปรแกรม CIRC กับกลุ่มที่เรียนตาม

คู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้โปรแกรม CIRC มีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการอ่านจับใจความภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิสมัย ยี่วิชัย (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความโดยใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยและเรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แสงระวี ณรงคะชวนะ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการสร้างชุดการสอนการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีวิกรณ์ กรุงเทพมหานคร เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพเป็น 86.56/85.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สุภัสสร วัชรคุปต์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการสร้างชุดการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้นิทาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนการอ่านจับใจความที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนการอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพ 90.00/93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2536: 105-108) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการสร้างไคอะแกรมกับวิธีการสอนอ่านปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสร้างไคอะแกรมแตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉราวดี มีระหงษ์ (2540: ก-ง) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดสอบทางสถิติด้วยค่า t-test เปรียบเทียบแบบการสอนอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับการสอนอ่านตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนอ่านจับใจความที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เชษฐวัช ขวากัญจนกิจ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เพื่อพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนนักศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 85/85 ผลการศึกษาพบว่าชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก และด้านสื่ออยู่ในระดับดี และชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 87.33/87.79

ฟราลิ่ง (Fraling, 1981: 4377-A) ได้ศึกษาการเพิ่มทักษะความเข้าใจในการอ่านโดยการยืมการเรียนที่มีการเตรียมตัวการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ The Union for Experimenting Colleges and University ในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ยืมการเรียนโดยมีการเตรียมการอ่านประสบความสำเร็จในการเพิ่มทักษะความเข้าใจในการอ่านโดยมีความแตกต่างกับกลุ่มที่ไม่ได้ยืมการเรียนที่มีการเตรียมการอ่าน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความข้างต้นพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน เกิดจากการใช้กลวิธีการสอนของครูเป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้นการอ่านจับใจความให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีด้านทักษะการอ่านเพิ่มมากขึ้น เหมาะสมกับวัยเข้าใจได้ง่าย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธี DR - TA

3.1 การสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity)

การสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) ที่พัฒนาโดย สตาฟเฟอร์ (Russell G. Stauffer, 1969) ซึ่งมีแนวความคิดว่า การอ่าน คือ กระบวนการคิดที่ต้องใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้ามาเชื่อมโยงกับความคิดของผู้เรียน การเชื่อมโยงนี้เริ่มด้วยการตั้งสมมติฐาน โดยใช้ความคิดของผู้อ่านเอง คาดเดาเนื้อหา จากนั้นจึงอ่านเพื่อหาข้อมูลและตรวจสอบการคาดเดา กระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความคิดของผู้อ่าน กับความคิดของผู้เขียนนี้จะสิ้นสุดลงด้วยการสรุปว่า ผู้อ่านคาดเดาถูกหรือไม่

วิธีการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) มีแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่เป็นพื้นฐานมาจากแนวทฤษฎีการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Language Experience Approach) ดังนี้

1. เด็กคิดได้ – จากประสบการณ์เพียงเล็กน้อยที่เด็กได้รับ และด้วยความสามารถทางภาษาที่ติดตัวมา เด็กสามารถแสดงความคิดเห็น หรือคาดเดาไปถึงสถานการณ์อื่นๆ ได้ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอด
2. เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีจุดหมาย – เด็กสามารถคาดเดา วางแผน ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ และจดจำได้
3. เด็กตรวจสอบได้ – เด็กสามารถเรียนรู้จากสถานการณ์ จดรายละเอียด สร้างความสัมพันธ์ถามคำถาม ประมวลผลความคิด และสร้างแนวความคิดใหม่
4. เด็กใช้ประสบการณ์และความรู้ได้ – เด็กระลึกถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง จดจำสาระที่เรียนไปแล้ว รู้จักขยายและสร้างความสัมพันธ์

5. เด็กกลั่นกรองข้อเท็จจริง และอนุมานความได้ – เด็กสามารถพิจารณาสถานการณ์ความรู้ต่างๆ ที่เกิดพร้อมกันได้

6. เด็กตัดสินใจได้ – เด็กสามารถแยกแยะเรื่องถูก-ผิด ความยุติธรรม-อยุติธรรม ใช่-ไม่ใช่ สำเร็จ-ไม่สำเร็จ

7. เด็กเกิดอารมณ์ร่วมได้ – ถ้าเด็กรู้สึกมีส่วนร่วมในสถานการณ์หนึ่ง เด็กสามารถเกิดอารมณ์ตามสถานการณ์นั้นได้

8. เด็กมีความสนใจ – เด็กจะพูดตรงๆ ว่า ชอบหรือไม่ชอบ ต้องการหรือไม่ต้องการ

9. เด็กเรียนรู้ได้ – ไม่มีความแตกต่างในการเรียนรู้ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ นอกจากการอ้างถึงแรงจูงใจ และประสบการณ์

10. เด็กสามารถประยุกต์ได้ – มีงานวิจัยแสดงว่าเมื่อเด็กสามารถเล่นสื่ออย่างหนึ่งได้ เขาก็สามารถประยุกต์วิธีการเล่นเข้ากับสื่ออย่างอื่นได้

11. เด็กเข้าใจได้ – ความเข้าใจของเด็กขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่มาจากความต้องการจากประสบการณ์เดิม จากความรู้สึกมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการทำกิจกรรม เช่น กำหนดวัตถุประสงค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ การประเมินผลการกระทำ

จากแนวคิดดังกล่าวเป็นที่มาของวิธีการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) ที่มุ่งฝึกกระบวนการคิด และการใช้ภาษาตามธรรมชาติของการเรียนรู้เด็ก ฝึกการคาดเดาเนื้อหาล่วงหน้า เพื่อเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนการอ่าน ฝึกการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการใช้ความคิดก่อนการอ่าน ขณะอ่าน และหลังการอ่าน

ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity)

1. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน โดย
 - 1.1 ใช้ตัวชี้แนะต่างๆ เช่น ชื่อเรื่อง รูปภาพ แผนที่ กราฟ
 - 1.2 ใช้ประเภทของสื่อเพื่อคาดเดาเนื้อหา
 - 1.3 กำหนดวัตถุประสงค์โดยใช้ประสบการณ์ ความสามารถ ความสนใจและความต้องการกลุ่ม
2. ขั้นแนะนำอัตราเร็วในการอ่านที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสื่อ
 - 2.1 อ่านคร่าว ๆ (Skimming) – อ่านโดยกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว
 - 2.2 อ่านข้าม (Scanning) – อ่านเฉพาะส่วนอย่างละเอียด
 - 2.3 อ่านเพื่อศึกษา (Study) – อ่านซ้ำเพื่อพิจารณาเนื้อหา
3. ขั้นการสังเกต
 - 3.1 สังเกตการใช้อัตราเร็วในการอ่าน

3.2 สังเกตการขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ การสรุปแนวคิดรวบยอด การอ่านซ้ำ (อ่านในใจ หรืออ่านออกเสียง)

3.3 เมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยเรื่องความหมายของคำศัพท์ ครูควรให้ความช่วยเหลือทันที โดยแนะนำให้นักเรียนใช้ตัวชี้แนะ

4. ขั้นพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน

4.1 ตรวจสอบวัตถุประสงค์

4.2 ยืนยันหรือแก้ไขวัตถุประสงค์

4.3 นักเรียนอาจต้องการแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

4.4 พัฒนาแนวความคิดรวบยอด

5. ขั้นกิจกรรมเสริม เช่น อภิปราย แบบฝึกหัดอ่านเพิ่มเติม เรียนเพิ่ม ฝึกเขียน เพื่อเสริมทักษะทางการอ่านในเรื่องต่อไปนี้

5.1 การคาดเดา

5.2 การสรุปข้อมูลโดยใช้ภาษาของตนเอง

5.3 ความมีเหตุผล โดยการอนุมานความ และการหาข้อมูลสนับสนุน

5.4 การหาความหมายของคำศัพท์ โดยการใช้อุปมา เปรียบของภาษา โครงสร้างทางภาษา และพจนานุกรม

ต่อมา เทอร์นีย์ และคณะ (Teirney, Readence; & Disher. 1995) ได้ปรับปรุงวิธี การสอนแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) ขึ้นใหม่ โดยแบ่งขั้นตอนการสอนออกเป็น 2 ช่วงหลัก ดังนี้

3.2 ขั้นตอนการสอนของวิธี DR-TA

ช่วงที่ 1 กระบวนการอ่านและคิด (Directing the reading-thinking process)

ขั้นที่ 1 การคาดเดา

ครูให้นักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูรูปภาพ แล้วให้นักเรียนคาดเดาเนื้อหาของเรื่องที่กำลังจะอ่านนั้นจะเป็นอย่างไร เกี่ยวกับอะไร ครูพยายามกระตุ้นด้วยคำถามให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคาดเดาเนื้อหาของเรื่อง

ขั้นที่ 2 การอ่าน

นักเรียนเริ่มอ่านเนื้อเรื่องในส่วนแรก (อ่านออกเสียง) โดยครูอ่านนำและนักเรียนอ่านตาม เพื่อให้นักเรียนได้ดูข้อความตามครูไปด้วยและได้อ่านทุกตัวอักษร และหลังจากอ่านเสร็จให้นักเรียนเลือกคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมาย และครูอธิบายความหมายของคำศัพท์

ขั้นที่ 3 การแปลความหมาย

นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องแบบคร่าวๆ อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบการคาดเดา และในระหว่างที่นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องและแปลความหมายอยู่นั้น ให้ครูคอยสังเกตการณ์ทำงานและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ หากนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์ ครูแนะนำให้ให้นักเรียนใช้วิธีต่อไปนี้

- ก. ดูรูปภาพอีกครั้ง
- ข. อ่านประโยคซ้ำอีกครั้ง
- ค. เปิดพจนานุกรม
- ง. ถามเพื่อนหรือครู

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความเข้าใจ

นักเรียนปิดเรื่องที่อ่าน ครูเริ่มถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน โดยครูช่วยเขียนคำตอบที่เป็นประโยค และให้นักเรียนอ่านออกเสียงประโยคที่นักเรียนตอบ

หากเนื้อเรื่องมีความยาวหลายย่อหน้า ให้ทำการแบ่งสอนทีละย่อหน้า โดยปฏิบัติตามขั้นที่ 1-4 ซ้ำอีก จนจบเนื้อเรื่องทั้งหมด

ช่วงที่ 2 การฝึกทักษะที่จำเป็น (Fundamental skill training)

เป็นช่วงของการรวบรวมข้อมูลหลังจากการอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด และทบทวนความเข้าใจในการอ่าน เพื่อเป็นการเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ถูกต้อง และแม่นยำมากขึ้น จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

การสอนอ่านแบบ DR-TA ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนดังนี้ (Snowball, Diane. 2005: Online)

1. คัดเลือกเนื้อเรื่องที่นักเรียนไม่เคยอ่านมาก่อน นำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้ครูและนักเรียนได้ร่วมกันอ่านไปพร้อมๆ กัน
2. เตรียมจัดแบ่งเนื้อเรื่องออกเป็นช่วงๆ และในตอนจบของแต่ละช่วง เพื่อให้นักเรียนคาดเดาเหตุการณ์ต่อไปว่าจะเกิดอะไรขึ้น โดยการถามคำถามจากครู เช่น นักเรียนคิดว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นต่อไป และทำไมจึงคิดเช่นนั้น
3. อธิบายขั้นตอนการอ่านให้นักเรียนเข้าใจ ดังนี้
 - 3.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย (โดยการคาดเดาเนื้อเรื่องล่วงหน้า)
 - 3.2 อ่านเนื้อเรื่องจบ 1 ช่วง
 - 3.3 ตรวจสอบการคาดเดาเพื่อการยืนยันหรือแก้ไขการคาดเดาใหม่
 - 3.4 ปฏิบัติตามข้อ 3.2 และ 3.3 ไปจนกว่าจะจบทั้งเรื่อง
4. ครูอาจทำสัญลักษณ์ในบทอ่าน ในช่วงที่เป็นจุดสำคัญๆ ของเรื่อง เพื่อเป็นการชี้นำช่วยในการคาดเดาเนื้อเรื่อง

5. ถาถามนักเรียนเกี่ยวกับการคาดเดาเหตุการณ์ก่อนการอ่าน หลังจากอ่านจบในช่วงแรกและให้ข้อมูลกลับมา เพื่อเปรียบเทียบการคาดเดาของนักเรียนกับเรื่องที่อ่าน

6. ในการสอนอ่านด้วยวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านบทอ่านได้ด้วยตนเอง

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก (Graphic Organization)

4.1 ความหมายของผังกราฟิก

ผังกราฟิก เป็นแผนผังหรือแผนภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยง ระหว่างความคิดกับเนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อยของเรื่อง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผังกราฟิกไว้ดังนี้

พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ (2543: 149) ให้ความหมายว่า ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้อาจรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากนำเสนอข้อมูลดิบ หรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูล ในการจัดกระทำข้อมูลต้องใช้ทักษะการคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข เช่นค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการสรุป เป็นต้น จากนั้นจึงมีการเลือกแบบผังกราฟิก เพื่อนำเสนอข้อมูลที่จัดกระทำแล้วตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ผู้นำเสนอต้องการ

ทิสนา แวมมณี (2545: 47) กล่าวว่า ผังกราฟิก เป็นแผนผังทางความคิด ซึ่งประกอบด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อสารนั้น

บาร์รอน และสโตน (Barron; & Stone 1974: 4-5) ได้ให้ความหมายของผังกราฟิกว่า เป็นการแสดงให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของเนื้อหา แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา โดยการนำเสนอเป็นลำดับขั้น สามารถอ่านทำความเข้าใจจากบนลงล่าง ซ้ายไปขวา เป็นการบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ที่มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นลำดับและสามารถนำมาใช้ในทุช่วงการอ่านทั้งก่อนอ่านขณะอ่าน และหลังอ่าน

ไดย์ (Dye, G.A. 2004) ให้ทัศนะว่า กราฟฟิกเป็นผังอธิบายความสามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบและช่วยเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้มีความคงอยู่ต่อไปนอกจากนี้โทมัส (Thomas H. Estes 2004) ได้กล่าวว่า ผังกราฟิกเหมาะสมหรับการอธิบายโครงสร้างเนื้อหาหลัก ซึ่งจะใช้ภาพและเส้นเป็นตัวแทนในการอธิบายความสัมพันธ์

ดังนั้นผังกราฟิก (Graphic Organization) หมายถึง แบบของการสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้อาจรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน เป็นแผนผังทางความคิด ซึ่งประกอบด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อสารนั้น ๆ

4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผังกราฟิก

วรพร ปณตพงศ์ 2544: 11 กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเทคนิคโดยใช้ผังกราฟิก มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสเชเบล (Ausubel, Quoted in Novak and Gowin 2004) หลังจากปี 1968 จนถึง 1975 มีแผนภาพรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากกว่า 20 ชนิด ซึ่งต่อมาบาร์รอน (Barron) ได้พัฒนาแผนภาพต่าง ๆ ขึ้นมาเรียกว่า โครงสร้างภาพรวม (Structure Overview) และในปี 1974 บาร์รอนและสโตน (Barron and Stone) ได้ขยายโครงสร้างภาพรวมแล้วเรียกชื่อใหม่ว่า ผังกราฟิก Graphic Organizer หรือเรียกย่อ ๆ ว่า Go

ในปี 1984 โนวาคและโกวิน (Novak and Gowin 1984) ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายนี้มาพัฒนาเป็นการสอน การสร้างผังมโนทัศน์ (concept mapping) และการเขียนผังความรู้แบบวี (knowledge vee diagram) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของผังกราฟิก ทำให้การเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกกว้างมากขึ้น

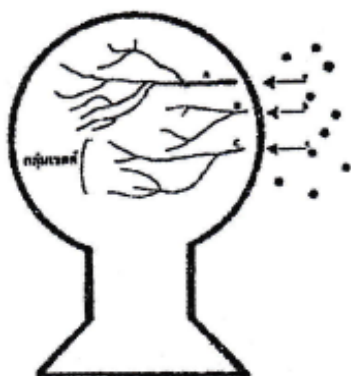
ออสเชเบล และ โกวิน (สุปรียา ตันสกุล. 2540: 7; อ้างอิงจาก Ausubel; & Gowin. 1969) กล่าวว่าโดยสรุปว่า ในสมองของมนุษย์มีการจัดความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ได้อย่างมีระบบในลักษณะที่เป็นโครงสร้างที่เรียกว่า “โครงสร้างทางปัญญา” ซึ่งมีการจัดลำดับความสัมพันธ์เชื่อมโยงจากมโนทัศน์ที่กว้างและครอบคลุมลงมาถึงมโนทัศน์ย่อยที่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควรจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือมโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว โดยความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้ที่มีความหมายจะถูกเก็บไว้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อันเป็นผลจากการดูซึมกับความรู้เดิมที่มีอยู่และจะช่วยขยายความรู้เดิมหรือมโนทัศน์เดิมที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นผู้เรียนมีพื้นฐานที่เชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิม ซึ่งทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นมีความหมาย

ออสเชเบล (สุปรียา ตันสกุล. 2540: 8; อ้างอิงจาก Ausubel. 1969) กล่าวว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง และวิธีเรียนนั้นอาจจะเป็นการเรียนรู้อย่างเข้าใจและมีความหมาย หรือการเรียนรู้แบบท่องจำใช้ความโดยไม่ใช้ความคิดซึ่ง ออสเชเบล (Ausubel) แบ่งการเรียนรู้เป็น 4 ประเภท คือ

1. การเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย (meaning reception learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรับรู้ใหม่และท่องจำเอาไว้
2. การเรียนรู้ด้วยการจำโดยไม่ใช้ความคิด (rote reception learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรับรู้ความรู้ใหม่และท่องจำเอาไว้
3. การเรียนรู้ด้วยการค้นพบอย่างมีความหมาย (meaningful discovery learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเองแต่ท่องจำเอาไว้

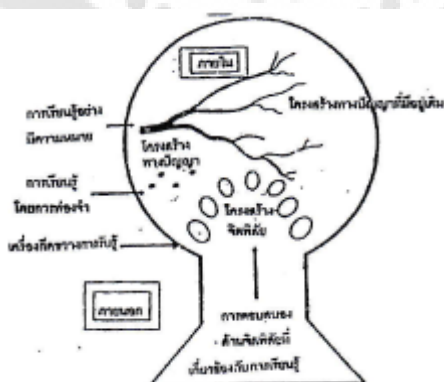
4. การเรียนรู้ด้วยการค้นพบแบบท่องจำโดยไม่ใช้ความคิด (rote discovery learning) เป็นการเรียนรู้ค้นพบคำตอบด้วยตนเองแต่ท่องจำเอาไว้

การเรียนรู้โดยการค้นพบนั้น จะค้นพบได้ในช่วงสุดท้ายของการเรียน ผู้เรียนต้องนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ แล้วจัดโครงสร้างใหม่หรือโครงสร้างเดิม ทั้งการรับและการค้นพบเป็นขั้นแรกของการเรียนรู้ หากผู้เรียนต้องการจะจดจำความรู้ใหม่ให้ได้นานและคงทน ผู้เรียนจะต้องนำไปสัมผัสกับสิ่งที่เรียนรู้มาก่อน ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย แต่ถ้าไม่ได้นำความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่เดิม จะเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำ ดังแสดงในภาพประกอบ 1-3 ดังนี้

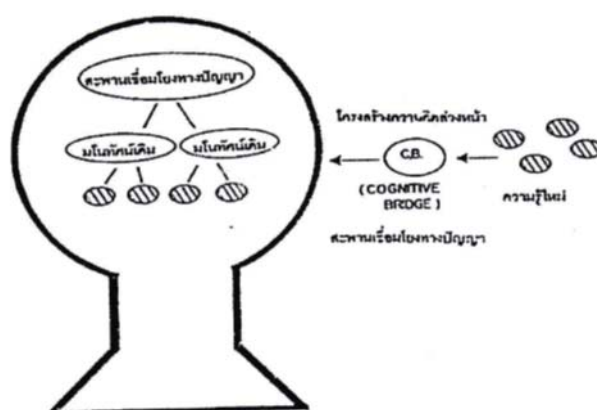
ภาพประกอบ 1 แสดงการเรียนรู้ที่มีความหมาย เมื่อ a,b,c เป็นความรู้ใหม่จะเชื่อมโยงกับโครงสร้างปัญญาเดิมที่มีอยู่เดิม คือ a,b, และ c ตามลำดับ (Novak and Tyler)

ที่มา: J.D. Novak; & R Tyler. (1977). *Theory of Education*. P.75.

ภาพประกอบ 2 แสดงการเรียนรู้แบบท่องจำ การเรียนรู้ที่มีความหมายและรูปแบบ โครงสร้างการเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัย (Novak and Tyler)

ที่มา: J.D. Navak; & R Tyler. (1977). *The Education*. P.27.

ภาพประกอบ 3 แสดงการจัดโครงสร้างความคิดล่วงหน้าในโครงสร้างทางปัญญานี้ในสมอง (Novak and Tyler)

ที่มา: Novak; J.D. & R Tyler. (1977). *Theory of Education*. P.79.

สรุป ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นทฤษฎีที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายจึงมีความสามารถในการจดจำ และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี

4.3 รูปแบบของผังกราฟิก

ผังกราฟิกมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบอาจจะมีรูปร่างที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใช้หรือผู้สร้างเองว่าจะนำเสนอความคิดด้วยกราฟิกรูปแบบใดเพื่อให้การสื่อสารความหมายมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย

เกสลิตี (Cassidy 2004) ได้เสนอแนะว่ารูปแบบของผังกราฟิกที่ใช้อธิบายโครงสร้างความคิด ประกอบด้วย ผังวงกลมซ้อน (vann diagrams) ผังเรื่องราว (story map) และผังวิเคราะห์ตัวละคร (character analysis charts) ซึ่งผังเหล่านี้จะช่วยครูผู้สอนในการพัฒนาการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน โดยรูปแบบผังกราฟิกที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการใช้งาน คือ

1. ผังกราฟิกที่ใช้กับข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล
 - 1.1 ผังก้างปลา (fish bone)
 - 1.2 ผังใยแมงมุม (spider map)
2. ผังกราฟิกที่ใช้กับข้อมูลเรียงลำดับเหตุการณ์หรือขั้นตอน
 - 2.1 ผังเรียงลำดับ (chain)

2.2 ผังวัฏจักร (cyclical map)

2.3 ผังขั้นบันได (continuum scale)

2.4 ผังปัญหาและการแก้ปัญหา (problem/solution)

คลาร์ค และแอคเน่ (วลัย พานิช. 2544: 3-5; อ้างอิงจาก Clark; & Agne. 1997) ได้นำเสนอรูปแบบของกราฟิก ดังนี้

1. ผังกราฟิกพัฒนามโนทัศน์ (ความคิดรวบยอด) (contructiong a concept) เป็นการนำเสนอกระบวนการคิดที่บอกเนื้อเรื่องราว บอกลำดับของข้อมูลที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงข้อเท็จจริงสู่แนวคิดสำคัญ เช่น Cluster. หรือ web, tree, timeline เป็นต้น

2. ผังกราฟิกแสดงความสัมพันธ์ (exploring relationship) เป็นการนำเสนอกระบวนการคิดที่แยกแยะข้อเท็จจริง แสดงความแตกต่าง ความเหมือน แสดงประเด็นสำคัญและความเกี่ยวข้องร่วมกับ เช่น vann diagram, circle map, pro/con tree เป็นต้น

3. ผังกราฟิกแสดงความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น (making causal connection) เป็นการเสนอกระบวนการคิดที่อธิบายปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแนวโน้มของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น อธิบายกระบวนการ เช่น causal chain

4. ผังกราฟิกแสดงแนวคิดต่าง ๆ เชื่อมโยงกับข้อเท็จจริง (testing Ideas with facts) เป็นผังกราฟิกที่อธิบายความคิด หรืออธิบายประเด็นหัวข้อเชื่อมโยงแนวคิดหรือประเด็นต่าง ๆ รวบรวมตัวอย่างที่แสดงความชัดเจนของแนวคิดนั้น ๆ อธิบายข้อขัดแย้งต่าง ๆ

5. ผังกราฟิกแสดงวิธีการใช้และกระบวนการ (applying Methods and Produces) แผนผังนี้นำเสนอขั้นตอน บอกทิศทาง แสดงการวิเคราะห์งาน รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 ก: 73-80) ได้จัดรูปแบบของผังกราฟิกเป็น 4 รูปแบบ

1. รูปแบบการจัดกลุ่ม รูปแบบนี้จะยึดความคิดรวบยอดเป็นสำคัญและจัดกลุ่มลำดับความคิดรวบยอดเป็นแผนภาพโครงเรื่อง มักเขียนเป็นกิ่ง วงกลมเปรียบเทียบแผนภาพแสดงเหตุผล แผนภาพกางปลาแสดงเหตุผล แผนภาพแสดงการแก้ปัญหา

2. รูปแบบความคิดรวบยอด รูปแบบนี้จะมีความคิดหลัก และมีข้อเท็จจริงแบ่งออกเป็นระดับชั้นมาเสนอความคิดหลัก เช่น การกล่าวถึงลักษณะการบรรยาย การรวบรวมปัญหา การแก้ปัญหา การเปรียบเทียบ เป็นรูปแบบของความคิดรวบยอด แผนผังการจัดความคิด ตารางเปรียบเทียบ

3. รูปแบบการจัดลำดับ รูปแบบการจัดลำดับเป็นการจัดลำดับเหตุการณ์ การจัดลำดับตามกาลเวลา การจัดลำดับการกระทำก่อนหลังหรือการจัดลำดับตามกระบวนการ มีการเริ่มต้นและสิ้นสุด เช่น แผนภาพเส้นตรงแสดงเหตุการณ์ แผนภาพโค้งแสดงเหตุการณ์แผนภาพเรียงลำดับแผนภาพเรื่อง

4. รูปแบบวงกลม รูปแบบนี้เป็นชุดของเหตุการณ์ภายใต้กระบวนการไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด แต่เป็นเหตุการณ์ที่เป็นลำดับต่อเนื่องกัน เช่น แผนภาพวงกลม

ทิสนา แคมมณี (2544: 56) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับผังกราฟิกไว้ว่า ผู้สอนไม่ควรยึดติดกับรูปแบบ เพราะวัตถุประสงค์ของการใช้ผังกราฟิกมีให้อยู่ในรูปแบบของผังแต่อยู่ที่การใช้ผังให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่มีความหมายต่อผู้เรียน ดังนั้นผังกราฟิกที่เป็นผังกราฟิก ฝึกให้ผู้เรียนทำผังโดยเริ่มจากตัวอย่าง จากนั้นจึงให้ผู้เรียนคิดสร้างผังของตน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถวิจัยรูปแบบตายตัวกราฟิกให้ผู้เรียนได้นำเสนอความคิด แต่จะยกตัวอย่างผังกราฟิกต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นแบบอย่างและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกใช้หรือสร้างรูปแบบของผังกราฟิกด้วยตนเอง เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอความคิดและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการค้นพบด้วยตนเอง หรือผังกราฟิกที่เลือกหรือสร้างขึ้นนั้นเองจะต้องแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างความคิดหลักและความคิดย่อยได้อย่างเหมาะสมและชัดเจน

4.4 การสอนโดยใช้ผังกราฟิก

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ดังนี้

โจนส์, เพียร์ซ และฮันเตอร์ (วลัย พานิช. 2544: 17; อ้างอิงจาก Jones, Pierce; & Hunter, 1989, ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอน โดยใช้ผังกราฟิก ดังนี้

1. ครูผู้สอนแสดงตัวอย่างกราฟิกที่ถูกต้องและเหมาะสมให้ผู้เรียนได้ศึกษา
2. ครูผู้สอนควรแสดงตัวอย่างการสร้างผังกราฟิกให้ผู้เรียนทราบเบื้องหลังการเลือกกราฟิกนั้น ๆ

3. ให้ความรู้กับผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการสร้างผังกราฟิก โดยมีการอธิบายเหตุผลในการเลือกกราฟิกนั้น ๆ

4. แนะนำและดูแลให้ผู้เรียนได้ลงมือวางแผนและเขียนผังกราฟิกของตนเอง อาจให้ร่วมทำเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้น และมีการอธิบายแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับผังกราฟิกระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน ประเมินการเขียน

5. เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้ฝึกหัดการเขียนผังกราฟิกด้วยตนเองและครูผู้สอนประเมินการทำงานในเชิงสร้างสรรค์

คลาร์ก (วรพร ปณตพงศ์. 2544: 19-20; อ้างอิงจาก Clarke. 1991) ได้เสนอขั้นตอนการสอนกราฟิกเป็น 2 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 ขั้นก่อนสอน

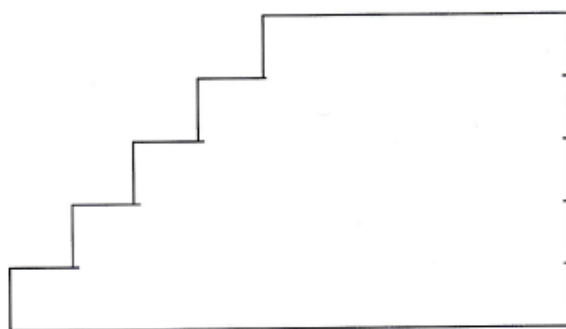
1. ครูผู้สอนต้องพิจารณาลักษณะของเนื้อหาก่อนที่จะสอนว่าเนื้อหานั้นจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถอะไรบ้าง
2. ครูผู้สอนต้องจัดระบบความรู้หรือข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากที่สุด
3. ต้องรู้จักเลือกใช้ผังกราฟิกให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาได้ง่าย
4. ต้องคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนใช้กระบวนการคิด

ช่วงที่ 2 ขั้นสอน

1. ครูผู้สอนใช้ผังกราฟิก เพื่อช่วยให้กระบวนการคิดของนักเรียนชัดเจนขึ้นและสามารถเรียนรู้ที่มีความหมาย
2. ช่วยให้ผู้เรียนความคิด ความรู้ความเข้าใจออกมา
3. ช่วยแลกเปลี่ยนความรู้ ขยายความ และแก้ไขความเข้าใจผิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. สนับสนุนความเข้าใจและกระตุ้นความคิดขั้นสูง
5. ให้ข้อมูลย้อนกลับ

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวิชญ์ เชาว์ดำรง (2545: 35-46) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ผังกราฟิกในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ดังนี้

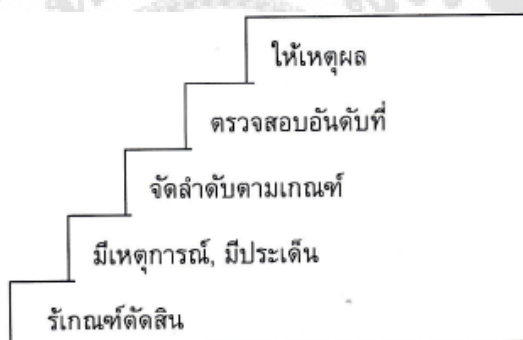
บันไดจัดอันดับ (ladder)

แผนภูมิ บันไดจัดอันดับ (aldder)

เป้าหมาย รูปแบบบันไดจัดอันดับมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการจัดอันดับของปัจจัยของเรื่องที่ต้องการศึกษา วิธีใช้ ผู้สอนสามารถนำรูปแบบบันไดจัดอันดับใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ คือ

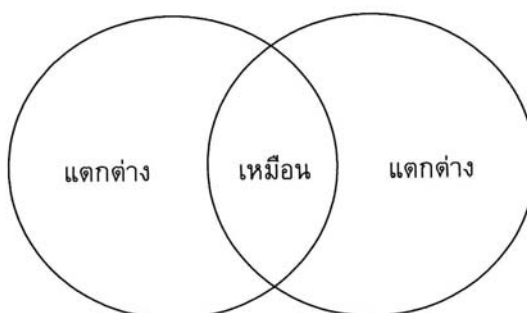
1. ผู้สอนเสนอรูปแบบใดจัดอันดับโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น เขียนบนกระดาน เขียนบนกระดาน ไปสเตอร์ ฉายบนแผ่นใสหรือแจกใบงาน
2. ระดมความคิดเรื่องการจัดอันดับอย่างมีเกณฑ์เพราะมีความสำคัญของการจัดอันดับคือ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา
 - นำเรื่องที่ต้องการศึกษามาพิจารณาในชั้นเรียน
 - ให้นักเรียนจับคู่เพื่อร่วมจัดอันดับโดยแต่ละคู่ต้องสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมต้องจัดอันดับ เช่นนั้น
3. แนวทางการประยุกต์ใช้ ผู้สอนสามารถใช้บันไดการจัดอันดับการจักกิจกรรมทุกวิชาที่ต้องการ ให้มีการจัดอันดับความสำคัญของความคิดงาน เหตุการณ์ กระบวนการ และบุคลิกลักษณะ เป็นต้น ตลอดจนใช้ในกิจกรรมที่ต้องการแสดงให้เห็นขั้นตอนของกระบวนการหรือเหตุการณ์
4. ขั้นตอนการใช้บันไดจัดอันดับ

แผนภูมิ ขั้นตอนการใช้บันไดจัดอันดับ

ผังวงกลมซ้อน (vann diagram)

1. รูปแบบ vann diagram มีลักษณะเป็นวงกลมขนาดเท่ากัน 2-5 วง ที่ซ้อนกันดังนี้

แผนภูมิ ผังวงกลมซ้อน (vann diagram)

2. เป้าหมายรูปแบบ vann diagram มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักจำแนกความเหมือนหรือความต่างของ 2 สิ่ง ของสถานการณ์หรือในด้านคุณลักษณะ คุณสมบัติบุคลิกภาพ คุณค่าและเครื่องหมายสำคัญ

3. วิธีใช้ผู้สอนสามารถนำรูปแบบ vann diagram ใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

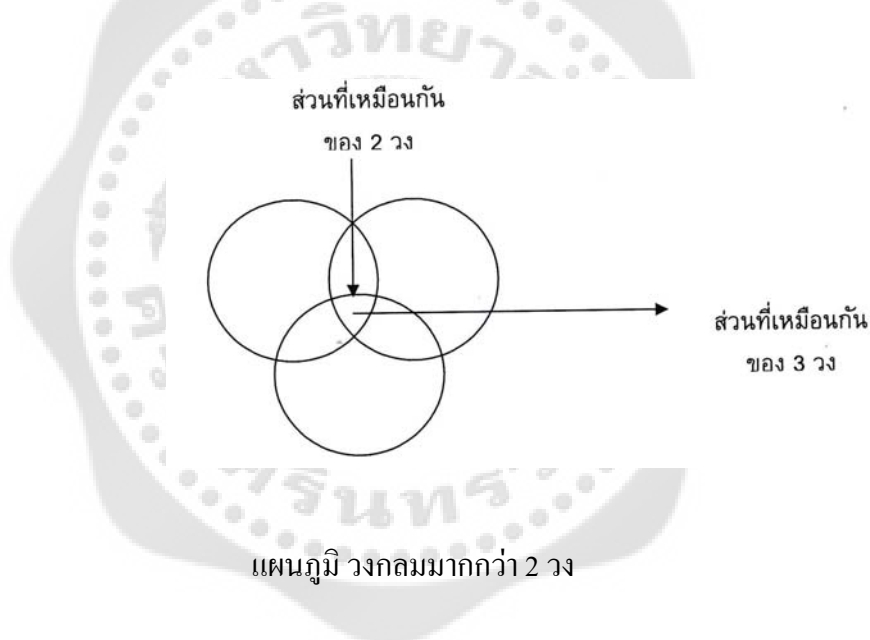
3.1 เสนอภาพ vann diagram โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น บนกระดานหรือบนกระดานอัดสำเนา

3.2 เลือกเรื่องที่ต้องการให้ผู้ศึกษาเปรียบเทียบ

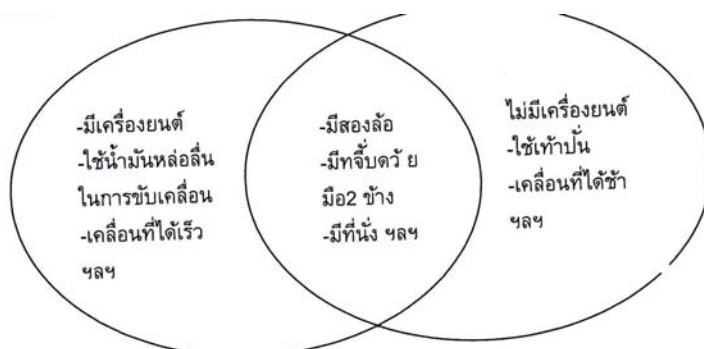
3.3 นักเรียนเลือกแบ่งเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันศึกษาข้อมูล ความเหมือนความต่าง

3.4 นำเสนอผลการเรียนการศึกษาค้นคว้าเพื่อสรุป

4. แนวการประยุกต์ใช้ผู้สอนสามารถใช้ได้กับทุกวิชาที่ต้องการให้มีการศึกษาเปรียบเทียบ โดยวงกลมอาจจะใช้มากกว่า 2 วง ดังตัวอย่าง

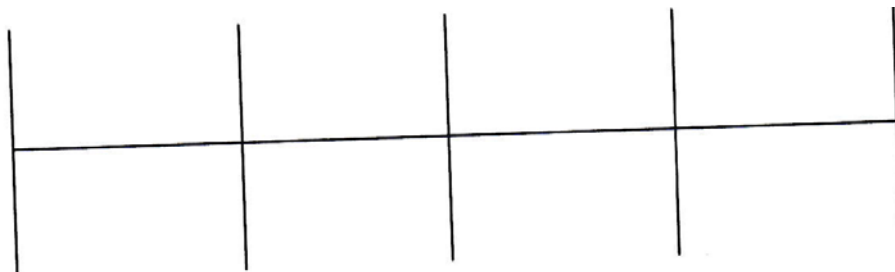
ตัวอย่างเปรียบเทียบสภาพความจริงจักรยานยนต์ และจักรยาน

แผนภูมิ เปรียบเทียบสภาพความจริงของจักรยานยนต์ และจักรยาน

เส้นลำดับ (spectrum)

1. รูปแบบเส้นลำดับ เป็นรูปแบบของช่องการแปรผันที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของความถี่หรือเหตุการณ์

แผนภูมิ เส้นลำดับ (spectrum)

2. เป้าหมาย เพื่อช่วยให้มองเห็นลำดับขั้นหรือเหตุการณ์
3. วิธีการใช้ ผู้สอนสามารถนำรูปแบบเส้นลำดับใช้ในการสอนดังนี้
 - 3.1 เส้นลำดับ (spectrum) โดยแบ่งเป็นช่วงเท่า ๆ กัน 4-5 ช่วง
 - 3.2 นำเรื่องที่ต้องการศึกษามาวิเคราะห์ให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุการณ์เป็นขั้นตอน
 - 3.3 ควรให้นักเรียนร่วมทำงานเป็นกลุ่ม 2-4 คน ตามความเหมาะสม นักเรียนแต่ละกลุ่มอาจจะศึกษาแต่ละหัวข้อที่เกี่ยวข้องกัน
 - 3.4 นำเสนอผลการใช้เส้นลำดับเพื่อการศึกษาสถานการณ์พร้อมชี้แจงเหตุผล
4. แนวทางการประยุกต์ ใช้กับหัวข้อเรื่องที่ประสงค์ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ลำดับขั้นของเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ศึกษาจากเอกสาร สถานที่จริง หรือไปความรู้
5. ตัวอย่างขั้นของการแก้ปัญหา

นิยามปัญหา

เรื่องลำดับ
ทางเลือก

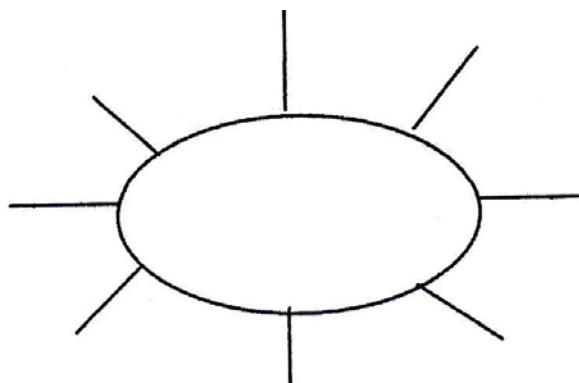
เลือกทาง
เลือกหนึ่ง

ลองทำดู

แผนภูมิ ตัวอย่างขั้นตอนการแก้ปัญหา

web

1. รูปแบบ

แผนภูมิ web

2. เป้าหมาย เพื่อช่วยผู้เรียนสร้างความคิดที่กระจ่างชัดเจนโดยสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมๆ กันกับมองความสัมพันธ์ของความคิดที่เกี่ยวข้อง

3. วิธีใช้ การนำวงกลม web มาใช้ทำได้หลายรูปแบบและหลายกรณี ดังนี้

3.1 ขั้นสร้าง ครูอาจสร้างรูปวงกลม บนกระดานแล้วใช้เครื่องมือ ระดมความคิดร่วมกัน ที่นั่น หรือพิมพ์ในกระดาษโรเนียวให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำ หรือถ้าประหยัดก็ให้นักเรียนเขียนสมุดของนักเรียนเอง

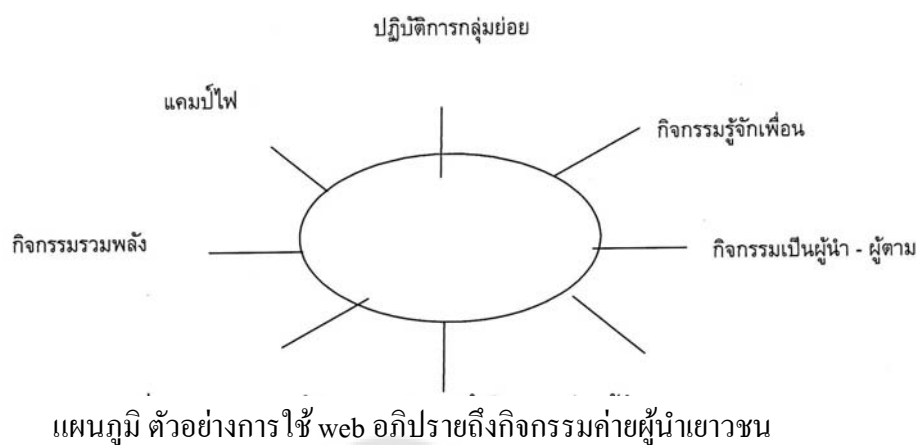
3.2 ขั้นเสนอ จับประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์โดยอาจจะได้จากหลักสูตรเอกสารใบความรู้ และจากการเลือกตามความสนใจของนักเรียน

3.3 ขั้นสังเคราะห์/วิเคราะห์ นักเรียนรวมกลุ่มกันวิเคราะห์ประเด็นหลัก ประเด็นรอง แล้วเขียนลงตามแขนของวงกลมโดยต้องมีการอธิบายเหตุผลร่วมกัน

3.4 ขั้นสรุปเพื่อแสวงหา แต่ละกลุ่มนำมาเสนอต่อกลุ่มใหญ่เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกันพร้อมกับค้นหาความรู้ต่อไป

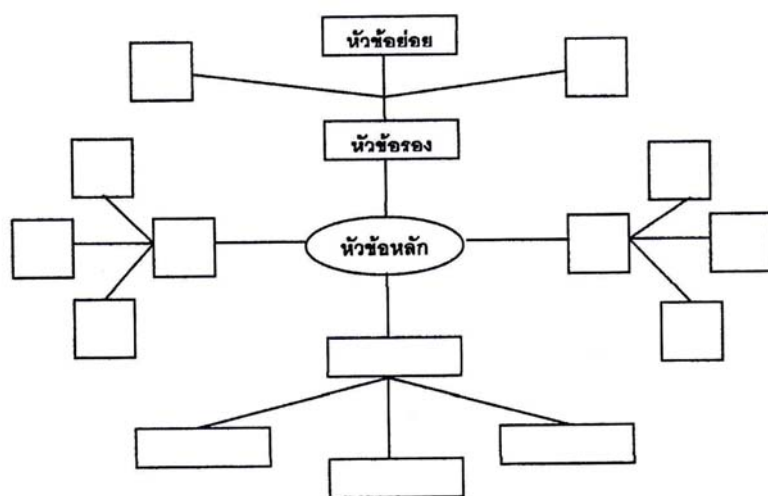
4. แนวทางการประยุกต์ ใช้ได้กับทุกกิจกรรมและใช้จากจุดเริ่มต้นของ Mind Mapping

5. ตัวอย่างการใช้ web อภิปรายถึงกิจกรรมค่ายผู้นำเยาวชน

Web รูปแบบอื่นๆ

1. รูปแบบ web อาจใช้ในรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น โดยกำหนดให้วงกลมตรงกลางเป็นหัวข้อหลัก หัวข้อรองที่เกี่ยวข้องอยู่ในสี่เหลี่ยมและหัวข้อย่อยอยู่ในสี่เหลี่ยมด้านนอก ดังตัวอย่าง

แผนภูมิ web รูปแบบอื่นๆ

แผนที่ความคิด

1. เป้าหมาย แผนที่ความคิด ผังความคิด หรือแผนภูมิความคิด ช่วยสร้างความกระจำในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความคิด

2. องค์ประกอบของแผนที่ความคิด

2.1 ความคิดหลัก (key idea)

2.2 ความคิดรอง (sub ideas)

2.3 ตัวเชื่อมโยง (connecting Details)

3. ประโยชน์ที่ความคิดใช้เพื่อพิจารณาภาพรวมของความคิดและสร้างเค้าโครงความคิด

4. วิธีการสร้างแผนที่ความคิด ผู้สอนสามารถสร้างความคิดได้ ดังนี้

4.1 กำหนดข้อหรือประเด็นหลักไว้ในวงกลมกลาง

4.2 กำหนดข้อความหรือวลีที่เป็นประเด็นรองที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหลักโดยอาจใช้ดินสอสีเขียวแสดงวงกลมต่างกัน

4.3 ถ้ามีความคิดย่อย ๆ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอาจเขียนเป็นส่วนขยายได้ต่อไปอีก

5. วิธีใช้

5.1 ขั้นสร้าง ผู้สอนอธิบายการใช้แผนที่ความคิด เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ความคิดหลัก ความคิดรอง และให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่าง

5.2 ขั้นเสนอ ผู้สอนจัดผู้เรียนให้ทำกิจกรรมเป็นคู่ แจกกระดาษเปล่าเพื่อให้เตรียมทำแผนที่ความคิด

5.3 ขั้นสังเคราะห์/วิเคราะห์

- กำหนดเรื่องในเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนอ่าน หรือถ้าเป็นกิจกรรมภาคสนาม สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยกันเลือกประเด็นหลักและประเด็นรอง

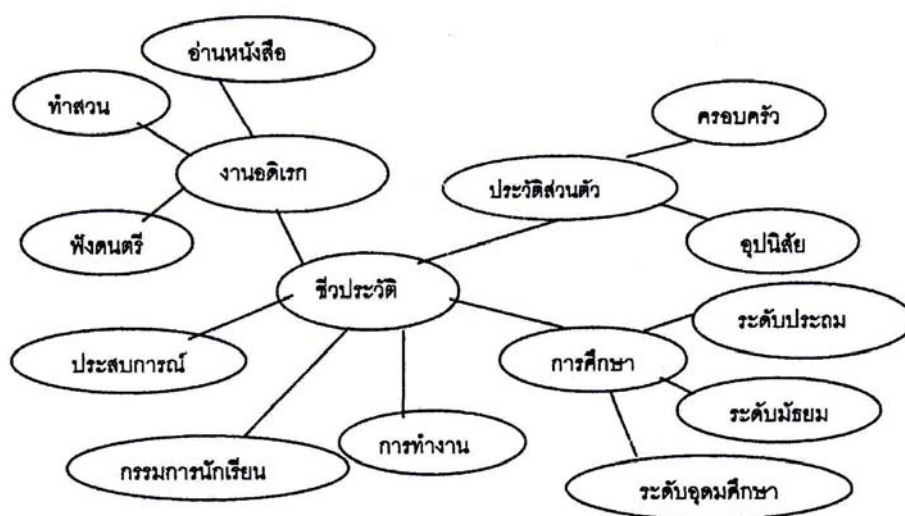
- หลังจากนั้นให้แต่ละคู่รวมกันเป็น 2 คู่ 4 คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำ

- ผู้อาจมีบทบาทในการช่วยเหลือโดยใช้คำถามนำทางเพื่อให้ความคิดของผู้เรียนขยายประเด็นมากขึ้น เช่น เรื่องตัวเรา อาจมีหลายมิติ ร่างกาย ครอบครัว อุปนิสัย เป้าหมายในการอนาคต ถ้าในประเด็นร่างกาย ส่วนในความคิดขยายอาจมีด้านความสะอาด ความปลอดภัย ความแข็งแรง เป็นต้น

5.4 ขั้นสรุปเพื่อแสวงหา ผู้เรียนนำเสนอแผนการสร้างแผนที่ความคิดพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลและเสนอประเด็นที่สามารถคิดต่อไปได้อีก

5.6 แนวทางการประยุกต์ ผู้สอนสามารถนำแผนที่ใช้ได้กับทุกเรื่องที่ต้องการศึกษาความคิด และความสัมพันธ์ของความคิดที่ขยายไปสู่ประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

5.7 ตัวอย่าง ให้ผู้เรียนสร้างแผนที่ความคิดเกี่ยวกับตัวเอง

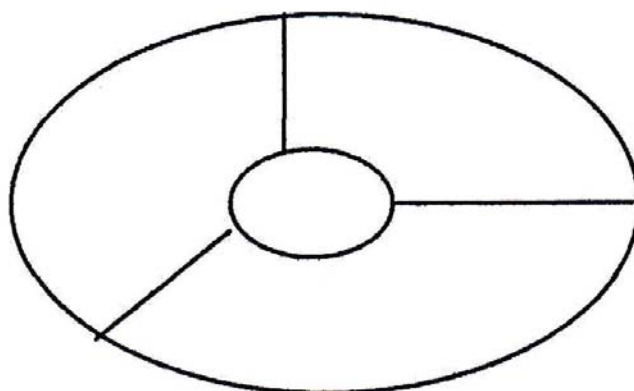

แผนภูมิ ตัวอย่างให้ผู้เรียนสร้างแผนที่ความคิดเกี่ยวกับตัวเอง

pie chart

รูปแบบ pie chart เป็นรูปแบบของแยกย่อยความคิด หรือวัตถุออกเป็นส่วนย่อย ๆ และศึกษาว่าแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันส่วนรวมอย่างไร

1. รูปแบบ

แผนภูมิ pie chart

2. เป้าหมาย การใช้รูปแบบ pie chart เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักประมาณการสัดส่วนความสัมพันธ์ หรือความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

3. วิธีผู้สอนสามารถนำรูปแบบ pie chart ใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

3.1 ขั้นสร้าง สร้างรูป pie chart ให้คู่เป็นตัวอย่างพร้อมอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจหลักและวิธีการใช้

3.2 ขั้นเสนอ เสนอประเด็นที่ต้องการ นำมาวิเคราะห์ โดยอาจมาจากเอกสารประกอบการเรียน มาจากความต้องการรู้ของผู้เรียน โดยเรื่องที่เลือกมาศึกษาต้องมีลักษณะเน้นถึงสัดส่วน มาก-น้อย ตามลักษณะ

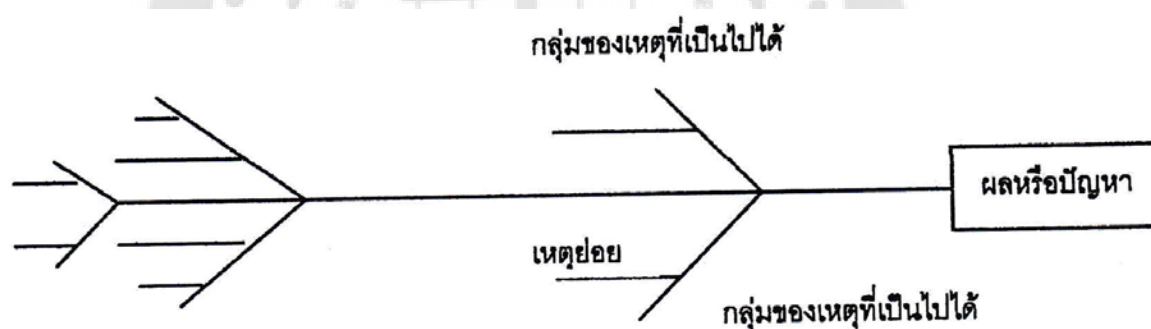
3.3 ขั้นสังเคราะห์/วิเคราะห์ ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อกำหนดสัดส่วนความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา

3.4 ขั้นสรุปเพื่อแสวงหา ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลการพิจารณาของกลุ่มผู้สอนผู้เรียนอื่น ๆ อภิปรายเสริม แล้วปิดท้ายด้วยการแสดงความชื่นชมและบอกแหล่งค้นหาความรู้เพิ่มเติม

4. แนวทางการประยุกต์นำไปใช้กับเรื่องที่ต้องการพิจารณาให้ความสัมพันธ์ในรูปของสัดส่วน เพื่อให้มีความชัดเจนในการสื่อสารมากขึ้น

ก้างปลา (Fish bone)

1. รูปแบบ

แผนภูมิ ก้างปลา (Fish bone)

2. เป้าหมาย รูปก้างปลาเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถแยกแยะสิ่งที่จะเป็นเหตุผลหรือปัญหาที่นำมาศึกษา

3. วิธีการใช้

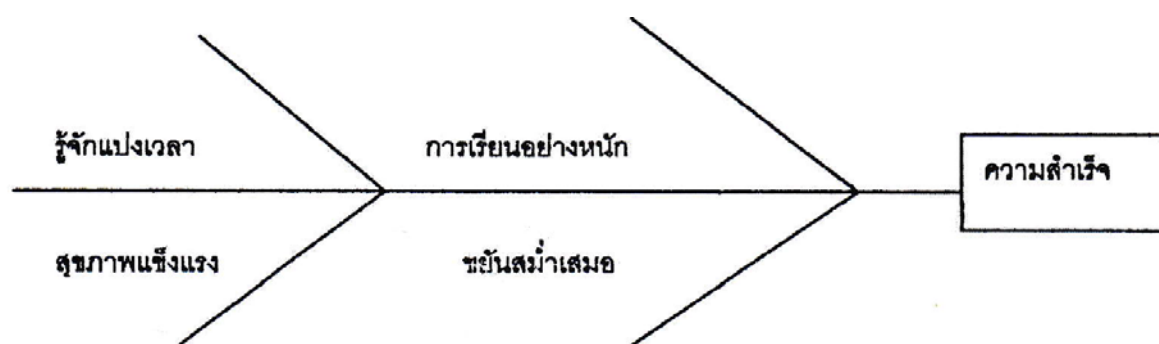
3.1 ขั้นสร้าง ผู้สอนอธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีการใช้ก้างปลาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและผลตลอดจนรูปแบบของก้างปลา

3.2 ข้อเสนอ ให้ผู้เรียนเลือกเรื่องจากเอกสารตำราเรียน

3.3 ข้อสังเคราะห์/วิเคราะห์ แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อช่วยกันกำหนดปัญหาและระบุตัวเหตุปัจจัยทั้งในระดับกลุ่มและในระดับเหตุย่อย

3.4 ขั้นสรุปเพื่อแสวงหา ผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมอภิปราย ความเป็นไปได้ หรือการมองต่างมุมของเพื่อนผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ

4. แนวทางประยุกต์ใช้ ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และ วรรณคดีในส่วนที่เป็นเหตุเป็นผลกัน

แผนภูมิ ตัวอย่างก้างปลา

สรุป การสอนโดยใช้ผังกราฟิก มีขั้นตอนในการสอนดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนก่อนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถในด้านใด จากนั้นคัดเลือกเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

2. ผู้สอนจะต้องวางแผนและออกแบบการสอน ซึ่งจะต้องจะสามารถสร้างผังกราฟิกขึ้นมาถ่ายทอดความคิดของตนหรือสร้างผังกราฟิกขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนในการเชื่อมโยงเนื้อหาให้ผู้เรียนรู้จักคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง รู้จักรับฟังความคิดกลุ่มอื่น และได้รับประสบการณ์ตรงทางความคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมิน และควบคุมความคิดของตนเองได้ผู้สอนจะต้องดำเนินการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการแนะนำผังกราฟิกต่าง ๆ วิธีการใช้ และความเหมาะสมของเนื้อหา โดยครูผู้สอนจะต้องยกตัวอย่างให้เห็นจริง จากนั้นผู้เรียนฝึกใช้ผังกราฟิกเป็นกลุ่มย่อย เป็นรายบุคคล และให้อภิปรายร่วมกัน

3. ผู้สอนสามารถทดสอบได้ 2 ลักษณะ คือ ประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) ในการใช้ผังกราฟิกของผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมผลงานของผู้เรียนไว้แล้วนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเพื่อจะนำปัญหามาแก้ไขได้อย่างถูกต้อง และเมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วสามารถทดสอบความเข้าใจของเนื้อหาได้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ (summative evaluation) ได้อีกลักษณะหนึ่ง

4.5 ประโยชน์ของผังกราฟิก

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของผังกราฟิกไว้ดังนี้

เกแกน (ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์. 2543: 36; อ้างอิงจาก Kagan. 1998) กล่าวถึงการใช้ผังกราฟิกว่ามีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้มองเห็นกระบวนการความคิดของผู้เรียน
2. ทำให้ผู้เรียนสามารถขยายทักษะการคิดเพิ่มขึ้น
3. เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเต็มตัวเพราะผู้เรียนได้ฝึกทำกราฟิกที่มีลักษณะเป็นทั้งภาพและข้อความ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย
4. ครูผู้สอนสามารถใช้ผังกราฟิกเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน รวมถึงใช้นำเสนอความรู้ให้กับผู้เรียนได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 ก: 80) กล่าวถึงประโยชน์ของผังกราฟิก

1. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดชัดเจนขึ้น
3. ช่วยเน้นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง
4. ช่วยพัฒนาการอ่าน การเขียนและการคิด
5. ช่วยวางแผนในการเขียนและปรับปรุงในการคิด
6. ช่วยในการอธิบาย
7. ช่วยวางแผนการสอนของครู โดยการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา
8. เป็นเครื่องมือการประเมินผล

วลัย พาณิช (2544: 12-13) ยังกล่าวถึงผังกราฟิกมีประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์กับผู้เรียน
 - ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสื่อความหมายของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของความคิดรวบยอดต่าง ๆ เมื่อผู้เรียนอยู่ในกระบวนการเรียนรู้
 - ช่วยแสดงรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเชื่อมโยงและการบูรณาการ
 - ช่วยพัฒนาการจัดระบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนำความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้ และพัฒนาความคิดในระดับสูงและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
2. ประโยชน์กับครูผู้สอน
 - ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา ความเชื่อมโยงของเนื้อหาและมโนทัศน์ต่าง ๆ เน้นให้เห็นถึงวิธีการคิด
 - ช่วยผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้และเส้นทางการเรียนที่ครูผู้สอนจะพัฒนาผู้เรียน

- เป็นเครื่องช่วยผู้เรียนวิเคราะห์ความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ได้
- เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและครูผู้สอนสามารถเข้าใจความคิดหรือตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้

- ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสอนบูรณาการเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับวิชาต่าง ๆ กับกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะ ทำให้ครูผู้สอนวางแผนการสอนได้ชัดเจนขึ้น

- เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หนังสือก่อนที่ผู้สอนจะเลือกใช้ เพื่อให้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้และความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน

ผังกราฟิกจึงมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องมือกระตุ้นความคิดของผู้เรียน
2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งจะมีส่วนช่วยครูผู้สอนสามารถเข้าใจและตรวจสอบความคิดของผู้เรียนได้ด้วย
3. เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเนื้อหา หรือข้อมูลได้ชัดเจน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็ว
4. เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเตรียมการสอนของครู

4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก

สุปรียา ดันสกุล (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนการใช้ผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาลัมพิตล กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยรูปแบบการใช้ผังกราฟิก ส่วนกลุ่มที่ควบคุมอย่างมีนัยความทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษา การใช้ผังกราฟิกช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

ศิริลักษณ์ แก้วสมบุญ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการสอนวิทยาศาสตร์ ที่มีการนำเสนอความรู้ด้วยผังกราฟิกและผลสัมฤทธิ์โดยการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ผังกราฟิก ส่วนกลุ่มควบคุมการเรียนการสอนปกติ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ ได้คะแนนนำเสนอข้อความรู้ด้วยผังกราฟิกต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต่ำกว่าร้อยละ 70 นักเรียนที่ใช้ผังกราฟิกแบบต่าง ๆ ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือสูงร้อยละ 70 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุพิศ กลิ่นบุปผา (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถของการเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5: กรณีโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คนผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้วิธีแผนที่ความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบการเขียนความเรียงภาษาไทยทุกองค์ประกอบ ยกเว้น องค์ประกอบด้านกลไกทางภาษา แต่ความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยแตกต่างกันมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิญา ทองนำ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการศึกษากิจการกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังกราฟิกประกอบการเรียนแบบร่วมมือ STAD ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ผลวิจัยพบว่าดัชนีประสิทธิภาพประกอบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้แผนผังการจัดการเรียนแบบร่วมมือ STAD มีค่าเท่ากับ 0.6890 แสดงว่านักเรียนมีความรู้ก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 68.90 กนกทิพย์ ปิ่นะพัง (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนโดยวิธี PASS ร่วมกับผังกราฟิก

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน (สามารถอ่านออกเสียงประโยค ข้อความ และเนื้อเรื่องได้ แต่ไม่สามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้) โรงเรียนเมืองนครราชสีมา จำนวน 6 คน

ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้วิธี PASS ร่วมกับผังกราฟิก นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50 อาจเป็นเพราะวิธี PASS ร่วมกับผังกราฟิก เป็นวิธีการสอนที่แปลกใหม่ แตกต่างจากที่นักเรียนเคยเรียน

จากที่กล่าวมาพบว่า การสอนอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านเนื้อเรื่อง และ ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า การสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความได้ เนื่องจากการสอนด้วยวิธี DR-TA เป็นรูปแบบการสอนที่มีขั้นตอนชัดเจน ฝึกให้นักเรียนได้คิดตามเป็นขั้นๆอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาสรุปลงในผังกราฟิก ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาสรุปอีกครั้งหนึ่ง ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง จนสามารถตอบคำถาม และจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ทั้งหมด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการการสอนด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผังกราฟิก ได้มีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่องแต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่องแต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง(Purposive Sampling)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน สามารถอ่านออกเสียง ข้อความ ประโยค และเนื้อเรื่องได้ แต่ไม่สามารถจับใจความ และจับประเด็นจากเรื่องที่อ่านได้ โดยมีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความบกพร่องด้านอื่นๆแทรกและ ไม่มีความพิการซ้อน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน ได้มาจากการคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้แบบคัดกรองของกระทรวงศึกษาธิการ จากผู้ที่ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการการดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา ที่มีใบวุฒิบัตรจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 3

ท่าน และตรวจวัดระดับสติปัญญาตั้งแต่ 90 ขึ้นไป โดยใช้แบบประเมินความสามารถทางเชาว์ปัญญา เด็กอายุ 2-15 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขร่วมด้วยโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น

1.1 ตรวจสอบประวัติและค้นรายชื่อการคัดกรองนักเรียน จากข้อมูลผลคัดกรองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ปีการศึกษา 2558 โดยใช้เครื่องมือคัดกรองของกระทรวงศึกษาธิการ คัดกรองด้านการอ่าน คะแนนต่ำกว่า 6 คะแนน ผลการคัดกรองคือนักเรียนมีปัญหาด้านการอ่าน

1.2 คัดเลือกนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านโดยการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นกับครูประจำวิชาภาษาไทย ซึ่งจะต้องเป็นนักเรียนที่สามารถอ่านออกเสียง ข้อความ ประโยค และเนื้อเรื่องได้ แต่ไม่สามารถจับใจความ และจับประเด็นจากเรื่องที่อ่านได้ โดยคัดเลือกนักเรียนที่เข้าข่ายจำนวน อย่างน้อย 5 คน

ขั้นที่ 2 ขั้นประเมินทางการศึกษา

2.1 ใช้แบบทดสอบ TERA วัดความสามารถการอ่านเบื้องต้น ในการประเมินอ่านคำ อ่านประโยค อ่านจับใจความ เพื่อดูว่านักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถอ่านได้ แต่จับใจความไม่ได้ โดยคะแนนเต็ม 200 คะแนน แบ่งเป็น การอ่านคำ 150 คะแนน การอ่านเนื้อเรื่องและตอบคำถาม 50 คะแนน ถ้าคะแนนการอ่านเนื้อเรื่องต่ำกว่า 30 คะแนน ผลคือนักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านจับใจความ

2.2 ใช้แบบทดสอบอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสร้างเนื้อเรื่องจำนวน 4 เรื่อง แต่ละเรื่องมี 5 คำถาม คะแนนเต็ม 20 คะแนน ถ้านักเรียนได้คะแนนต่ำกว่า 15 คะแนน ผลคือ คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ได้นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเบื้องต้นจำนวน 5 คน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุปผล

ผู้ดำเนินการวิจัยนำข้อมูลผลการคัดกรองมาเพื่อตัดสินว่าเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ และนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน

รายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง

คนที่	เพศ	อายุ	คะแนนการคัด กรอง ข้อ 1.1	คะแนน TERA ข้อ 2.1	คะแนน แบบทดสอบข้อ 2.2
1	ชาย	10.4	5	25	12
2	ชาย	10.1	3	28	14
3	ชาย	10.8	4	24	14
4	หญิง	9.11	4	22	13
5	ชาย	10.3	6	25	15

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในครั้งนี้ มีดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านจับใจความ จำนวน 8 แผน 16 คาบ คาบละ 60 นาที

1.2 แบบฝึกการอ่านจับใจความและผังกราฟิก

1.3 แบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความก่อนและหลังการทดสอบ

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแผนการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีดังนี้

1. ศึกษาความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กระทรวงศึกษาธิการ ตามตัวชี้วัด ป.๔/๑ อ่านเรื่องสั้นๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ป.๔/๔ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ป.๔/๕ คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบ ป.๔/๖ สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ผู้วิจัยนำเนื้อหามาปรับให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกสาระแกนกลางมาคือ

- เรื่องสั้น

- บทความ

2. ศึกษาวิธีการ หลักการ ทฤษฎีการสอนอ่านด้วยวิธี DR-TA ตามแนวทางการสอนของ เทอร์นีย์,รีดเดนซ์ ,และดิชเนอร์ (Teirney, Readence; & Dishner. 1995) และเทคนิคการสร้างแผนผัง กราฟิก

3. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการอ่านจับใจความ โดยการศึกษาคำศัพท์ที่ใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เพื่อจะนำมาแต่งเรื่องสั้น และบทความ ให้เหมาะสมกับนักเรียน เริ่มจากเนื้อเรื่องง่ายไปยาก จำนวนบรรทัดจากน้อยไปมาก ซึ่งมีเนื้อเรื่องทั้งหมด 8 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่	ชื่อเรื่อง	ประเภทของเนื้อเรื่อง
1	ลูกหนูกับแม่มดใจดี	เรื่องสั้น
2	หมาป่าเจ้าเล่ห์	เรื่องสั้น
3	จิง	บทความ
4	การเกิดแมลงวัน	บทความ
5	ปะการัง	บทความ
6	ดอกทานตะวัน	บทความ
7	เทพเจ้าสองพี่น้อง	เรื่องสั้น
8	พระเจ้าสายน้ำผึ้งกับพระนางสร้อยดอกหมาก	เรื่องสั้น

4. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนอ่านด้วยวิธี DR-TA ตามแนวทางการสอนของเทอร์นีย์,รีดเดนซ์ ,และดิชเนอร์ (Teirney,Readence and Dishner.1995)และเทคนิคการสร้างแผนผัง กราฟิก ดังขั้นตอนต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 กระบวนการอ่านและคิด (Directing the Reading – Thinking Process)

1.1 นำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูรูป ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง พร้อมทั้งสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับภาพที่นักเรียนเห็น เพื่อให้นักเรียนเกิดการคิด และตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

1.2 คาคเดา

ครูให้นักเรียนคาดเดาเกี่ยวกับรูปภาพนั้น เช่น นักเรียนคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร นักเรียนคิดว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร จะเกิดอะไรขึ้น นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดเห็นข้อใดของเพื่อนๆ นักเรียนมีความเห็นใดแตกต่างจากเพื่อนๆ โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด

1.3 การอ่าน

ให้นักเรียนอ่านชื่อเรื่อง และสนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่อง จากนั้นอ่านเนื้อหาส่วนแรกในใจเพื่อตรวจสอบการคาดเดาของตนเอง และอ่านเนื้อหาของเรื่องทั้งหมด ในระหว่างที่อ่านถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องคำศัพท์หรือไม่เข้าใจประโยคใด ครูแนะนำให้ให้นักเรียนคาดเดาจากกลยุทธ์เหล่านี้

- ดูรูปภาพอีกครั้ง
- อ่านให้จบประโยค
- เปิดพจนานุกรม
- ถามครูหรือเพื่อน
- นักเรียนควรพยายามเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเองเสียก่อน ก่อนที่ครูจะให้ความ

ช่วยเหลือ

เมื่อนักเรียนอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องทั้งหมดแล้ว ให้นักเรียนลองร่างข้อมูล ลงในผังกราฟิกที่ครูเตรียมไว้ เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อเรื่อง และจับประเด็นได้เพียงใด โดยผู้วิจัยสร้างผังกราฟิกที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่านการสอน ซึ่งเนื้อหาแต่ละเรื่องจะมีความแตกต่างกันในการใช้ผังกราฟิกแต่ละแบบ

1.4 ตรวจสอบความเข้าใจ

นักเรียนปิดเรื่องที่อ่าน ครูเริ่มใช้คำถามที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องทั้งหมด เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ครูอาจจะให้นักเรียนอ่านจากผังกราฟิกที่นักเรียนได้เขียนลงไป หรือครูช่วยเขียนข้อความจากคำพูดที่นักเรียนตอบ แล้วให้นักเรียนอ่านอีกรอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ช่วงที่ 2 การฝึกทักษะที่จำเป็น (Fundamental Skill Training)

เป็นช่วงของการรวบรวมข้อมูลหลังจากการอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด และทบทวนความเข้าใจในการอ่าน เพื่อเป็นการเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ถูกต้อง โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจ ครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดการทำงาน

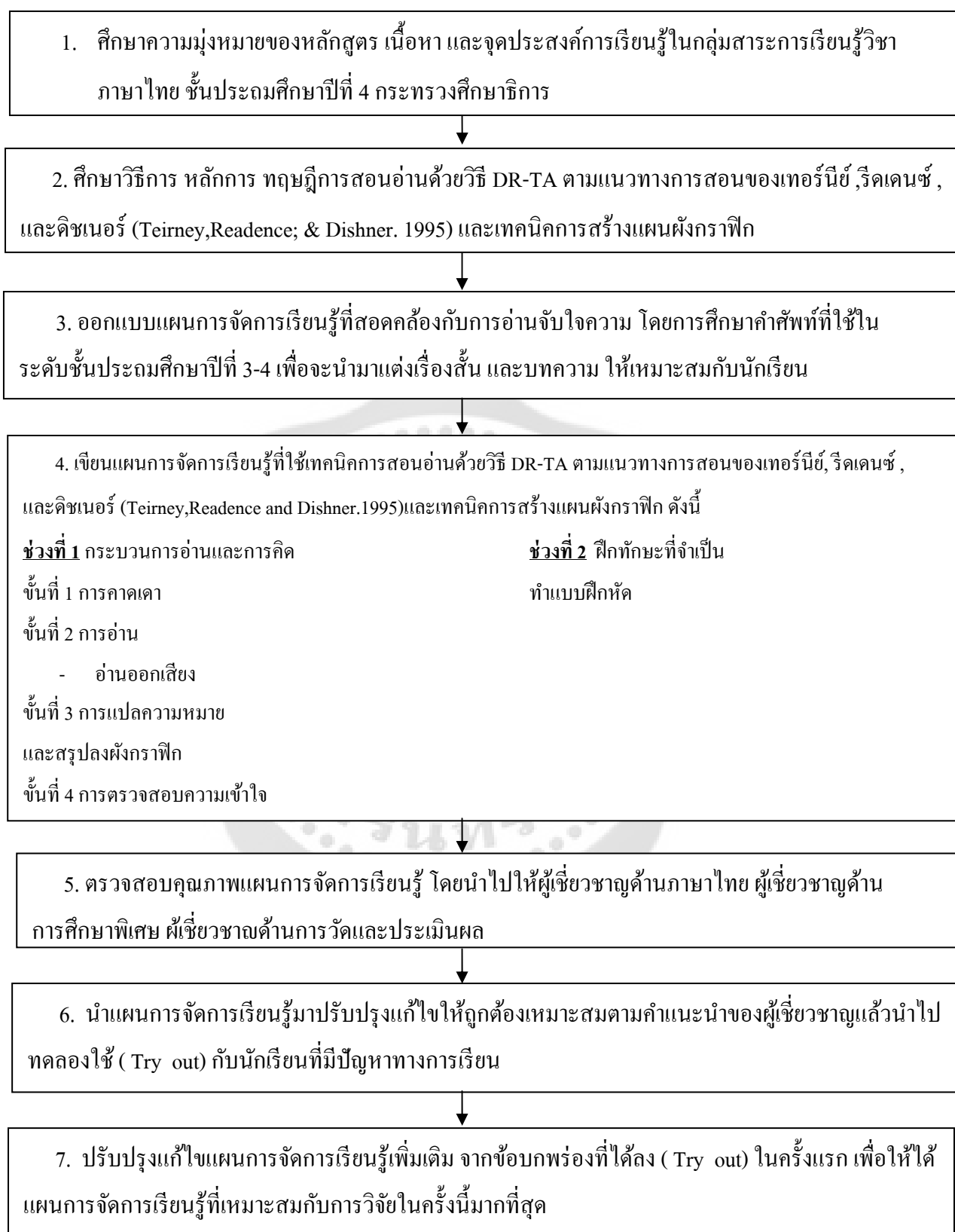
1. ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่านอ่านเพื่อตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำ จนแผนที่เหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

3. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม จากข้อบกพร่องที่ได้ลง (Try out) ในครั้งแรก เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้มากที่สุด

สรุปการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (การอ่านจับใจความ) โดยการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก มีขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 4 ภาพประกอบขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (อ่านจับใจความ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก

การสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทย จากการสอนโดยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ และวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ รวมถึงหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัย แนวทางการสร้างแบบฝึกที่เกี่ยวข้องกับวิธี DR – TA และผังกราฟิก พบว่า การสอนอ่านจับใจความสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ควรจะเริ่มจากเนื้อเรื่องสั้นๆ น่าสนใจและเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก จะทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น แล้วจึงเพิ่มเนื้อเรื่องให้ยาวขึ้น และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การนำการสอนด้วยวิธี DR – TA จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้อย่างเป็นระบบทีละขั้นตอน จนสามารถจับใจความได้

2. กำหนดเนื้อหา โดยการแต่งเรื่องสั้น และ บทความ ที่มีคำศัพท์ให้ความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. ออกแบบแบบฝึกอ่านจับใจความจากการสอนด้วยวิธี DR – TA โดยในแบบฝึกประกอบด้วยนิทานสั้นๆ หรือ บทความสั้นๆ รูปแบบผังกราฟิกที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง แบบฝึกถามตอบ และคำถามแบบมีตัวเลือก ข้อละ 3 ตัวเลือก

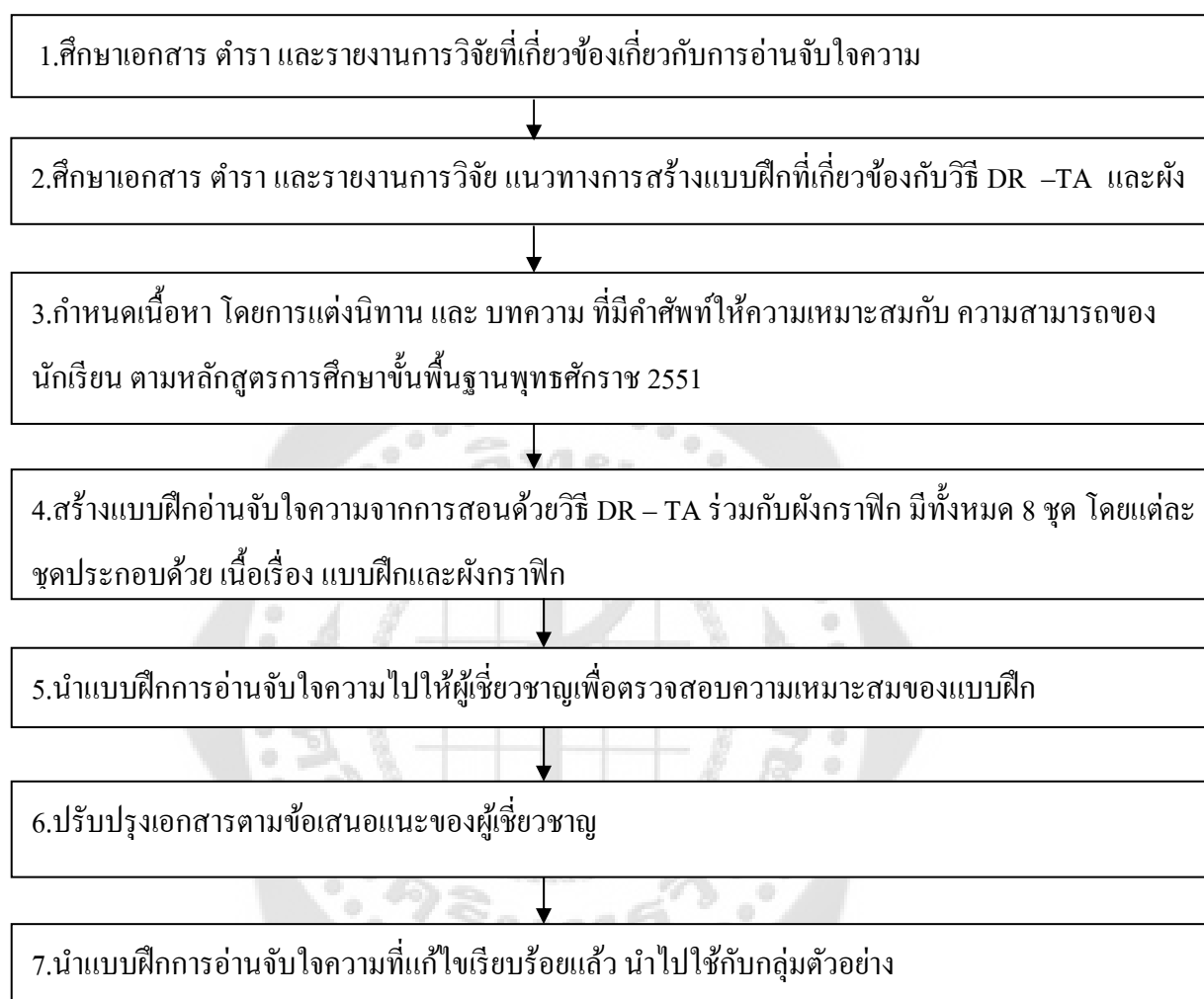
4. สร้างแบบฝึกอ่านจับใจความจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก มีทั้งหมด 8 ชุด โดยแต่ละชุดประกอบด้วย เนื้อเรื่อง แบบฝึกและผังกราฟิก

5. นำแบบฝึกการอ่านจับใจความไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบฝึกภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบฝึก โดยได้ข้อมูลว่า เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องสั้นๆ ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ไม่ควรใช้คำว่า “ไม่” ในการตั้งคำถาม เพราะนักเรียนจะเกิดความสับสน และ ตัวเลือกไม่ควรให้มีข้อความที่กำกวม

6. ปรับปรุงเอกสารตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยเปลี่ยนข้อคำถาม และ ตัวเลือกให้มีความชัดเจน ง่ายต่อการตอบของนักเรียน

7. นำแบบฝึกการอ่านจับใจความที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้ง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จนได้แบบฝึกที่มีความถูกต้องและเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

สรุปการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ จากการสอนอ่านด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผังกราฟิก มีขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 5 การสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ จากการสอนอ่านด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผังกราฟิก

การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทย มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิธีการในการสร้างแบบทดสอบ และวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ของเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการสร้างแบบทดสอบจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. ออกแบบแบบทดสอบ โดยมีเนื้อเรื่องสั้นๆที่มีความน่าสนใจ และง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียน

3. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด วิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 เรื่อง เรื่องละ 5 คำถาม และมีคำตอบแบบปรนัยจำนวน 3 ตัวเลือก ทั้งหมด 30 ข้อ

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนข้อ
เสียดาว	นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	3
	ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์	2
ชวากับเต่าทัญญู	นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	4
	ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์	1
ความผิดของแบม	นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	3
	ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์	2
ข้าว	นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	4
	ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์	1
มดแสนขยัน	นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	3
	ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์	2
เกลือสินเธาว์	นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้	4
	ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์	1

กำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

24 - 30 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับดีมาก
(คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป)

21 – 23 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับดี
(คิดเป็นร้อยละ 70 – 79)

18 – 20 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับพอใช้
(คิดเป็นร้อยละ 60 – 69)

15 – 17 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
(คิดเป็นร้อยละ 50 – 59)

0 – 14 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับปรับปรุง
(คิดเป็นร้อยละ 0 – 49)

4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผล ด้านการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการศึกษาพิเศษ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าข้อทดสอบ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาถึงความเห็น ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 117)

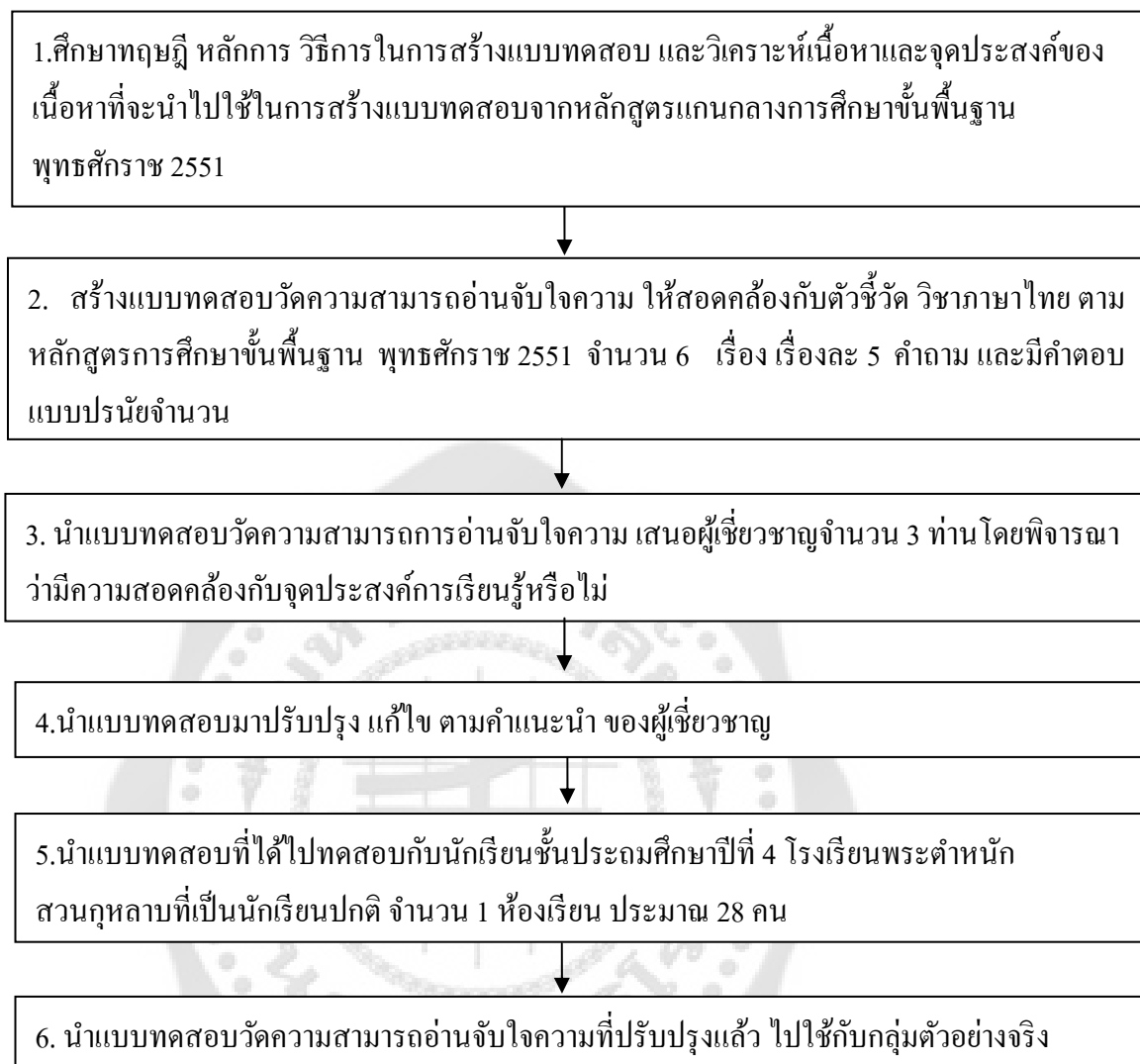
คะแนน	+ 1	สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
คะแนน	0	สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่าวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
คะแนน	- 1	สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

5. นำแบบทดสอบมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับเนื้อหาให้ง่ายขึ้น ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ซึ่งดูจากหนังสือภาษาพาที และคำถามปรับให้กระชับใช้ข้อความง่ายๆ เพื่อให้ให้นักเรียนไม่สับสน

6. นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบที่เป็นนักเรียนปกติ จำนวน 1 ห้องเรียน ประมาณ 28 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) คัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป โดยได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.28 – 0.78 และได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28 – 0.71 แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20 อยู่ในเกณฑ์ 0.80 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2549: 76)

7. นำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความที่ปรับปรุงแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทย มีขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 6 ภาพขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทย

3. วิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

ดำเนินการทดลองการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลอง ชนิด One Group Pretest-Posttest Design (ลิ่วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 249) ซึ่งมีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T_1	X	T_2

E แทน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
ที่สามารถอ่านได้คล่อง แต่ไม่สามารถจับใจความได้

X แทน การสอนอ่านโดยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

T₁ แทน การทดสอบความสามารถอ่านจับใจความก่อนการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผัง
กราฟิก

T₂ แทน การทดสอบความสามารถอ่านจับใจความหลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผัง
กราฟิก

ขั้นตอนการทดลองการดำเนินการ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการ
โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่อง
ทางการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558
2. นำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ ไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียน
กลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบเป็นรายบุคคล
3. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามแผนจัดการเรียนรู้
ที่จัดทำขึ้น ตามกรอบการสอนที่ได้วางไว้ตั้งแต่ตอนแรก โดยเริ่มจากเรื่องที่อ่านเข้าใจได้ง่าย จนกระทั่ง
ถึงเรื่องที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ใช้เวลาในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ
2 วัน วันละ 60 นาที ระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม 2558 ถึง 25 กันยายน 2558 โดยใช้ชั่วโมงที่ทางโรงเรียน
ได้จัดให้ โดยทำการสอนเสริมในวันพุธเวลา 9.30 – 10.30 และวันศุกร์เวลา 12.30 – 13.30 จำนวน 8
แผนการจัดการเรียนรู้ ตามกำหนดการสอน ดังต่อไปนี้

ครั้งที่	วัน	เวลา	เรื่องสั้น/บทความ
1	พุธ ที่ 5 ส.ค. 58 ศุกร์ ที่ 7 ส.ค. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	การเกิดแมลงวัน
2	อังคาร ที่ 11 ส.ค. 58 ศุกร์ ที่ 14 ส.ค. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	จิง
3	พุธ ที่ 19 ส.ค. 58 ศุกร์ ที่ 21 ส.ค. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	ปะการัง
4	พุธ ที่ 26 ส.ค. 58 ศุกร์ ที่ 28 ส.ค. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	ดอกทานตะวัน
5	พุธ ที่ 2 ก.ย. 58 ศุกร์ ที่ 4 ก.ย. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	ลูกหนูกับแม่มดใจดี
6	พุธ ที่ 9 ก.ย. 58 ศุกร์ ที่ 11 ก.ย. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	หมาป่าเจ้าเล่ห์
7	พุธ ที่ 16 ก.ย. 58 ศุกร์ ที่ 18 ก.ย. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	เทพเจ้าสองพี่น้อง
8	พุธ ที่ 23 ก.ย. 58 ศุกร์ ที่ 25 ก.ย. 58	9.30-10.30 12.30-13.30	พระเจ้าสายน้ำผึ้งกับ พระนางสร้อยดอกหมาก

4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์แล้ว จึงทำการทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความหลังการสอนในวันที่ 30 กันยายน 2558 โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความที่เป็นชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความสามารถการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้มัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (พิชิต ฤทธิจรูญ 2544: 174; และยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2544: 152) และ The Signed Test for Median: One Sample (Miltion; Mcteer; & Corbet. 1997: 594-595)

2. การเปรียบเทียบระดับความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลอง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ มีดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 84) ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ดัชนีค่าความยากง่าย

R แทน จำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบถูก

N แทน จำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบทั้งหมด

1.2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ โดยใช้สูตร(บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 50) ดังนี้

$$r = \frac{H - L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก

H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ตอบถูกในข้อสอบข้อนั้น

L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ตอบถูกในข้อสอบข้อนั้น

N แทน จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

1.3 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้สูตร KR – 20 (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2549: 76) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right)$$

- เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
 k แทน จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 p แทน คะแนนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ
 q แทน คะแนนที่ตอบผิดในแต่ละข้อ

2. สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิกใช้สถิติ ดังนี้

2.1.1 การหาค่ามัธยฐาน (Median) โดยใช้สูตร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2544: 174) ดังนี้

$$Mdn = \frac{N+1}{2}$$

- เมื่อ Mdn แทน มัธยฐาน หรือ ค่ากลาง
 X แทน จำนวนคะแนนหรือข้อมูลที่เป็นเลขคู่
 $\frac{X_n}{2}$ แทน คะแนนตัวที่ $\frac{N}{2}$
 $\frac{n+1}{2}$ แทน คะแนนตัวที่ $\frac{N+1}{2}$

2.1.2 การหาค่าพิสัยควอไทล์ (Inter – quartile Range = IQR) คำนวณจากสูตร (ยุทธพงษ์ กัวยวรรณ. 2545: 152) ดังนี้

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ IQR แทน ค่าพิสัยควอไทล์

Q_1 แทน ค่าที่ตำแหน่ง 1/4 หรือ 25% หาได้จาก $Q_1 = \frac{N}{4}$

Q_3 แทน ค่าที่ตำแหน่ง 3/4 หรือ 75% หาได้จาก $Q_3 = \left[\frac{N}{4} \right] \times 3$

N แทน จำนวนข้อมูล

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานที่คำนวณได้กับค่ามัธยฐานของความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ The Signed Test for Median: One Sample (Miltion; Mcteer and Corbet, 1997: 594 – 597 ; Frued and Simmon, 1995:480-482) ดังนี้

$$P\text{-value} = P[Q_{-} \leq t \mid P = \frac{1}{2}] \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{หรือ } P\text{-value} = P[Q_{-} \leq t \mid P = \frac{1}{2}] \dots\dots\dots(2)$$

$$\text{เมื่อ } P[X \leq M_0] = P[X \geq M_0] = \frac{1}{2}$$

$$H_0: M \geq M_0 \quad H_0: M \leq M_0 \quad H_0: M = M_0 \\ H_a: M < M_0 ; \text{ หรือ } H_a: M > M_0 ; \text{ หรือ } H_a: M \neq M_0$$

P-value แทน ค่าความน่าจะเป็นซึ่งคำนวณได้ที่จะปฏิเสธ $H_0: M = M_0$

เมื่อมีค่าน้อยกว่าค่า ∞ ที่กำหนดไว้

M แทน ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้

M_0 แทน ค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้

X แทน ค่าสังเกตที่วัด/นับมาได้จากชุดข้อมูล

t แทน จำนวนของค่าสังเกต(X) ที่มีค่ามากกว่า หรือน้อยกว่า M_0 เมื่อ

(1) $H_a: M < M_0$; จะใช้ค่า t ซึ่งนับจาก X มากกว่า M_0 (Q_{+})

และหาก $X - M_0 = 0$ จะให้เป็น +

(2) $H_a: M > M_0$; จะใช้ค่า t ซึ่งนับจาก X น้อยกว่า M_0 (Q_{-})

และหาก $X - M_0 = 0$ จะให้เป็น -

(3) $H_a: M \neq M_0$; จะใช้ค่า t ซึ่งนับจาก X น้อยกว่า M_0 (Q_{-})

โดยคิด P – value x 2

และหาก $X - M_0 = 0$ จะให้เป็น -

3.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผัง

กราฟิก ก่อนและหลังการสอน โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks (นิกา ศรีไพโรจน์, 2533: 93) ดังนี้

$$D = Y - X$$

- เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ก่อนและหลังการสอน
 X แทน คะแนนความสามารถการอ่านจับใจความก่อนการทดลอง
 Y แทน คะแนนความสามารถการอ่านจับใจความหลังการทดลอง

จัดอันดับค่าความแตกต่างจากค่าน้อยไปหาค่ามาก กำกับอันดับที่ด้วยเครื่องหมายบวกหรือเครื่องหมายลบตามลำดับของผลรวมที่น้อยกว่า (โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย) เรียกค่านี้อันว่า T (ค่าของผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับน้อยกว่า)

$$Z = \frac{T - E(T)}{S_T}$$

เมื่อ

$$E(T) = \frac{N(N+1)}{4}$$

$$S_T = \frac{N(N+1)(2N+1)}{4}$$

- เมื่อ E(T) แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมอันดับที่น้อยกว่า
 N แทน จำนวนนักเรียน
 S_T แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 Z แทน คะแนนมาตรฐาน
 T แทน ค่าของผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับน้อยกว่า

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

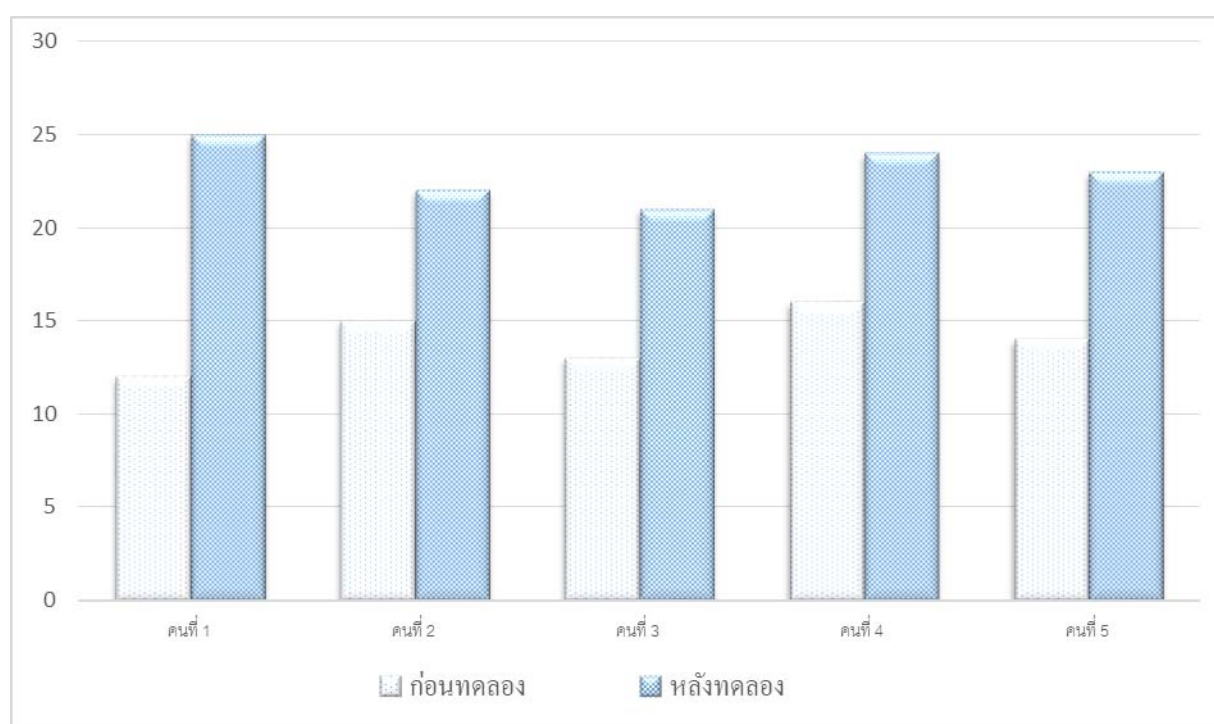
การศึกษาศาสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิกมีรายละเอียดดังตาราง 1 และ ตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนคะแนน คำมาตรฐานและคำพิสัยควอไทล์ ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

คนที่	คะแนน ก่อนสอบ	ระดับ ความสามารถ	คะแนน หลังสอบ	ระดับ ความสามารถ	ผลต่าง ของคะแนน
1	16	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	25	ดีมาก	9
2	15	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	22	ดี	7
3	13	ปรับปรุง	21	ดี	8
4	16	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	24	ดีมาก	8
5	14	ปรับปรุง	24	ดีมาก	10
Mdn	15	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	23	ดี	
IQR	3		3		

จากตาราง 1 แสดงว่า ความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ ก่อนการสอนด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13 – 16 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 15 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 3 มีความสามารถอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ และหลังการสอนด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนอยู่ระหว่าง 21 – 25 มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 23 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 3 มีความสามารถอยู่ในระดับดี

ข้อมูลจากตาราง 1 แสดงแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิแสดงความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR- TA ร่วมกับผังกราฟิก

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มี
ปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก โดยเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน
ระดับดี (21 – 23 คะแนน)

คนที่	คะแนนหลังการสอน คะแนนเต็ม 30 คะแนน	คะแนนมัธยฐานที่ เป็นเกณฑ์ระดับดี	เครื่องหมาย		t	P-Value
			Q+	Q-		
1	25	21 – 23	+		3	0.8125
2	22			-		
3	21			-		
4	24		+			
5	24		+			
Mdn	23		3	2		$H_0: M \geq M_0$
IQR	3					$H_a: M < M_0$

จากตาราง 2 แสดงว่า คะแนนความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก น้อยกว่าค่ามัธยฐานที่เป็น
เกณฑ์ระดับดี (21 – 23 คะแนน) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ
ที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในระดับดี

การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก มีรายละเอียดตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก

คนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน (D=Y-X)	ลำดับที่ของ ความ แตกต่าง	ลำดับตาม เครื่องหมาย		T
	ก่อนสอน (X)	หลังสอน (Y)			+	-	
1	16	25	9	4	+4		0*
2	15	22	7	1	+1		
3	13	21	8	2.5	+2.5		
4	16	24	8	2.5	+2.5		
5	14	24	10	5	+5		
รวม					T ⁺ =15	T ⁻ =0	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก สูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก มีการสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สังเขปการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในระดับดี
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก สูงขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่องแต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยสามารถอ่านได้คล่องแต่ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง(Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (การอ่านจับใจความ) จำนวน 8 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 2 คาบ (คาบละ 60 นาที) ดำเนินการทดลองโดยทำการทดสอบด้วยแบบวัดความสามารถการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย แล้วทำการสอนอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยการสอนอ่านแบบ DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 คาบ รวมทั้งหมด 16 ครั้ง และทำการทดสอบด้วยแบบวัดความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยฉบับเดิม ระหว่างวันที่ 3 สิงหาคม 2558 ถึงวันที่ 25 กันยายน 2558 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และ สถิติทดสอบ The Signed Test for Median: One Sample และ Wilcoxon Matched – Paris Signed – Ranks Test

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในระดับดี(ค่ามัธยฐานเท่ากับ 23 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน; $t = 3$, $P\text{-value} = 0.8125$)
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก สูงขึ้น($T = 0$, $p < .05$)

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนด้วยวิธี DR –TA ร่วมกับผังกราฟิก อยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากการสอนแบบ DR – TA เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการคาดเดาเนื้อเรื่องล่วงหน้าจากประสบการณ์เดิม โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนดูรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง และมีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับภาพที่เห็น ทำให้นักเรียนพยายามใช้ความคิดและพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ ขณะเดียวกันครูก็เป็นผู้ช่วยชี้แนะและเพิ่มเติมรายละเอียด รวมถึงการเขียนข้อมูลต่างๆเป็นลายลักษณ์อักษรบนกระดาน ทำให้นักเรียนมีแนวคิดและเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ ด้วยการอ่านประโยคบนกระดาน ส่งผลให้นักเรียนมีการซ้ำ ย้ำ ทวน ความรู้จากสิ่งที่ได้แสดงความคิดเห็นออกไป รวมถึงการอ่านความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย หลังจากนั้นนักเรียนอ่านเนื้อเรื่องคร่าวๆ เป็นการทดสอบว่าสิ่งที่ได้คาดเดานั้นตรงกับเนื้อเรื่องที่อ่านหรือไม่ แม้ว่าอาจจะมีคำศัพท์หรือประโยคใดที่นักเรียนไม่เข้าใจ แต่การได้คาดเดาและพูดคุยกับเพื่อนๆ

และครูก่อน จะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายขึ้น และเมื่อได้อ่านอย่างละเอียดอีกครั้งจะทำให้ให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความได้เข้าใจมากยิ่งขึ้นจะเห็นได้ว่าการสอนอ่านด้วยวิธี DR-TA มีโอกาสฝึกการคาดเดา ฝึกการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมเข้ากับเนื้อหาที่อ่าน จนสามารถจับใจความได้

1.2 การสอนอ่านแบบ DR – TA ยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการอ่านออกเสียงหลายรอบรอบแรกอ่านเองทั้งหมด เพื่อตรวจสอบคำที่ไม่รู้ความหมาย จากนั้นมีการอ่านคนละประโยคกับเพื่อน ซึ่งการอ่านวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนมีสมาธิกับเรื่องที่อ่านและคิดตามอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งในขณะที่อ่านนั้นครูยังได้ทราบข้อบกพร่องว่าเด็กคนใดสามารถอ่านได้ หรือ มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านคำศัพท์คำใดหรือไม่ ครูช่วยแนะนำได้ทันที ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ บันลือ พฤกษ์วัน (2543: 99-100) ที่กล่าวว่า การอ่านออกเสียงเป็นการตรวจสอบการอ่านรู้จุดบกพร่องและหาทางช่วยเหลือ และในการอ่านออกเสียงหลายรอบยังช่วยให้นักเรียนอ่านคล่อง คิดตาม จดจำเนื้อเรื่อง และทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกฎของธอร์นไคค์ (Thorndike) ที่ว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการกระทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ผู้กระทำมีความคล่องแคล่ว สามารถทำสิ่งนั้นได้ดี และเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2535 :37)

1.3 การสอนอ่านแบบ DR – TA ยังมีการตรวจสอบความเข้าใจเป็นช่วงๆ หลังจากให้นักเรียนได้อ่านเนื้อเรื่องแล้ว โดยให้นักเรียนได้พูดและอธิบายถึงบรรทัดหรือวรรคที่ตนได้อ่าน ซึ่งทำให้เพื่อนๆ ได้คิดตาม รวมทั้งครูสามารถคาดการณ์แนวคิดของนักเรียนได้ ถ้าผิดครูสามารถช่วยแนะนำนักเรียนได้ทันที ทำให้นักเรียนทุกคนมีการคาดเดาไปในทางเดียวกัน แล้วย่นำความรู้ใหม่ที่ได้นี้ไปรวมเข้ากับประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อไปเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องในส่วนต่อไป ทำให้ความเข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวมชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอุไรวรรณ สีชมพู (2542: 67-68) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยครูจะจัดเตรียมแบ่งเนื้อเรื่องให้เป็นตอนสั้นๆ เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินความเข้าใจของตนเองทีละขั้น ทำให้นักเรียนรู้สึว่าการอ่านภาษาอังกฤษไม่ใช่เรื่องยาก เกิดความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านสูงขึ้น

1.4 การสรุปเรื่องด้วยผังกราฟิก ช่วยให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้รวบรวมทั้งหมดมาจัดเรียงอย่างเป็นระบบ สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น กระชับ กะทัดรัด และชัดเจน โดยการอ่านทั้งหมดจะมาสรุปรวมในช่วงสุดท้ายของการเรียน จากนั้นนักเรียนจะนำความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่โดยนักเรียนจะสามารถสรุปเรื่องที่อ่านได้ลงในผังกราฟิก จากนั้นสมองจะประมวลผลจนทำให้สามารถจดจำเนื้อเรื่องและนำมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟังอีกครั้ง โดยครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ และให้นักเรียนตรวจทานผังกราฟิกของตนว่ามีข้อมูลใดที่ยังไม่ครบหรือไม่ ให้ใส่ข้อมูลลงไปให้ครบถ้วนอย่าง

ละเอียด จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและมีความคงทนในการจำมากยิ่งขึ้น ซึ่งผังกราฟิกนี้เป็นประโยชน์กับนักเรียนที่ใช้ในการรวบรวมความคิดจากหัวข้อนำไปสู่รายละเอียด

1.5 การตรวจสอบความเข้าใจ โดยให้นักเรียนปิดเรื่องที่อ่าน ครูใช้คำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อเรื่องทั้งหมด จากนั้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการสรุปความเข้าใจทั้งหมด โดยครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดการทำงาน

2. จากการเปรียบเทียบความสามารถอ่านใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนด้วยวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิกนักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความสูงขึ้นกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการสอนด้วยวิธี DR -TA ร่วมกับผังกราฟิก เป็นการสอนที่เป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น โดยนักเรียนได้ฝึกคิดคาดเดาเหตุการณ์ ฝึกการจินตนาการ มีความสนุกสนาน และสบายใจในการเรียนรู้ ซึ่งโดยส่วนมากเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักจะไม่ค่อยมีสมาธิ ไม่สนใจการเรียนการสอน เพราะคิดว่าการอ่าน การเขียน และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ยาก แต่เมื่อได้สอนด้วยวิธี DR -TA ร่วมกับผังกราฟิก ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้รอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2546: 150) ที่กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาต้องคัดเลือกเนื้อหาที่เอื้อต่อการบูรณาการทักษะภาษา 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา กระบวนการคิด วิเคราะห์ ตีความหมาย บอกรายละเอียดของข้อมูลตลอดจนสามารถพัฒนาการเขียนสรุป เรียบเรียงเนื้อหาอย่างมีระบบและสามารถเขียนข้อความในระดับอนุเขต (Paragraph) ได้ นอกจากนั้นการสรุปเรื่องอย่างเป็นระบบยังเหมาะสมกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เนื่องจากผังกราฟิกเป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลหรือข้อความให้ออกมาเป็นลักษณะของแผนภาพแบบต่างๆที่มีความเป็นรูปธรรมใช้ในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับกับรู้ที่มีอยู่เดิม ซึ่งง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก พบว่านักเรียน 5 คนมีความสามารถอ่านจับใจความสูงขึ้น เพราะเป็นการสอนแบบกลุ่มย่อย ครูสามารถดูแล ให้คำแนะนำได้ทั่วถึง อีกทั้งการสอนด้วยวิธีนี้เป็นการสอนอย่างมีระบบ เป็นลำดับขั้นตอน มีการสรุปเป็นขั้นๆ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น จึงทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านจับใจความได้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก เป็นการสอนที่เป็นระบบขั้นตอน มีการคาดเดาจากรูปภาพก่อนในตอนแรก ผู้สอนควรมีการชี้แจงขั้นตอนให้นักเรียนฟังอย่างละเอียด เพื่อที่นักเรียนจะได้มีโอกาสเสนอความคิดของตนเองอย่างเต็มความสามารถ

1.2 การนำเสนอเรื่องทั้งที่เป็นนิทานและบทความ ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเรียนรู้ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งควรมีความยาวมากขึ้นตามลำดับจากง่ายไปหายาก และมีความเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของนักเรียน

1.3 ในการสอนแต่ละครั้งผู้สอนควรเตรียมเนื้อเรื่อง รูปภาพ ผังกราฟิก และสื่อการสอนอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้พร้อมในการสอน โดยที่นักเรียนสามารถเห็นได้ชัดเจน สามารถหยิบจับเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำ การอ่านและการทำกิจกรรมตามที่กำหนดอาจจะช้าและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

1.4 ครูควรมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมทั้งหมด สามารถปรับให้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

1.5 ควรให้แรงเสริม เช่น กล่าวคำชมเชย พุดให้กำลังใจ หรือรางวัล เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และพยายามใช้ความคิดอย่างเต็มความสามารถ ก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและเพื่อนๆที่ร่วมกิจกรรม ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนมีความสุขสนุกสนานเป็นกันเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก ไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เนื่องจากการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก มุ่งเน้นเกี่ยวกับการอ่านเพื่อหาข้อมูลแล้วสรุปใจความของเรื่อง เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่มีความยาวและมีสาระสำคัญเชิงวิชาการที่ต้องจดจำเป็นระยะเวลานาน

2.2 ควรมีการนำการสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิกไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ หรือในระดับชั้นที่สูงขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาผลการใช้การสอนด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิกกับตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากความสามารถในการอ่านจับใจความ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่องการจัดการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เล่ม 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- , (2545). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชลธิรา กัดดออยู่. (2517). การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2549). เทคนิคการเขียนเค้าโครงวิจัย. แนวทางสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ศูนย์
หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดวงจันทร์ วรรณสังข์. (2541). การศึกษาความสามารถในการจำปัญญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหา
ทางการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบปัญญชนะไทย. ปรินญาณพนธ์
กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พิศนา เขมมณี. (2545). เทคนิควิธีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิด ในนวัตกรรมเพื่อ
การเรียนรู้ สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา 2. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- นุชน้อย สติธองกูร. (2538). หลักการอ่าน. ในภาษาไทย 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2533). สถิตินอนพาราเมตริก. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นการ
พิมพ์
- เบญจพร ปัญญาขง. (2543). คู่มือช่วยเหลือเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
- ผดุง อารยะวิญญู. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- , (2537). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- , (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พัชรินทร์ แจ่มจำรูญ. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้รับการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL-PLUS กับวิธีการสอนอ่านแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- พันธุ์ทิพา หลาบลีศบุญ. (2539). การอ่านจับใจความและการอ่านย่อความ. ในภาษาไทย 4. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สู่การวิจัยในชั้นเรียน. ในแนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมในการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์; และเพียว ยินดีสุข. (2548). หน่วยการเรียนรู้สู่การเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2548). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- วรพร ปณตพงศ์. (2544). ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช. (2544). แผนผังกราฟิกกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วาสนา เลิศศิลป์. (2540). การศึกษาเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- แววมยุรา เหมือนนิล. (2541). การอ่านจับใจความ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543). ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี ปัญหาการเรียนที่แก้ไขได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริลักษณ์ แก้วสมบุญ. (2543). ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการนำเสนอความรู้ด้วยผังกราฟิกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การศึกษาวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศรียา นิยมธรรม. (2537). รายงานการวิจัยการสร้างแบบฝึกคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

-----, (2541). แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

-----, (2546). การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: ธนชัยการพิมพ์.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). จิตวิทยาเด็กพิเศษแนวใหม่. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ มหาเรศ. (2523). เอกสารประกอบการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สนิท ตั้งทวี. (2529). การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สายสุนีย์ สกฤตแก้ว. (2534). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุปรียา ดันสกุล. (2540). ผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุพิศ กลิ่นบุปผา. (2545). การศึกษาความสามารถของการเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

สุภัตสร วัชรคุปต์. (2543). ชุดการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. อัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). การบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษเรียนรวม. กรุงเทพฯ: ไรไทยเพรส.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2538). คู่มือการดำเนินการสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

- อภิญญา ทองนำ. (2554). รายงานการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังกราฟิกประกอบการเรียนแบบร่วมมือ STAD ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1.
มหาสารคาม: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Barron, R.F.; & Stone, V.F. (1974). *Effect of student-constructed traditional post organizers upon
learning vocabulary relationships*. In P.L. Nacke (Ed.) *Interaction: Research and practice
for college-adult reading* (pp. 172-175). Clemson, SC: Twenty-third Yearbook of the
National Reading Conference.
- Dye, G.A. (2004). *Graphic organizers to the rescue! Helping students link-and remember
information*. Retrieved January, 15 2004, from <http://ericec.org/>.
- Mazure, Patricia Ann. (2001). *The value of graphic organizers on recall and attitude of fifth grade
social studies student (Thailand) [CD-ROM]*. Abstract from ProQuest File: Dissertation
Abstract Item: 1381194.
- Millet, Courtney Porteous. (2001). *The effects of graphic organizers on reading comprehension
Achievement of second grade students (Thailand) [CD-ROM]*. Abstract from ProQuest
File: Dissertation Abstract Item: 9970126
- Snowball, Diane. (2005). *Teaching Comprehension: An interactive professional development course*.
Retrieved January 30, 2009, from [http://www.curriculum.org/secretariat/files/
Oct25reading.pdf](http://www.curriculum.org/secretariat/files/Oct25reading.pdf)
- Stauffer, R. G. (1969). *Directing reading maturity as a cognition process*. New York: Harper &
Row.
- Tierney, Robert J; & John E. (1995). *Readence; & Ernet K Dishner*. Reading Strategies and
Practices. 3rd ed. Massachusetts: Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

1. อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา

วุฒิการศึกษา วท.ค. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 เชี่ยวชาญ ด้านวิจัยและสถิติทางการศึกษา

2. อาจารย์ ดร. ชนิตา มิตรานันท์

วุฒิการศึกษา กศ.ค (การวิจัยและประเมินทางการศึกษา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาพิเศษ (การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้)

3. อาจารย์สุภารัตน์ สิทธิรัตนพงศ์

วุฒิการศึกษา คบ. (การประถมศึกษา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3)
 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
 เชี่ยวชาญ ด้านการสอนภาษาไทย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (แผนการจัดการเรียนรู้)

1. อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา

วุฒิการศึกษา วท.ค. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เชี่ยวชาญ ด้านวิจัยและสถิติทางการศึกษา

2. อาจารย์ ดร. ชนิตา มิตรานันท์

วุฒิการศึกษา กศ.ค (การวิจัยและประเมินทางการศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาพิเศษ (การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้)

3. อาจารย์สุภารัตน์ สิทธิรัตนพงศ์

วุฒิการศึกษา คบ. (การประถมศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3)
 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
เชี่ยวชาญ ด้านการสอนภาษาไทย

ภาคผนวก ข

ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
ข้อสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 4 ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
ความสามารถรับรู้ทางสายตากับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถ
อ่านจับใจความโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
5	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
21	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
27	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
30	+1	-1	+1	3	0.67	ใช้ได้

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	แปลผล	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล	แปลผลคุณภาพ ของข้อสอบ
1	0.78	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
2	0.67	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
3	0.60	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
4	0.67	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
5	0.57	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
6	0.71	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
7	0.60	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
8	0.53	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
9	0.46	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
10	0.67	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
11	0.78	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
12	0.71	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
13	0.75	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
14	0.71	ใช้ได้	0.28	ใช้ได้	ใช้ได้
15	0.67	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
16	0.75	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
17	0.78	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
18	0.60	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
19	0.67	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
20	0.58	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้

หมายเหตุ ใช้ดัชนีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ .20 ถึง .80

ใช้ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	แปลผล	ค่าอำนาจจำแนก	แปลผล	แปลผลคุณภาพ ของข้อสอบ
21	0.78	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
22	0.57	ใช้ได้	0.28	ใช้ได้	ใช้ได้
23	0.64	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
24	0.71	ใช้ได้	0.71	ใช้ได้	ใช้ได้
25	0.78	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
26	0.64	ใช้ได้	0.28	ใช้ได้	ใช้ได้
27	0.57	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
28	0.60	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้	ใช้ได้
29	0.60	ใช้ได้	0.42	ใช้ได้	ใช้ได้
30	0.71	ใช้ได้	0.28	ใช้ได้	ใช้ได้

หมายเหตุ ใช้ดัชนีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ .20 ถึง .80
ใช้ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ

คู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความนี้ใช้สำหรับทดสอบนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ลักษณะของแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชุดนี้ เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ

ความมุ่งหมายของแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดนี้สร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรมการสอนอ่านจับใจความจากวิธี DR-TA ร่วมกับผังกราฟิก

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ชุดนี้ มีจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที

การเตรียมการทดสอบ

1. จัดเตรียมสถานที่ในการทดสอบ
2. จัดเตรียมแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. สนทนากับเด็กก่อนทดสอบเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมการทดสอบ

ขั้นตอนในการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ

1. ผู้ดำเนินการทดสอบเตรียมการก่อนทดสอบ ดังนี้
 - 1.1 ตรวจสอบแบบทดสอบแต่ละชุดให้ครบทุกหน้า
 - 1.2 ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด
 - 1.3 ผู้ดำเนินการทดสอบ ต้องเตรียมเครื่องมือในการทดสอบ ดังนี้
 - 1.3.1 แบบทดสอบและคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบ

1.3.2 คินสอ

1.3.3 ยางลบ

2. ผู้ดำเนินการทดสอบแจกแบบทดสอบให้นักเรียนที่เข้าร่วมการทดสอบ

2.1 ผู้ดำเนินการทดสอบทบทวนความเข้าใจ วิธีการทำแบบทดสอบให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมการทดสอบ

2.2 ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล และระดับชั้นที่หน้าปกแบบทดสอบของนักเรียนให้เรียบร้อย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 6 หน้า หน้าละ 5 ข้อ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
2. แบบทดสอบนี้เป็นแบบปรนัย แต่ละข้อ มี 3 ตัวเลือก คือ ก , ข และ ค ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกากบาท (X) ทับตัวอักษรในแบบทดสอบ

ตัวอย่าง

1. สุนัขมีกี่ขา

ก. 3 ขา

ข. 4 ขา

ค. 5 ขา

ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดคือ ข ให้กากบาท (X) ทับอักษร ข

แบบทดสอบ
การอ่านจับใจความ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....
วันที่ทดสอบ

โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ

แบบทดสอบการอ่านจับใจความ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 1 - 5

วันหนึ่งในป่าลึกใกล้หมู่บ้านชาวเขา แม่เสือดาวถูกยิงตายด้วยฝีมือของนายพราน พวกนายพรานช่วยกันจับลูกเสือดาว เพื่อนำไปขายให้คนที่ชอบเลี้ยงสัตว์ป่า ลูกเสือดาวพยายามป้องกันตัวเองด้วยการขู่ การใช้ปากกัด การตะปบ แต่ไม่เป็นผล ลูกเสือดาวตัวเล็กเกินไปที่จะสู้แรงพวกนายพรานเพราะไม่มีแม่คอยช่วยเหลืออีกต่อไปแล้ว มันจึงถูกจับโดยการใส่ที่ครอบปาก และฉีดยาให้สลบ นายพรานช่วยกันแบกมันออกจากป่าอย่างน่าสงสาร

1. แม่เสือดาวถูกใครฆ่าตาย ก. ชาวเขา ข. ชาวบ้าน ค. นายพราน	2. แม่เสือดาวตายด้วยอาวุธใด ก. ดาบ ข. ปืน ค. มีด
3. นายพรานจับลูกเสือดาวไปทำไม ก. นำไปเป็นอาหาร ข. นำไปเลี้ยง ค. นำไปขาย	4. ลูกเสือดาวป้องกันตนเองด้วยวิธีใด ก. การขู่ ข. การข่วน ค. การตะปบ
5. ลูกเสือดาวถูกจับด้วยวิธีใด ก. การยิง ข. การฉีดยาสลบ ค. การฆ่า	

อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 6 – 10

กาลครั้งหนึ่งมีชาวนาและภรรยาอาศัยอยู่ริมน้ำ ขณะที่ภรรยาอยู่สวนหลังบ้านพบเต่าตัวหนึ่งอยู่กลางแดดจัด จึงนำเต่าไปปล่อยที่บ่อน้ำบ้าน คินหนึ่งเต่าได้มาบอกให้ชาวนาสร้างแพอย่างเร่งด่วน ต่อมาไม่นานก็เกิดพายุใหญ่และน้ำท่วมหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านและภรรยาพร้อมด้วยสัตว์เลี้ยงลงแพหนีไปได้ ทั้งนี้ เพราะเต่ามีความกตัญญูจึงได้เตือนให้ชาวนารู้อันตรายล่วงหน้า จึงรอดพ้นจากภัยน้ำท่วม

6. ภรรยาชาวนาพบเต่าที่ไหน ก. ริมคลอง ข. สวนหลังบ้าน ค. ในบ่อน้ำ	7. ภรรยาชาวนาพบเต่าเวลาใด ก. เช้าตรู่ ข. กลางวัน ค. ค่ำ
8. เต่ามีนิสัยอย่างไร ก. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ข. กตัญญูกตเวที ค. เมตตากรุณา	9. เต่าตอบแทนชาวนาด้วยวิธีใด ก. สร้างแพให้ชาวนา ข. บอกให้ชาวนาสร้างแพ ค. ช่วยเลี้ยงสัตว์
10. เกิดเหตุการณ์ใดขึ้นที่หมู่บ้าน ก. น้ำท่วมหมู่บ้าน ข. ชาวบ้านช่วยกันสร้างแพ ค. สัตว์เลี้ยงของชาวบ้านหนีไป	

อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 11-15

แบบขโมยเงินแม่ไปซื้อขนมและของเล่นอยู่บ่อยๆ และเมื่อวานนี้แบบก็เพิ่งขโมยเงินแม่ไปซื้อหนังสือการ์ตูน ส่วนวันนี้ตอนเช้า ขณะที่แบบกำลังจะไปโรงเรียน แม่เรียกหาแบบทำให้ตกใจสุดขีด แบบส่งเสียงขานรับแม่อย่างอึกอัก หน้าซีด ตัวสั่น หวาดระแวง เพราะกลัวแม่จะรู้และทำโทษ แต่จริงๆ แล้วแม่แค่เรียกแบบเพื่อที่จะให้ค่าขนมของวันนี้เท่านั้นเอง

11. แบบขโมยเงินใครไปซื้อขนม ก. คุณพ่อ ข. คุณแม่ ค. คุณยาย	12. เมื่อวานนี้แบบขโมยเงินแม่ไปซื้ออะไร ก. ขนม ข. ของเล่น ค. หนังสือการ์ตูน
13. แม่เรียกหาแบบในช่วงเวลาใด ก. ตอนเช้า ข. ตอนกลางวัน ค. ตอนเย็น	14. แบบมีอาการอย่างไรเมื่อแม่เรียกและพูดคุยด้วย ก. ยิ้ม ข. หัวเราะ ค. หน้าซีด
15. แม่เรียกหาแบบเพราะอะไร ก. แม่จะทำโทษ ข. แม่ให้ค่าขนม ค. แม่จะให้ไปโรงเรียน	

อ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16 - 20

ข้าวที่นิยมรับประทานมีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิด คือ ข้าวเหนียว และ ข้าวเจ้า ต้นข้าวจะมีลักษณะเหมือนต้นหญ้า และออกดอกเป็นเม็ดยาว ซึ่งเราจะเรียกว่า รวงข้าว เมื่อสุกแล้วจะมีสีเหลือง ชาวนาจะใช้เคียวในการเกี่ยวข้าวที่ละกำมือและวางไว้ที่พื้นเป็นพ่อนๆ จากนั้นก็จะนำพอนข้าวมาแยกเป็นเมล็ด โดยใช้คนหรือควายเหยียบ เรียกว่าการนวดข้าว เมล็ดข้าวที่ได้จากการนวดเรียกว่า ข้าวเปลือก ส่วนข้าวสารได้จากการนำข้าวเปลือกไปสี เรียกว่าการสีข้าว

16. ต้นข้าวมีลักษณะคล้ายต้นอะไร ก. ต้นหญ้า ข. ต้นไผ่ ค. ต้นพ่อน	17. ชาวนาใช้อุปกรณ์ใดในการเกี่ยวข้าว ก. ดาบ ข. มีด ค. เคียว
18. เมล็ดข้าวที่ได้จากการนวดเรียกว่าอะไร ก. ข้าวเจ้า ข. ข้าวเปลือก ค. ข้าวสวย	19. รวงข้าวเมื่อสุกแล้วจะมีสีอะไร ก. เขียว ข. เหลือง ค. ขาว
20. ข้าวสารได้มาจากวิธีการอะไร ก. การนวดข้าว ข. การเกี่ยวข้าว ค. การสีข้าว	

อ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 21 - 25

มดเป็นสัตว์ที่ขยัน สามัคคี และเป็นระเบียบ พวกมันจะเสาะหาอาหารอยู่เสมอ น้ำตาลเป็นอาหารชนิดหนึ่งที่มดชอบ เมื่อมดตัวใดตัวหนึ่งไปพบอาหาร มันจะปล่อยสารเคมีบางอย่างไว้ที่ทางเดินขณะเอาอาหารกลับรัง เพื่อให้มดตัวอื่น ๆ เดินตามทางไปจนพบ และสามารถนำอาหารย้อนกลับมาที่รังได้ด้วยการดมกลิ่นตามทางตัวแรก แต่ถ้าหากอาหารนั้นใหญ่เกินไป มันจะช่วยกันนำกลับมา โดยมดสามารถยกอาหารที่มีน้ำหนักมากกว่าตัวได้ถึง 50 เท่า

21. อาหารของมด คืออะไร ก. อาหาร ข. น้ำตาล ค. น้ำเชื่อม	22. นิสัยของมดเป็นอย่างไร ก. ความกตัญญู ข. ความยุติธรรม ค. ความมีน้ำใจ
23. เพราะเหตุใดมดจึงต้องปล่อยสารเคมีไว้ตามทางเดิน ก. ให้มดตัวอื่น ๆ เกิดความเกรงกลัว ข. เพื่อแสดงอาณาเขตของตน ค. ให้มดตัวอื่นดมกลิ่นเพื่อหาอาหาร	24. วิธีการใดที่มดจะนำอาหารที่ใหญ่กว่าขนาดตัวกลับมาที่รัง ก. ช่วยกันนำกลับมา ข. ไปตามมดตัวแรกมาช่วย ค. ไม่เอากลับมา
25. มดสามารถยกอาหารที่มีน้ำหนักมากกว่าขนาดตัวได้กี่เท่า ก. 30 เท่า ข. 50 เท่า ค. 70 เท่า	

อ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 26 – 30

เกลือสินเธาว์เป็นเกลือที่ได้จากดิน ภาคอีสานจะทำเกลือชนิดนี้มากกว่าภาคอื่นๆ โดยวิธีการทำเกลือสินเธาว์ก็คือ ถ้ามีเกลือผสมอยู่กับน้ำให้นำน้ำมาต้มแห้ง จะเหลือเกลืออยู่ในหม้อ แต่ถ้าเกลือเกาะอยู่ผิวดินต้องนำผิวดินนั้นมาละลายน้ำก่อน แล้วกรองเอาแต่น้ำ จากนั้นนำน้ำไปต้มจนแห้งก็จะได้เกลือ เกลือสินเธาว์ไปเกลือที่ไม่มีธาตุไอโอดีน จะให้แต่ความเค็มเท่านั้น ดังนั้น คนที่รับประทานเกลือสินเธาว์เป็นประจำอาจเป็นโรคคอพอกได้

26. เกลือสินเธาว์ได้มาจากที่ใด ก. ทะเล ข. แม่น้ำ ค. พื้นดิน	27. เกลือสินเธาว์มีมากทางภาคใด ก. ภาคกลาง ข. ภาคอีสาน ค. ภาคใต้
28. ขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ได้เกลือสินเธาว์คืออะไร ก. ต้ม ข. กรอง ค. ละลายน้ำ	29. ในเกลือสินเธาว์ไม่มีธาตุอะไร ก. ธาตุเหล็ก ข. ธาตุไอโอดีน ค. ธาตุฟอสฟอรัส
30. ผู้ที่กินเกลือสินเธาว์เป็นประจำจะทำให้เป็นโรคอะไร ก. โรคคอตีบ ข. โรคคออักเสบ ค. โรคคอพอก	

เฉลย

<u>เรื่องที่ 1</u> 1. ค 2. ข 3. ค 4. ค 5. ข	<u>เรื่องที่ 2</u> 6. ข 7. ข 8. ข 9. ข 10. ก	<u>เรื่องที่ 3</u> 11. ข 12. ค 13. ก 14. ค 15. ข
<u>เรื่องที่ 4</u> 16. ก 17. ข 18. ข 19. ข 20. ค	<u>เรื่องที่ 5</u> 21. ข 22. ค 23. ค 24. ก 25. ข	<u>เรื่องที่ 6</u> 26. ค 27. ข 28. ค 29. ข 30. ค

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง	การเกิดแมลงวัน	กลุ่มสาระการเรียนรู้	ภาษาไทย
เวลา	2 ชั่วโมง	ก	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ผู้สอน	นางสาวเพ็ญภา พิทักษ์		จำนวนนักเรียน.....คน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

- ตัวชี้วัด ป. 4/1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง
- ตัวชี้วัด ป. 4/2 อธิบายความหมายของคำ ประโยค และสำนวนจากเรื่องที่อ่าน
- ตัวชี้วัด ป. 4/3 อ่านเรื่องสั้นๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน
- ตัวชี้วัด ป. 4/3 ถอดคะแนนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบ
- ตัวชี้วัด ป. 4/6 สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความ เป็นทักษะการอ่านที่ควรฝึกฝน ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการอ่านที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
3. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ครูดำเนินการสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี DR – TA ร่วมกับผังกราฟิก ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นนำ

ขั้นที่ 1 ขั้นการคาดเดา

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียน และพูดคุยถามไถ่กับนักเรียนว่า “นักเรียนรู้จักแมลงที่มีปีก ตัวเล็ก ๆ สีดำ อะไรบ้าง” นักเรียนอาจจะตอบว่า “ยุง แมลงหวี่ แมลงวัน ผีเสื้อ” ครูถามต่อ “แล้วแมลงชนิดใดที่ชอบเกาะอยู่ที่ถังขยะ ของเน่าเสีย และเป็นพาหะนำเชื้อโรค”

1.2 ครูนำรูปแมลงวัน แบบต่างๆมาให้นักเรียนดู แล้วถามว่า “สัตว์ที่คุณครูนำมาให้นักเรียนดู เรียกว่าอะไรคะ” นักเรียนจะตอบว่า “แมลงวัน”

1.3 ครูนำรูปการเกิดแมลงวัน ให้นักเรียนดู พร้อมถามว่า “นักเรียนคิดว่าแมลงเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มีวัฏจักรการเกิดจนกลายเป็นตัวเต็มวัยอย่างไรบ้าง” นักเรียนตอบทีละคน ครูช่วยเขียนคำตอบของนักเรียนไว้บนกระดาน

1.4 ครูให้นักเรียนดูภาพ และใช้คำถาม ถามนักเรียนว่า “นักเรียนเห็นภาพขั้นตอนการเจริญเติบโตของแมลงวันแบบนี้ เราน่าจะเรียนรู้เรื่องอะไรของแมลงวันคะ” ให้นักเรียนตอบทีละคน ครูเขียนคำตอบที่นักเรียนคาดเดาไว้บนกระดาน

1.5 ครูพูดว่า “วันนี้เราจะมาเรียนรู้เรื่องการเกิดแมลงวันกันนะคะ”

ขั้นสอน

ขั้นที่ 2 การอ่าน

2.1 ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องในใจ โดยอ่านทีละประโยคอย่างช้าๆ เพื่อทำความเข้าใจ ถ้ามีคำศัพท์หรือข้อความใดที่ไม่เข้าใจ ให้นักเรียนเขียนไว้ในกระดาน

2.2 ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงเนื้อเรื่องที่ทุกคน คนละหนึ่งวรรคต่อกันไปเรื่อยๆ เพื่อสำรวจว่านักเรียนสามารถอ่านได้ทุกคำ เวียนกันจนจบเรื่องและครบทุกคน

2.3 ครูถามนักเรียนว่า “มีคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือไม่” ถ้ามีคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เข้าใจครูช่วยอธิบาย

2.4 ให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกันอีกครั้งเพื่อให้นักเรียนจดจำเรื่องได้มากขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการแปลความหมาย

3.1 ครูนำบัตรคำประโยคที่เตรียมไว้ วางไว้บนโต๊ะโดยสลับประโยค ให้นักเรียนอ่านพร้อมกันทีละประโยค

3.2 ครูสุ่มนักเรียน 2 คน ให้ช่วยกันเรียงประโยคให้เป็นเนื้อเรื่องที่ถูกต้อง จากนั้นให้ช่วยกันอ่านประโยคที่ตนเองได้เรียงลำดับ

3.3 ครูให้เพื่อนคนอื่น ช่วยตรวจความถูกต้อง โดยให้อ่านออกเสียงทีละประโยค หากมีผิดให้เพื่อนออกมาแก้ไขให้ถูกและอ่านพร้อมๆกันทั้งหมด

3.4 ครูนำแผนผังกราฟิก การเรียงลำดับการเกิดแมลงวัน ให้นักเรียนเขียนลงไปในตาราง

3.5 ให้นักเรียนอ่านออกเสียงลำดับขั้นตอนการเกิดแมลงวันทีละคน พร้อมกับให้เพื่อนๆ ฟังด้วยว่าตนเองตอบเหมือน หรือ แตกต่างจากคนอื่นๆบ้าง

3.6 หากมีใครตอบแตกต่างจากเพื่อน ครูให้นักเรียนอธิบายเหตุผลและร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นแก้ไขข้อมูลจนถูกต้องเหมือนกันทุกคน

3.7 นักเรียนทุกคนอ่านออกเสียงพร้อมๆกัน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ

4.1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องพร้อมๆกันอีกครั้ง

4.2 ครูให้นักเรียนเรียงบัตรคำประโยค และเขียนลำดับประโยคให้ถูกต้องลงในกระดาษของตัวเอง

4.3 ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องการเรียงประโยคของนักเรียนแต่ละคน หากใครตอบถูกต้องทั้งหมด ครูกล่าวชมเชย พร้อมบอกให้เพื่อนๆปรบมือให้

4.4 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องพร้อมๆกันอีกครั้ง

4.5 ครูให้นักเรียนปิดเนื้อเรื่อง แล้วถามด้วยปากเปล่า ทีละคนจนครบทุกคน

ขั้นสรุป

5.1 ครูนำรูปการเกิดแมลงวันให้นักเรียนดูอีกครั้ง แล้วพูดคุยเกี่ยวกับวัฏจักรการเกิดของแมลงวัน

5.2 ให้นักเรียนเรียงลำดับการเกิดแมลงวันทีละคน

5.3 ครูให้นักเรียนแต่ละคนออกมาเล่าการเกิดแมลงวัน ทีละขั้นตอน จนครบทุกคน

5.4 ให้นักเรียนทำใบงาน โดยครูอธิบายวิธีทำทีละขั้นตอน และให้นักเรียนอ่านตามครูพร้อมๆกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. อ่านเรื่อง “การเกิดแมลงวัน”
2. เรียงลำดับขั้นตอนการเกิดแมลงวัน
3. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่าน

สื่อ/อุปกรณ์

1. รูปภาพวัฏจักรของแมลงวัน
2. บัตรประโยค
3. แผ่นเนื้อเรื่อง

การวัดและการประเมินผล

นักเรียนสามารถอ่านและตอบคำถามจากเรื่องที่ได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ใน 10 ข้อ

บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

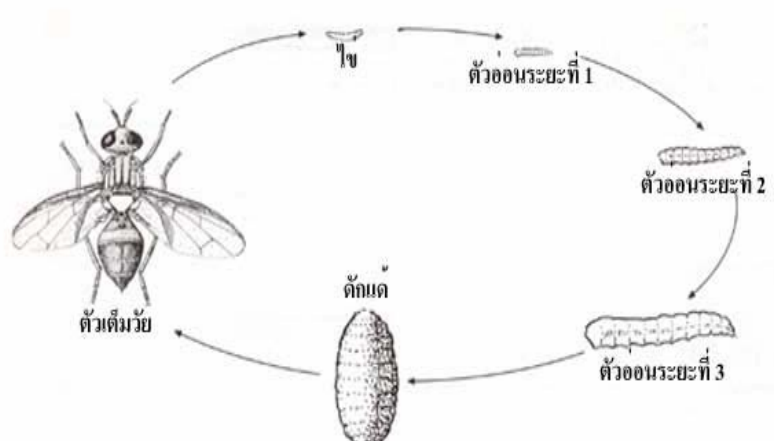
(นางสาวเพ็ญภา พิทักษ์)

ครูผู้สอน

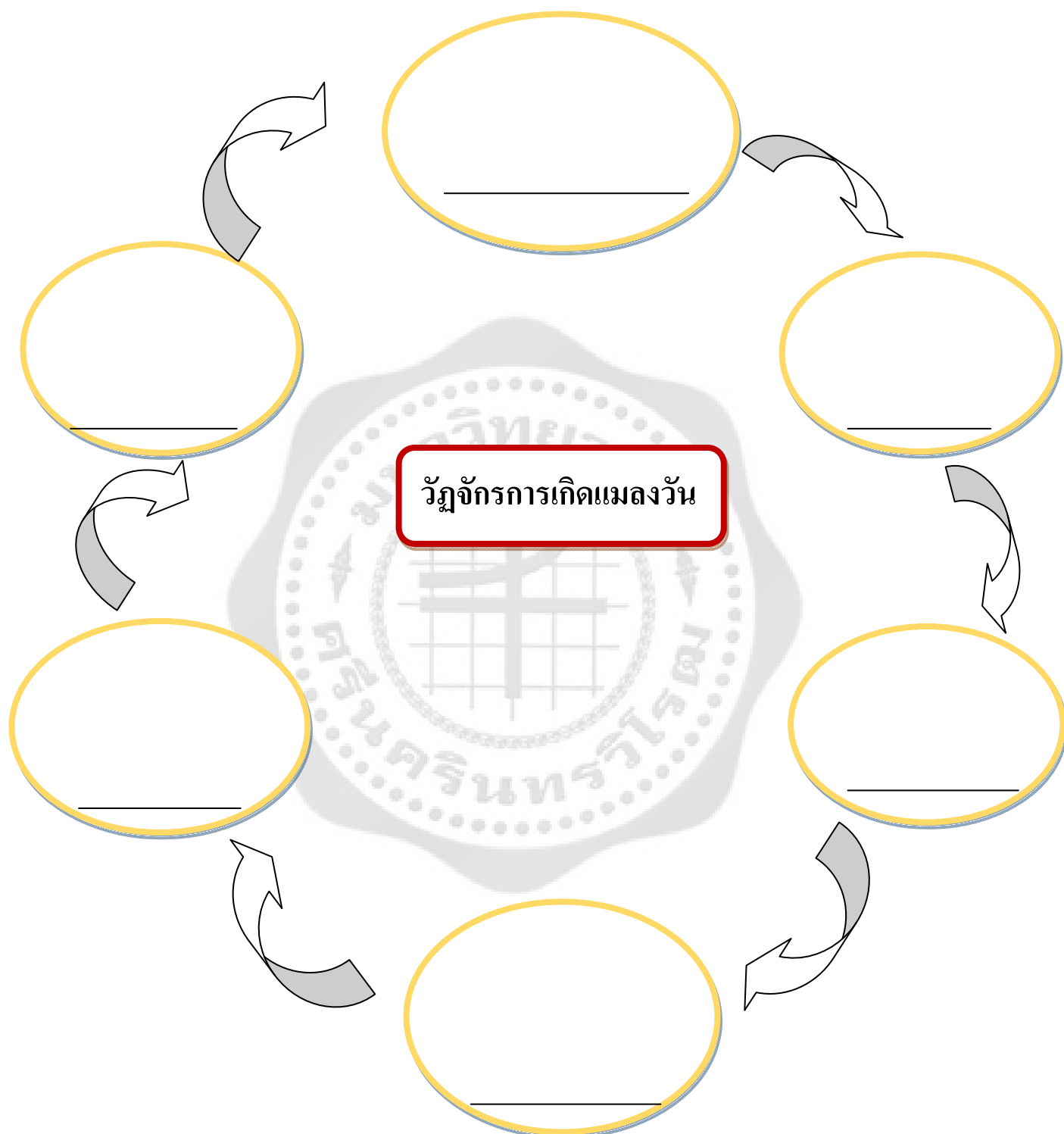
การเกิดแมลงวัน

แมลงวันเป็นสัตว์ที่มีความสามารถในการสืบพันธุ์มากกว่าสัตว์ชนิดอื่นๆ และใช้เวลาในการผสมพันธุ์น้อยกว่าด้วย จึงเป็นสาเหตุให้แมลงวันมีประชากรจำนวนมาก แมลงวันออกลูกเป็นไข่ใช้เวลาประมาณ 1 วันและฟักเป็นหนอนใช้เวลาประมาณ 4 - 6 วัน และระยะดักแด้ใช้เวลาประมาณ 3 วัน จนกลายเป็นตัวเต็มวัย วงจรชีวิตของแมลงวันตั้งแต่ไข่จนเป็นตัวเต็มวัยกินเวลาประมาณ 8-10วัน และเมื่อเป็นตัวเต็มวัยมันจะมีชีวิตอยู่ได้อีกประมาณ 1 เดือน

แมลงวันตัวเมียจะชอบวางไข่ในสิ่งที่สกปรก ซึ่งอาหารของมัน คือ อาหารของมนุษย์ ขยะมูลฝอยเปียก สิ่งปฏิกูล พืชผักสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อย มันจะใช้ปากที่มีลักษณะคล้ายฟองน้ำดูดอาหารเหลว แต่ถ้าเป็นอาหารแข็งมันจะสำรอกน้ำลายออกมาเพื่อย่อยอาหาร การสำรอกและคายน้ำลายของแมลงวัน เป็นเหตุให้นำเชื้อโรคสู่คนและสัตว์อื่นๆ ดังนั้นเราไม่ควรกินอาหารที่มีแมลงวันตอม เพราะอาจจะมีเชื้อโรคได้

คำสั่ง ให้นักเรียนวาดรูปและเขียนเรียงลำดับวัฏจักรการเกิดแมลงวัน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงาน

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่องที่อ่านกล่าวถึงสัตว์ชนิดใด

ตอบ

2. แมลงวันใช้เวลากี่วันในการฟักตัวเป็นหนอน

ตอบ

3. เมื่อตัวเต็มวัยแมลงวันจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้กี่วัน

ตอบ

4. อาหารของแมลงวันคืออะไรบ้าง

ตอบ

5. เชื้อโรคของแมลงวันมาจากสิ่งใด

ตอบ

ใบงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท X ทับคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เนื้อเรื่องที่อ่านกล่าวถึงสัตว์ชนิดใด
 - ก. แมลงวัน
 - ข. ยุง
 - ค. หนอน
2. แมลงวันใช้เวลากี่วันในการฟักตัวเป็นหนอน
 - ก. 1 – 3 วัน
 - ข. 4 – 6 วัน
 - ค. 7 – 10 วัน
3. เมื่อตัวเต็มวัยแมลงวันจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้กี่วัน
 - ก. 1 เดือน
 - ข. 2 เดือน
 - ค. 3 เดือน
4. อาหารของแมลงวันคืออะไรบ้าง
 - ก. น้ำหวาน
 - ข. ผัก ผลไม้สด
 - ค. สิ่งปฏิกูล สิ่งเน่าเสีย
5. เชื้อโรคของแมลงวันมาจากสิ่งใด
 - ก. การคายเศษอาหาร
 - ข. การสํารอกน้ำลาย
 - ค. การเคี้ยวอาหาร

เฉลย

1. ก. แมลงวัน
2. ข. 4 – 6 วัน
3. ก. 1 เดือน
4. ค. สิ่งปฏิกูล สิ่งเน่าเสีย
5. ข. การสำรอกน้ำลาย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวเพ็ญภา พิทักษ์
 วันเดือนปี เกิด 5 มีนาคม 2528
 สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 589/635 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด
 กรุงเทพมหานคร 10120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2552 คบ. การศึกษาพิเศษ
 จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
 พ.ศ. 2559 กศ.ม. คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา ศักยภาพมนุษย์
 แขนงวิชาการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ